

Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля»

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

**Міжнародний проєкт
Еразмус+ Модуль Жан Моне**

**«Висвітлення нової архітектури європейської безпеки у
викладанні та наукових дослідженнях»**

**№ 101126795 – EuSANU – ERASMUS-JMO-2023-HEI-
TCH-RSCH**

**НАУКОВІ СТАТТІ ЗДОБУВАЧІВ,
ПІДГОТОВЛЕНІ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
ВИКОНАВЦІВ ПРОЕКТУ
(січень-червень 2024 р.)**

**Co-funded by
the European Union**

«Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them».

«Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого

агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність».

Дніпро, 2024

Зміст

Bila K. Cross-border mergers and acquisitions: trends and challenges. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.38-45.

Білик В. Відмінності між країнами: джерело синергії чи привід для суперечностей? Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.46-51.

Vurenko A. Foreign economic activities of the kingdom of Spain. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 74-86.

Vurenko A. Globalisation of the modern world: prospects and contradictions. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 87-94.

Vuryak A. Diversification of the economy as a driving factor of development on the example of Saudi Arabia. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 95-100

Воротилова В. Місце Великої Британії в міжнародних рейтингах людського розвитку, легкості ведення бізнесу, щастя та інновацій.

Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 136-141.

Грицук Ю. Макроекономічні показники та зовнішньоекономічна діяльність Іспанії. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 150-162.

Громика О. Державне регулювання післявоєнного відновлення будівельної галузі. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 179-176.

Donets V. Czech Republic: inflation risks for investors. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.187-193.

Drobotin V. Význam demokracie v dějinách mezinárodních vztahů minulého století a současnosti. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.194-207.

Karabanovych O. Válka na Ukrajině: příčiny, průběh, a budoucnost. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С. 245-252.

Malysh O. The role of international organizations in addressing economic issues under new geopolitical circumstances. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.3010-316.

Мионов К. Місце та роль Індонезії у міжнародних економічних відносинах. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.324-330.

Назарова В. Співробітництво між Україною та Туреччиною в напрямку збільшення взаємних інвестицій. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.366-371.

Nesmachna A. International corporations, their role and importance in the world economy and international relations. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.372-380.

Онуфрієнко С. Аналіз збільшення привабливості Франції для іноземних інвестицій. Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.388-394.

Файзулова Е. Швейцарія: привабливість країни для іноземних

інвестицій. *Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.454-462.*

Фільченкова М. Аналіз впливу штучного інтелекту на міжнародну економіку. *Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.473-480.*

Хома А. Україна і Польща: міжнародні зв'язки. *Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.481-487.*

Шалунова А. Українсько-італійські відносини. *Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.488-495.*

Шурінова М. Аналіз інвестиційного клімату Франції. *Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.496-500*

Yurkova K. The role of democracy and autocracy in economic development. *Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях: Матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і студентів, Дніпро, 22-23 квітня 2024 р. [Електронне видання]. У 3-х томах. Том 1. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024. С.501-508.*

CROSS-BORDER MERGERS AND ACQUISITIONS: TRENDS AND CHALLENGES

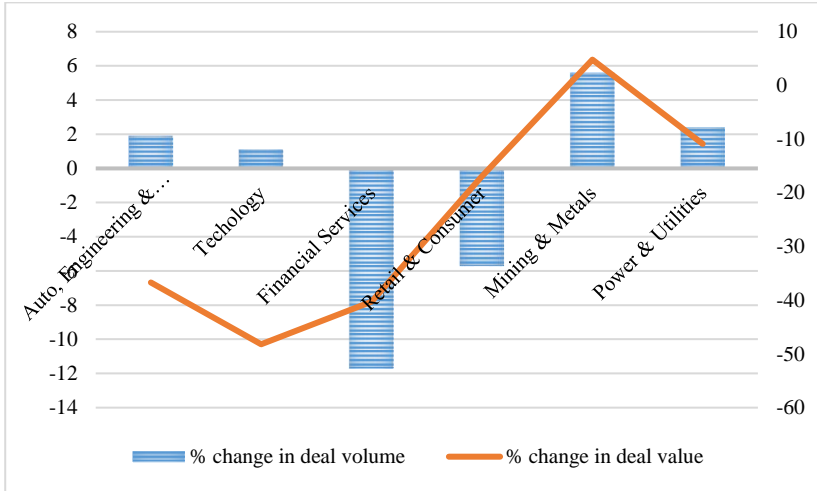
This paper examines the trends and challenges associated with cross-border mergers and acquisitions (M&A) in the global business landscape. Cross-border M&A activity has witnessed significant growth in recent years, driven by globalization, technological advancements, and market consolidation. However, this phenomenon presents various challenges, including regulatory hurdles, cultural differences, integration complexities, and geopolitical risks. Through a comprehensive analysis of recent trends and case studies, this paper explores the strategic drivers behind cross-border M&A, the key challenges encountered by companies involved in such transactions, and best practices for navigating these challenges. By understanding the dynamics of cross-border M&A, companies can effectively manage risks, maximize value creation, and achieve long-term success in the global marketplace.

Keywords: Cross-border M&A, trends, challenges, globalization, regulatory hurdles, cultural differences, integration complexities, strategic drivers

Cross-border mergers and acquisitions (M&A) have become increasingly prevalent in the global business landscape, with companies seeking strategic alliances, market expansion, and synergistic opportunities across borders. This paper examines the trends and challenges associated with cross-border M&A, highlighting key factors driving this phenomenon and the complexities involved in executing successful transactions.

Trends in cross-border mergers and acquisitions

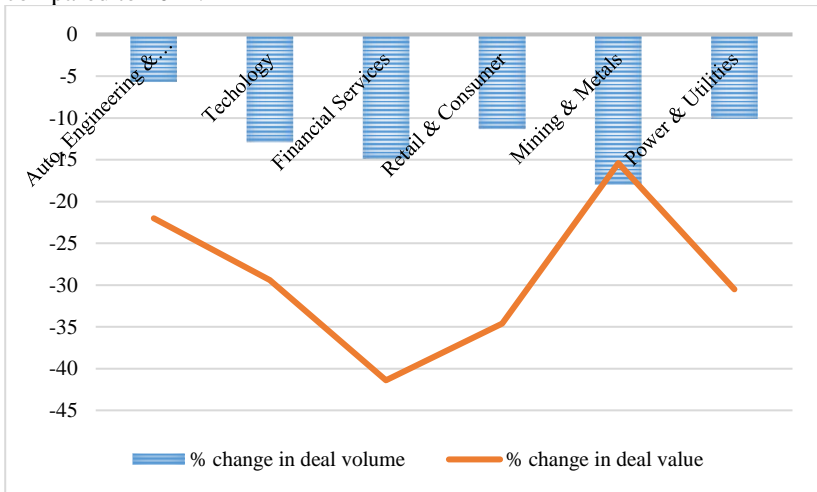
In recent years, cross-border M&A activity has witnessed significant growth, driven by various factors such as globalization, technological advancements, and market consolidation. Fig. 1 illustrates the trend of cross-border M&A deals over the years 2022-2023, showing a steady increase in the number and value of transactions across different industries and regions (Global M&A review and forecast 2022). Companies are increasingly seeking to access new markets, diversify their product portfolios, and leverage economies of scale through strategic acquisitions of overseas firms.

(Levy n.d.)

Fig.1. Change in global deal volumes and values by sector, 2022-2023

To compare indicators to identify trends, Fig. 2 provides information on the same indicators in the same areas as in Graph 1, only in 2021-2022. It is obvious from the graphs that in 2023 most indicators have a positive value compared to 2022.

(Levy n.d.)

Fig.2. Change in global deal volumes and values by sector, 2021-2022

Drivers of cross-border mergers and acquisitions

The strategic drivers behind cross-border mergers and acquisitions (M&A) can vary depending on the specific goals and objectives of the companies involved.

One of the primary reasons companies engage in cross-border M&A is to expand their market reach beyond their domestic borders. By acquiring companies in new geographic regions, companies can access new customer bases, distribution channels, and growth opportunities.

Cross-border M&A allows companies to gain access to innovative technologies, proprietary processes, and valuable intellectual property rights that may not be available domestically. Acquiring companies with complementary technologies can enhance a company's competitive position and drive innovation.

Merging with or acquiring companies in different regions can result in cost synergies and operational efficiencies. Consolidating duplicate operations, streamlining supply chains, and leveraging economies of scale can lead to cost savings and improved profitability.

Cross-border M&A enables companies to diversify their revenue streams and reduce dependence on a single market or product category. By expanding into new markets or industries, companies can mitigate risks associated with market fluctuations and industry downturns.

Acquiring companies with skilled employees, experienced management teams, and specialized expertise can enhance a company's human capital resources and capabilities. Access to a diverse talent pool can drive innovation, accelerate growth, and strengthen organizational capabilities.

Cross-border M&A can be used as a strategic tool to strengthen a company's competitive position in the global marketplace. By acquiring key competitors or market leaders in target markets, companies can consolidate market share, increase bargaining power, and solidify their position within their industry.

For companies seeking growth opportunities, cross-border M&A can provide access to additional capital and financial resources. Acquiring companies with strong cash flows, established customer bases, or valuable assets can enhance a company's financial position and support future growth initiatives.

Regulatory and tax considerations can also drive cross-border M&A activity. Companies may seek to take advantage of favorable regulatory environments, tax incentives, or other jurisdictional benefits available in target markets to optimize their corporate structure and financial performance.

Challenges in cross-border mergers and acquisitions

Challenges in cross-border mergers and acquisitions (M&A) can significantly impact the success and outcomes of transactions.

Cross-border M&A transactions are subject to various regulatory requirements and approvals in different jurisdictions (Liddell 2022). Navigating complex regulatory frameworks, obtaining antitrust clearances, and complying with foreign investment laws can be time-consuming and costly.

Differences in language, business practices, and cultural norms between the acquiring and target companies can create challenges in integration and collaboration. Cultural clashes may lead to communication breakdowns, resistance to change, and difficulties in aligning organizational cultures.

Integrating operations, systems, and cultures across borders can be challenging, particularly when dealing with disparate organizational structures and processes. Harmonizing policies, procedures, and corporate cultures while maintaining productivity and morale requires careful planning and execution.

Cross-border M&A transactions are exposed to political instability, economic volatility, and currency fluctuations in foreign markets. Geopolitical tensions, trade disputes, and regulatory changes can introduce uncertainties and risks that impact deal valuation and execution.

Ensuring strategic alignment between the acquiring and target companies is essential for achieving the desired synergies and value creation. Differences in strategic objectives, business models, and market priorities may hinder integration efforts and compromise the success of the transaction.

Conducting comprehensive due diligence in cross-border transactions can be challenging due to differences in legal systems, accounting standards, and disclosure practices (Liddell 2022). Identifying and assessing risks related to compliance, litigation, and intellectual property rights require thorough examination and analysis.

Valuing target companies in cross-border transactions can be complex, given differences in market dynamics, regulatory environments, and financial reporting standards. Determining the appropriate valuation methodology and assessing the impact of currency exchange rates and tax implications require careful consideration.

Retaining key talent and managing workforce integration is crucial for the long-term success of cross-border M&A transactions. Uncertainty about job security, cultural differences, and organizational changes may lead to talent flight and productivity losses if not addressed effectively.

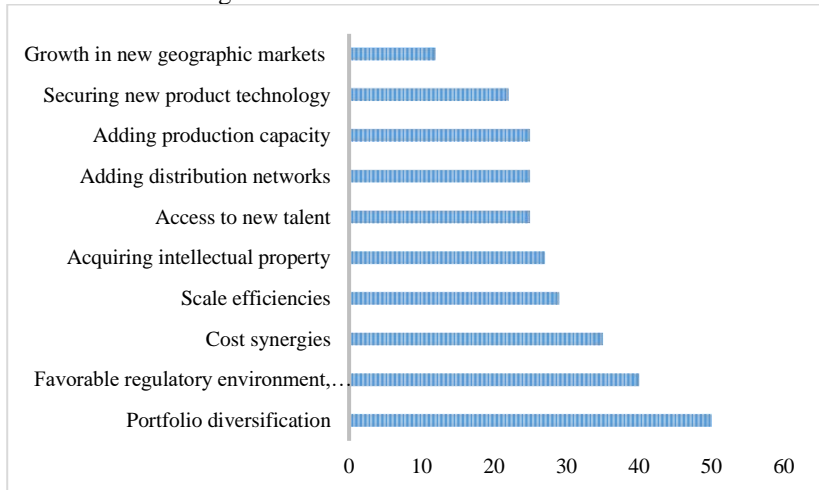
Managing stakeholders' expectations and concerns, including employees, customers, suppliers, and regulators, is essential for maintaining trust and

support throughout the M&A process (Liddell 2022). Communication, transparency, and stakeholder engagement are critical for minimizing resistance and building consensus.

Successfully integrating acquired businesses post-transaction is often cited as one of the most significant challenges in cross-border M&A (Liddell 2022). Developing a comprehensive integration plan, allocating resources effectively, and fostering collaboration across organizational boundaries are essential for achieving synergy realization and value creation.

Objectives of cross-border mergers and acquisitions

Cross-border mergers and acquisitions (M&A) are strategic transactions undertaken by companies with specific objectives in mind. While the objectives may vary depending on the circumstances and goals of the companies involved, some common objectives of cross-border M&A are considered in the Fig. 3.

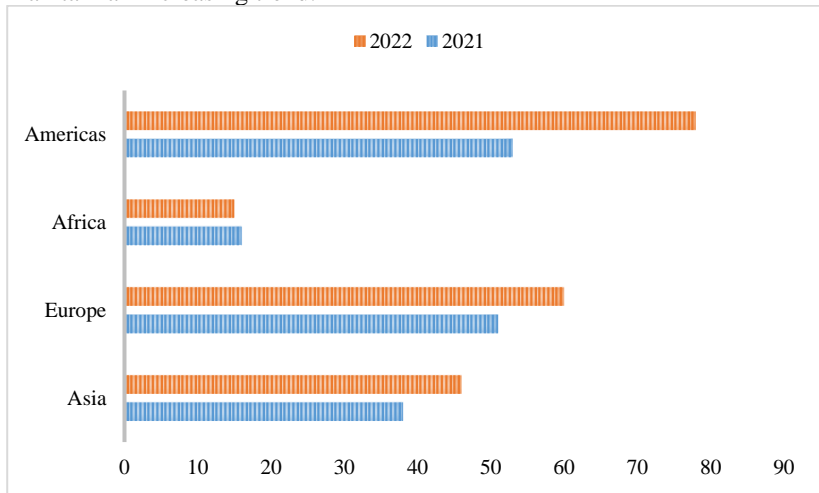
(The risks and rewards of cross-border M&A n.d.)

Fig.3. TOP Strategic Deal Objectives, %

Geographical distribution of cross-border mergers and acquisitions deals

The global distribution and changes compared to 2021 and 2022 can be seen in Fig. 4. It shows that the most mergers and acquisitions are in the Americas, and the least in Africa. At the same time, Africa is the only region in which the percentage of mergers and acquisitions decreased in 2022

compared to 2021. In Europe, the figures are higher than in Asia and they both maintain an increasing trend.

(Deloitte 2023 M&A Trends Survey)

Fig.4. Cross-Border M&A across region, %

Conclusion

Cross-border mergers and acquisitions play a significant role in shaping the global business landscape, offering companies opportunities for growth, innovation, and strategic expansion. However, executing successful cross-border transactions requires careful planning, diligent execution, and proactive management of various challenges and risks. By understanding the trends, drivers, and challenges associated with cross-border M&A, companies can navigate the complexities of the global market and unlock value through strategic alliances and partnerships across borders.

References

1. Keenan, L. and Wójcik, D. (2023) 'The economic geographies of mergers and acquisitions (M&As),' *Environment and Planning A: Economy and Space*, 55(6), pp. 1618–1627. <https://doi.org/10.1177/0308518x231190091>.
2. The risks and rewards of cross-border M&A (n.d.): Deloitte United States, [online] <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/mergers-and-acquisitions/articles/cross-border-m-and-a-risks-rewards.html>.
3. Liddell, Peter (2022): The challenges of cross-border international trade, in: *KPMG*, 13.04.2022, [online]

<https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2022/04/the-challenges-of-cross-border-international-trade.html>.

4. Liddell, Peter (2022): The challenges of cross-border international trade, in: *KPMG*, 13.04.2022, [online] <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2022/04/the-challenges-of-cross-border-international-trade.html>.

5. Global M&A review and forecast (2022): in: *KPMG*, 04.02.2022, [online] <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2021/12/global-m-and-a-review-and-forecast.html>.

6. Deloitte (n.d.). *2023 M&A Trends Report: A New Cross-Border Strategic Approach*. [online] WSJ. Available at: <https://deloitte.wsj.com/cfo/2023-m-a-trends-report-a-new-cross-border-strategic-approach-35a2349d>.

7. Osler, Hoskin & Harcourt S.E.N.C.R.L./s.r.l. (2016). *Recent Trends in Cross-Border Canada-U.S. M&A Activity*. [online] Available at: <https://www.osler.com/en/resources/cross-border/2016/recent-trends-in-cross-border-canada-u-s-m-a-acti> [Accessed 28 Aug. 2019].

Scientific supervision by A. Zadoya, Doctor of Economic Science, Full Professor

ВІДМІННОСТІ МІЖ КРАЇНАМИ: ДЖЕРЕЛО СИНЕРГІЇ ЧИ ПРИВІД ДЛЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ?

Дослідження присвячено аналізу щодо того, як відмінності між країнами можуть або сприяти співпраці, або розпалювати конфлікти у міжнародних відносинах. Увага приділяється таким сферам, як торговельне партнерство та наукове співробітництво, де відмінності в ресурсах й досвіді можуть призвести до взаємної вигоди. Однак, ідеологічні розбіжності в політиці, екологічній політиці та соціальних нормах часто заважають співпраці, як це видно на основі конфліктів, подібних до українського. Такі ключові фактори, як ефективна комунікація та спільні цілі і перспективи, мають вирішальне значення для формування позитивних результатів. Відзначаючи ці чинники та враховуючи їх, країни можуть використовувати свою різноманітність з метою сприяння глобальному процвітання, одночасно пом'якшуючи конфлікти.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, торговельне партнерство, наукове співробітництво, політичні ідеології, екологічна політика, соціальні норми, дипломатія, вирішення конфліктів, глобальне процвітання

Проблема відмінностей між країнами є завжди актуальною. Та ці розбіжності можуть або служити каталізатором співпраці та успіху, або виступати джерелом напруги та протиріч. У той момент, як деякі варіації в культурі, ресурсах і перспективах, цілях можуть доповнювати один одного і сприяти взаємному просуванню, інші можуть призвести до значних конфліктів і перешкод у співпраці. Усвідомлення факторів, котрі визначають, чи призведуть ці відмінності до гармонії чи розбрату, має вирішальне значення для розвитку міжнародних відносин і досягнення спільних цілей.

Метою нашого дослідження є виявлення сфер міжнародної діяльності, де відмінності можуть бути підґрунтям для ефективної співпраці або ж для виникнення суперечностей, а також пошук факторів, що впливають на ці процеси.

На наш погляд, найбільш важливими сферами діяльності, відмінності в яких дають підстави для ефективного співробітництва, є:

1. ***Торгово-економічне партнерство.*** Різні країни доволі часто володіють ресурсами або технологіями(досвідом), що в принципі є базою

для торгового партнерства. Наприклад, країна, котра багата на природні ресурси, але не досягла високого технологічного прогресу, може співпрацювати з технологічно-розвиненою державою для розробки та ефективного використання цих ресурсів. Наприклад, розглянемо партнерство між Японією та Австралією. Японія, високоіндустріалізована країна з передовими технологіями та виробничими можливостями, що значною мірою залежить від імпорту сировини, такої як мінерали та енергетичні ресурси. Натомість Австралія, яка має багаті природні ресурси, включаючи залізну руду, вугілля та природний газ, володіє значними запасами цих товарів.

Відмінності між Японією та Австралією щодо індустріалізації та забезпеченості ресурсами створюють додаткові економічні переваги для торгівлі. Японія може скористатися ресурсами Австралії для розвитку своєї промисловості, а Австралія отримає доступ до японських передових технологій і досвіду виробництва. Це партнерство сприяє економічному зростанню та взаємній вигоді для обох країн: Японія забезпечує стабільне постачання основних ресурсів, тоді як Австралія розширює свої експортні ринки та отримує доступ до технологій та капітальних інвестицій з Японії. Цей приклад ілюструє, як відмінності між країнами можна використовувати для створення взаємовигідних торгових відносин, що призведе до економічного процвітання для обох країн.

Японія та Австралія мають двосторонню угоду про вільну торгівлю під назвою Японсько-Австралійська угода про економічне партнерство (JAERA), яка набула чинності в 2015 році. Згідно з цією угодою мита на багато товарів, що торгуються між двома країнами, поступово скасовуються або знижуються, розширюючи доступ до ринку для бізнесу в обох країнах [1].

2. **Науково-технологічне співробітництво.** Відмінності в науковому досвіді, обізнаності та технологічних досягненнях можуть доповнювати одне одного в дослідженнях та інноваціях. Міжнародне наукове співробітництво, таке як CERN (Європейська організація ядерних досліджень), об'єднує знання та ресурси з метою вирішення складних наукових завдань. Використовуючи унікальні переваги кожної країни, ця співпраця досягає проривів, яких було б важко досягти наодинці [2]. Наприклад, Франція відома своїм досвідом у аерокосмічній інженерії та авіаційних технологіях, прикладом чого є такі компанії, як Airbus, і досягнення в дослідженні космосу через такі агентства, як CNES [3].

З іншого боку, Нідерланди відреконструували себе, як лідера у сфері управління водними ресурсами, відновлюваної енергії та сільськогосподарських технологій, використовуючи свій досвід для

вирішення глобальних проблем, пов'язаних зі зміною клімату та сталим розвитком.

Відмінності в наукових і технологічних можливостях між Францією та Нідерландами створюють можливості для співпраці та обміну знаннями. Наприклад, досвід Франції в аерокосмічній інженерії міг би доповнити переваги Нідерландів у технологіях відновлюваної енергії. Обмінюючись результатами досліджень, ресурсами та досвідом, обидві країни можуть працювати разом над розробкою інноваційних рішень для таких завдань, як скорочення викидів вуглецю в авіації та підвищення ефективності систем відновлюваної енергії.

3. Культурний обмін і туризм. Значна кількість культурних, історичних пам'яток у різних країнах сприяють розвитку жвавої світової індустрії туризму, що досить позитивно впливає на економіку туристичної країни. Більшість людей приваблює бажання відчутти нове багате розмаїття кухонь, мистецтв і звичаїв. Програми культурного обміну ще більше зміцнюють взаємовідносини та обізнаність між націями, сприяючи розвитку й поліпшенню співпраці.

Разом з тим, існують такі сфери, де відмінності найчастіше стають джерелом суперечностей та навіть конфліктів. Виділимо серед них наступні:

1. Політичні ідеології та системи управління. Відмінності у політичних ідеологіях, історії й поняттях щодо систем управління доволі часто призводять до значних конфліктів між країнами. Розбіжності щодо фундаментальних цінностей, таких як демократія, права людини та суверенітет, часто провокують дипломатичну напруженість і навіть військових конфліктів. Прикладом цього може бути найбільш актуальна тема на цей момент – війна в Україні [4].

2. Екологічна політика та управління ресурсами. Різниця в екологічній політиці та стратегіях управління ресурсами зазвичай також породжують суперечки між країнами, особливо щодо таких питань, як зміна клімату та збереження біорізноманіття. Конфлікт інтересів у розробці природних ресурсів або скорочення викидів вуглецю може перешкодити міжнародній співпраці та посилити погіршення навколишнього середовища.

Між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються, часто виникають протиріччя в екологічній політиці та управлінні ресурсами. Наприклад, у той час, як розвинені країни віддають пріоритет збереженню навколишнього середовища та впровадили суворі цілі щодо скорочення викидів, країни, що розвиваються, такі як Індія та Китай, стикаються з проблемою збалансування економічного зростання та екологічної стійкості. Незважаючи на те, що вони є основними

учасниками глобальних викидів, ці країни стверджують, що прийняття суворих заходів щодо скорочення викидів може перешкодити їхнім зусиллям у розвитку. Ця невідповідність у пріоритетах і можливостях часто призводить до дипломатичної напруженості та зупинки переговорів на міжнародних форумах щодо зміни клімату.

Крім того, непропорційність у споживанні ресурсів загострює екологічні проблеми. Розвинені країни споживають непропорційну частку світових ресурсів, що призводить до таких проблем, як вирубка лісів і втрата біорізноманіття. Навпаки, країни, що розвиваються, можуть відчувати труднощі з впровадженням практики сталого управління ресурсами через обмежені ресурси та технологічні можливості. Подолання цих прогалин вимагає спільних зусиль, спрямованих на задоволення потреб розвитку країн, що розвиваються, одночасно сприяючи екологічній стійкості в глобальному масштабі. Такі ініціативи, як Зелений кліматичний фонд, спрямовані на підтримку країн, що розвиваються, у їхньому переході до більш чистих і сталих шляхів розвитку, сприяючи співпраці та взаємній вигоді між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються [5].

3. Соціальні та культурні норми. Значні відмінності у соціальних і культурних нормах у різних країнах завжди призводять до непорозумінь і конфліктів, зокрема щодо таких тем, як гендерна рівність, релігійні свободи та нетрадиційна орієнтація. Зіткнення між консервативною та ліберальною ідеологіями часто проявляються в міжнародних дебатах і суперечках, висвітлюючи проблеми примирення відмінних цінностей і вірувань. Зіткнення між консервативною та ліберальною ідеологіями часто проявляються в міжнародних дебатах і суперечках, таких, як поточні дискусії навколо прав ЛГБТК+. Наприклад, в останні роки значну увагу в усьому світі приділяли таким питанням, як рівність у шлюбі та дискримінація за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. У той час, як багато ліберальних країн виступають за рівні права та захист ЛГБТК+ людей, консервативні країни можуть виступати проти таких заходів з релігійних чи культурних міркувань. Цей ідеологічний розкол призвів до спірних дебатів і суперечок на міжнародних форумах, таких як Організація Об'єднаних Націй, де розв'язання проблеми щодо прав ЛГБТК+ часто зустрічають опозицію з боку консервативно налаштованих країн, підкреслюючи проблеми примирення різних цінностей і вірувань у глобальному масштабі.

Розглянемо певні фактори, що впливають на виникнення конфлікту чи співпраці:

1. *Ефективна комунікація та дипломатія.* Відкриті канали комунікації та дипломатичні переговори є важливими для

конструктивного вирішення розбіжностей та пошуку спільної мови.

2. *Спільні цілі та інтереси.* Визначення спільних цілей та інтересів заохочує країни співпрацювати, незважаючи на їхні відмінності, визнаючи взаємну вигоду від співпраці.

3. *Повага до суверенітету та автономії.* У першу чергу, це зміцнює довіру та мінімізує напругу, створюючи продуктивні партнерства, засновані на взаємній повазі.

4. *Міжнародні інституції та угоди.* Багатосторонні інституції та угоди створюють умови для вирішення конфліктів і сприяння співпраці, також забезпечують мирне вирішення проблем та досягненню консенсусу між країнами.

Підсумовуючи результати аналізу, можна стверджувати, що чи відмінності між країнами доповнюють одна одну та сприяють успіху, чи породжують протиріччя, залежить від певної кількості факторів, включаючи ефективну комунікацію, спільні цілі, повагу до суверенітету та міжнародні рамки співпраці.

Орієнтування в складності міжнародних відносин вимагає тонкого розуміння того, як відмінності між націями можуть сприяти співпраці, або все ж таки загострювати конфлікти. У той час, як певні сфери, тобто такі, як торговельне партнерство та наукове співробітництво, демонструють потенціал для використання розбіжностей з метою досягнення спільного процвітання, проблеми залишаються в таких сферах, як політичні ідеології, екологічна політика та соціальні норми.

Тим не менш, серед цих викликів полягає можливість саме для націй використовувати своє розмаїття, як ключ до позитивних змін. Віддаючи пріоритет ефективній комунікації, визначаючи спільні цілі та поважаючи суверенітет одна одної, країни можуть прокласти шляхи до стійкої співпраці та колективного процвітання.

Таким чином, основна ідея полягає у визнанні того, що різноманітність не є перешкодою для співпраці, а радше джерелом інновацій та стійкості. Приймавши це розмаїття та сприяючи духу співпраці, країни можуть подолати відмінності та працювати над більш мирним і процвітаючим світом для всіх.

Список використаних джерел

1. Japan-Australia Economic Partnership Agreement | Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade URL: <https://www.dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/jaepa/japan-australia-economic-partnership-agreement>

2. About CERN. URL: <https://home.cern/node/5011>

3. Національний центр космічних досліджень Франції — Вікіпедія

URL:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%80_%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C_%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97

4. Ukraine-Russia relations | Chatham House – International Affairs Think Tank. URL: <https://www.chathamhouse.org/2021/11/ukraine-russia-relations>

5. Green Climate Fund – Wikipedia URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Green_Climate_Fund

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

A. Burenko
Alfred Nobel University, Dnipro (Ukraine)

FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF THE KINGDOM OF SPAIN

This article provides an overview of the banking system in Spain, offering insights into its structure, functions, and significance within the country's economy. Furthermore, it explores the role of Spanish banks in facilitating economic activities. Also, this article offers an examination of investment opportunities in Spain, exploring key sectors, trends, and challenges. Through an analysis of recent data and market trends, it identifies the sectors attracting significant investment, the article delves into the factors driving investment decisions.

Keywords: Spain, banking system, investments, taxes, imports

Introduction

The Kingdom of Spain is a modern, powerful, economically developed country in Europe, which is known for one of the most stable banking systems and a reliable system for protecting the financial resources of its clients. From an economic point of view, this country is characterized by almost no minerals, while about 70% of GDP is formed by the service sector. The Kingdom of Spain functions successfully on the world stage thanks to the chosen market type of economic development. The country has chosen the model of an industrial-type state, which is an example for other developing countries, as well as for industrialized countries.

Today, Spain's banking system has undergone significant strengthening and stabilization through ongoing supervision by the state and EU supranational bodies, as well as by complying with updated regulations. While Spain's default problem is far from over, successful steps to tackle it have important implications for other Eurozone countries facing similar default problems. In general, the efficiency of banks directly depends on the size of the country's economy. Therefore, banks should contribute to economic growth. Spanish banks not only contribute to economic development, but also support the country's agriculture and industrial sectors. Thus, the role of banks in the economic progress of Spain is of great importance. Spain's economy stands as a prominent example of progress within the European Union, showcasing significant advancements that align it with some of the most efficient economies globally. Since its integration into the EU in 1986, Spain has evolved into an economy characterized by dynamism and rapid growth,

establishing itself as a leading advocate for freedom and human rights on a global scale. The enhancement in Spain's market competitiveness, its embrace of a liberal economic approach, and the openness in trade and financial sectors can largely be attributed to its EU membership.

1. Banking system of the Kingdom of Spain: features of the organization

Banking activity in Europe has a long history. In Spain, the banking system was not formed from the time of medieval banking houses, but arose at the end of the 18th century by royal decree (Table 1).

Table 1

The history of the development of the banking system of Spain

Year	Event
1792	Establishment of the Central Bank of Spain under the name "Banco Nacional de San Carlos".
1829	Renaming the Central Bank to "Banco Español de San Fernando".
1847	Merger with another bank - Banco de Isabel II (founded in 1844).
1844–1876	Creation of commercial banks: "Banco de Barcelona", "Banco Español de Cádiz", "Banco de Bilbao", "Banco Hispano Colonial", which served the needs of the bourgeoisie, industry and trade enterprises.
1960–1974	Reforms of the banking system, development of commercial banks and nationalization of the Bank of Spain.
1971–1987	The inflow of foreign direct investments, the development of the modern banking system and the principles of the market economy in the financial sector.
1986–2006	Integration of Spanish commercial banks into the European system, growth of foreign investments, active expansion of Spanish banks in Latin America and Europe.
2007	Active participation of the Spanish banking sector in the development and implementation of innovations such as digitalization
2016	green economy in the banking sector

Source: built by the author based on [1, p.15; 2, p.15]

Today, the banking system in Spain, as in most other countries, consists of two levels: the Central Bank (Banco de España) and related regulatory bodies, executive and supervisory structures. Commercial banks and non-bank financial and credit institutions. Some Spanish banks have expanded their activities outside the country and provide services to the population and businesses in other countries, mainly in Latin America, with which Spain shares a common language and history.

Branches of foreign banks such as Barclays, BNP Paribas, Citibank, Credit Agricole, HSBC, ING operate in Spain. In addition, Internet banks are actively developing in the country, among the most famous of which are Bunq, N26, Revolut. Among the largest and most important banks in Spain is Banco

Santander. Founded in 1857, this bank has withstood several crises, civil war and regime change. Its central office is located in the city of Santander. Banco Santander operates not only in Spain, but also has more than 13,000 offices worldwide and serves more than 130 million customers [1, p. 15].

BBVA, an international bank with branches in Mexico, Turkey and Peru, offers a variety of financial services for individuals and businesses. With a network of more than 8,000 branches and more than 70 million customers, it is the second largest in Spain and the first in Mexico. Caixabank, the third largest bank in Spain by assets, created in 2011 through the merger of several previous establishments, actively develops innovative solutions and provides services via the Internet to its 13 million customers. Bankia, which is Spain's fourth-largest bank by assets, is a merger of seven savings banks that were hit by the 2008 crisis. It serves 12 million customers and has branches in Europe, USA and China.

Banco de Sabadell, founded in 1881, ranks fifth among Spanish banks. With its head office in Alicante, it serves more than 12 million customers and has a presence in different countries, specializing in supporting small and medium-sized enterprises and international trade. Banco de España, founded in 1782, is the central bank of Spain, governed by the common rules for all central banks of the European Union. In recent years, the Central Bank has been paying special attention to reforming the banking system, which suffered from the 2008 crisis, as well as the impact of the COVID-19 crisis.

The main tasks of the Central Bank of Spain include ensuring the stability of the financial system of the country and the European Union, control and regulation of the activities of commercial banks, as well as the publication of financial statistics. Over the last five-year period from 2015 to 2020, the number of banks in Spain has decreased rapidly. In 2015, there were 154 of them, and in 2021, this number decreased by 27 units, to 127 banks (Table 2). The trend towards a decrease in the number of banks continues in 2022. In 2023, the number of Spanish banks amounted to 96 banking institutions. Along with the decrease in the number of banks, there is a decrease in the number of their branches in Spain during the years 2015–2023. In 2015, there were 31,155 of them, and in 2023, this number decreased by 11,843 units, to 19,312 branches [2, p. 15].

Regarding the financial indicators of the Spanish banking system for the period from 2015 to 2021 (Table 3), it can be noted that interest income increased from 4,179.26 million euros in 2015 to 7,240.29 million euros in 2021, which is an increase of 3,061.03 million euros.

Table 2

The number of banks and bank branches in Spain in the period 2015–2023

Year	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Number of banks	154	144	144	137	135	131	127	122	96
Number of departments	31155	28959	27623	26319	24197	22589	19312	18964	17009

Source: built by the author based on [3, p. 15]

Table 3

Financial results of the Spanish banking system in the period 2015–2023
(million euros)

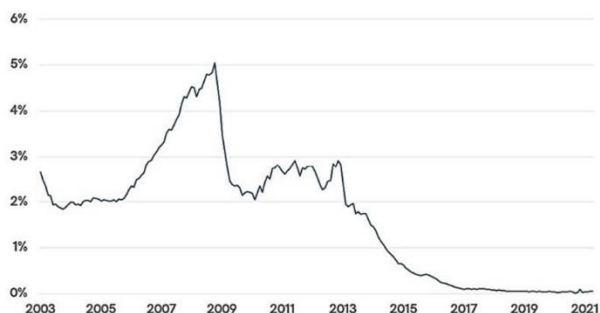
year	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Interest income	4	144	144	137	135	131	127	122	96
Interest expenses	118.3	-225.5	-663.1	-713.0	-663.8	-	-	-	-
DO NOT process current income	2,798.2	2,284.1	2,373.7	2,809.3	2,798.5	2,685.0	2,391.1	2,496.1	2,592.1
DO NOT process current costs	449.5	-492.4	-489.4	-495.4	-519.1	-543.2	-556.7	-589.7	-571.3
Retained earnings/loss	2,269.9	1,624.7	1,857.9	2,199.2	2,252.4	2,134.6	1,785.0	1,896	1,755

Source: built by the author based on [3, p. 15]

In general, interest expenses in 2015 amounted to 118.33 million euros, and in 2021 they reached the value of -2,871.19 million euros. Non-interest income decreased from €2,798.18 million in 2015 to €2,391.07 million in 2021, a decrease of €407.11 million. Interest expenses in 2015 amounted to 449.49 million euros, and in 2021 they reached the value of -556.70 million euros. Retained earnings/loss decreased from EUR 2,269.92 million in 2015 to EUR 1,785.02 million in 2021, a decrease of EUR 484.09 million. In fig. 1 is presented Change in the average yield of deposits from 2003 to 2021.

The amount of outstanding loans in Spain was \$49.3 billion in 2021, which compared to \$143.2 billion in 2015, representing a decrease of \$93.9 billion over the period. In general, the historical peak of outstanding loans was

reached in December 2013 - 271.770 billion dollars. In percentage terms, the volume of outstanding loans in Spain in 2021 was 4.3%, compared to 2015, when this indicator was 10.1%, that is, it decreased by 5.8% during this period. The historical maximum percentage level of outstanding loans reached in December 2013 - 13.6%. Clearly, the fight against bad loans was central to the recovery of the sector. The first prerequisite for the reduction of outstanding loans in Spain was the comprehensive stress test of 2012, which provided some certainty. Later in the same year, the government company Sareb was created to deal with bad loans. Sareb is engaged in the management of high-risk assets and the sale of mortgaged real estate.

Fig. 1. Change in the average yield of deposits from 2003 to 2021 [3, p. 15]

The structure of the outstanding loan portfolio of Spanish banks shows a gradual decrease of this type of loan both for individuals and legal entities. In particular, the amount of outstanding personal loans decreased from 37 billion euros in 2015 to 27.7 billion euros in 2021, which is 9.3 billion euros. The reduction of problem loans was possible only in the context of comprehensive restructuring and recapitalization of the financial sector. GDP growth resumed in 2014 and contributed to increased real estate values and investor interest. The recovery of banks has been underpinned by a number of reforms, such as changes in the restructuring regime, which have provided a "fresh start" for businesses and households. [3, p. 15]

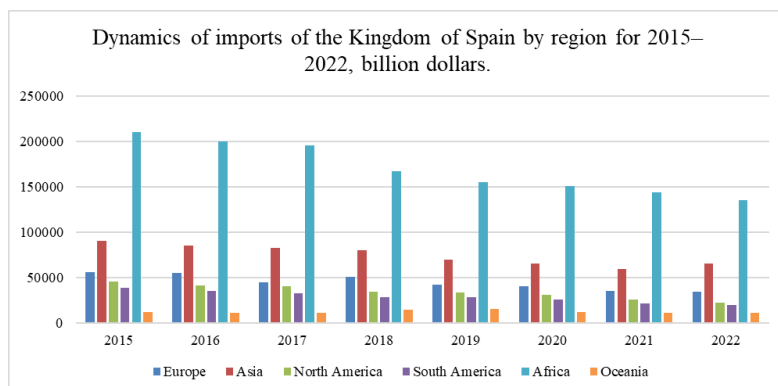
Spanish banks play an integral and important role in the country's foreign economic activity. First, they service all foreign trade transactions that form the basis for international economic relations. Secondly, Spanish banks handle the entire investment process, which includes both domestic and foreign investments, contributing to the country's economic growth. Thirdly, foreign capital plays an important role in the Spanish banking system itself, which is

evidence of the openness and global integration of the Spanish economy. Therefore, the analysis of Spain's foreign economic activity should begin with a study of the structure and role of its banking system.

2. Scales and main directions of direct foreign investment in the Kingdom of Spain

Spain's economy ranks fifth among European countries in terms of volume. With a high rating for business and a predominantly urban population, the country offers significant opportunities for the development of your company. In terms of purchasing power parity, Spain is among the world leaders, which is confirmed by its fifth place in Europe and a population of 46.4 million people. Annual GDP growth is 3.2%, and GDP per capita is \$26,643. According to the Forbes ranking of countries for business, Spain ranks 29th. Key sectors of the Spanish economy include wholesale and retail trade, transport, hotel and restaurant business and the food industry. The country's main export partners are France, Germany and Great Britain, and Germany, France and China are its main import partners.

The main foreign trade partners of the Kingdom of Spain are Germany, the USA, Italy, Great Britain, France, the Netherlands, Japan, and China (Fig. 2).

Fig. 2. Dynamics of imports of the Kingdom of Spain by region for 2015–2022, billion dollars. [4, p.15; 5, p. 15; 6, p. 15]

The first places in the structure of Spanish exports are products of the chemical and pharmaceutical industry, precious metals and stones, machine tools, devices and electronics, food products - in eighth place.

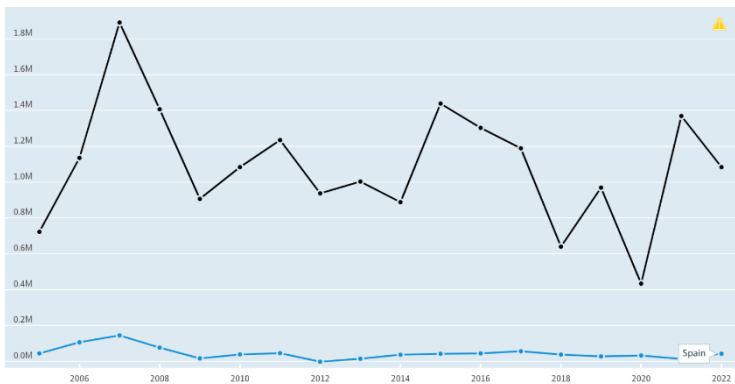
In general, according to the estimates of the State Secretariat of Economy of the Kingdom of Spain, the country's foreign trade turnover is 591.70 billion US dollars, with an export volume of 313.90 billion US dollars and an import volume of 277.80 billion US dollars. The Kingdom of Spain has key trade partners, including Germany (105.5 billion US dollars), the United States (62.9 billion US dollars), Great Britain (44.9 billion US dollars), France (38.6 billion US dollars), Italy (USD 38.5 billion), China (USD 36.7 billion) and India (USD 20.2 billion). [4, p. 16]

Given Spain's status as one of the most developed economies in the EU and globally, it consistently attracts a steady flow of Foreign Direct Investment (FDI). Investors predominantly target sectors such as financial services, insurance, real estate, telecommunications, manufacturing, energy, data processing, and research and development. The majority of incoming investments, approximately 70% of the total stock, originate from countries including the Netherlands, Luxembourg, the United Kingdom, France, Germany, and Italy. Following the 2008-2013 crisis, the Spanish government prioritized the creation of favorable conditions for investors, leading to the enactment of the Spanish Act 14/2013. This legislation, alongside efforts to enhance labor productivity and implement internal devaluation measures, contributed to the resurgence of FDI inflows. The principle of free establishment and non-discrimination towards foreign investors significantly enhances the appeal of Spain as an investment destination. Non-EU residents enjoy equal opportunities to engage in Spanish business under the same conditions as EU residents. Although there are exceptions in specific sectors such as oil, defense, and robotics, notably, the beauty industry does not fall under these restrictions. [5, p. 15]

Moreover, the government offers various incentives to attract investors, including grants, tax breaks, favorable credit conditions, and more. Additionally, measures are taken to maintain a high level of competitiveness, with specialized national organizations like ICEX established to oversee this aspect. Investors, including non-EU residents, are required to report their investments to the State Secretary for Trade within a month for statistical, economic, and tax purposes. Regarding outward foreign direct investment (FDI) from Spain, it is notable that post-recession, the country recognized the importance of maintaining reserves abroad. The majority of outward FDI is directed towards multinational corporations, such as Inditex, with key recipient countries being the USA, Japan, China, among others. In terms of FDI inflows and outflows in Spain, both have exhibited continuous fluctuations over the past 12 years. (Fig. 3).

In terms of Spanish trade policy, a predominant factor is Spain's membership in the EU. This results in the Spanish trade framework being

aligned with the regulations of the EU Taxation and Customs Union. Furthermore, adherence to EU standards is necessary for certification, labeling, and packaging. Within the framework of the WTO, tariffs are maintained at agreed levels through the EU's involvement in trade negotiations. Regarding trade with other nations, a Common External Tariff (CET) applies. The national currency of Spain is the euro (€). The stability of the euro is underpinned by the gold reserves within the EU zone and its influence across various sectors and markets. Despite minor fluctuations, the euro remains one of the most secure currencies globally. Additionally, exchange controls and capital circulation are unregulated, allowing complete freedom in this domain. [6, p. 15]

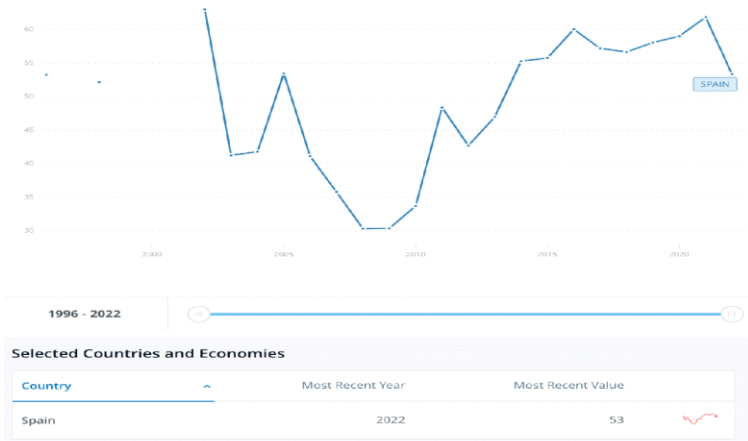

Fig. 3. FDI (in billion US \$) Net Inflows and Net Outflows in Spain, during 2006–2022 [7, p. 15; 8, p.16; 9, p.16]

The overall political landscape in Spain is relatively stable, aside from the separatist movements in Catalonia that emerged in 2012. These incidents disrupted the country's unity and sparked tensions between Catalonia and other regions of Spain. Although the current situation appears calm, underlying tensions persist among Spanish citizens. Despite setbacks such as the economic downturn in 2009 and internal conflicts in 2012, there has been an overall positive trend (Fig. 4).

Following the turmoil that ensued the conviction of Catalan secessionist political leaders and the general elections held in November 2019, the second government was formed by the Congress of Deputies in January 2020. Since then, it has been in power with an alliance forged with Unidas Podemos. Additionally, the budget recovery plan proposed a rise in public spending in response to the COVID-19 crisis (alongside a mandated 13% tax increase),

which was endorsed by 11 ideological groups, including Catalan and Basque separatists. [7, p. 15]

Fig. 4. Political Stability Index (min – (-2.5), max – 2.5) in Spain during 2006-2022 [10, p. 16; 11, p. 16]

Undoubtedly, the political stability has been undermined by the economic recession resulting from the coronavirus pandemic. However, the impact on investments is not expected to be significant as the government has the situation under control, and other crucial factors remain favorable. Furthermore, Spain's participation in the EU ensures that state aid is subject to scrutiny by the European Commission, ensuring fair government intervention in business, promoting competition, and preventing distorted trade practices. Regarding taxes and exemptions, the Spanish tax system includes various types of taxes with different payment schedules. Some taxes are due at the end of the fiscal year (running from January 1st to December 31st), others are paid quarterly (in January, April, July, and October), and some are monthly obligations. Among the most important considerations when launching a business in Spain are the following:

- VAT (known as IVA in Spanish) is the primary indirect tax applicable nationwide, except for the Canary Islands, Ceuta, and Melilla. The standard VAT rate in Spain is currently 21%. Additionally, there are two reduced rates (10% and 4%) applicable to specific sectors, excluding the beauty industry. [10, p. 16]

Corporate taxation in Spain follows several key principles:

- **General Income Tax Rate:** The standard corporate income tax rate in Spain stands at 25%. However, there are provisions for newly established businesses in which they benefit from a reduced tax rate of 15% for the initial two years of operation.

- **Filing Deadlines and Installments:** Companies are required to file their tax returns within six months and 25 days after the end of the accounting period. Tax payments are divided into three installments due in April, October, and December, each typically amounting to 18% of the total tax liability.

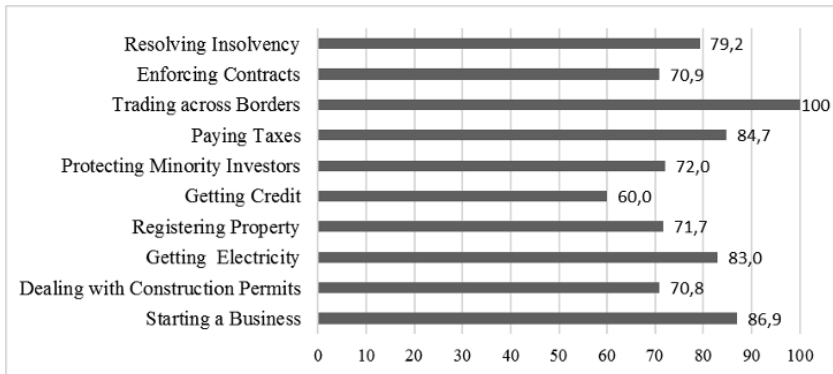
- **Taxation on Dividends:** Owners or co-owners of Spanish companies receiving dividends are subject to income tax. Tax on dividends is collected at the source, meaning the company distributing dividends deducts and pays the tax. The tax rate varies based on the taxable amount: up to €6,000 incurs a 19% rate, €6,000 to €50,000 incurs a 21% rate, and amounts exceeding €50,000 incur a 23% rate. **Employee Income Tax:** Employers are responsible for withholding income tax from their employees' wages. Tax rates start at 19% for the first €12,450 monthly and increase to 45% for earnings exceeding €60,000 monthly.

- **Overtime compensation** is also subject to taxation. **Social Security Tax:** Employers are mandated to contribute to Spain's National Social Security Institute monthly and deduct corresponding amounts from their employees' salaries. The employer's tax rate is 29.9%, applicable up to a gross salary limit of €4,070.10 monthly per worker. Employees contribute between 4.8% and 6.4% of their gross income towards social security, with the amount withheld by the employer. [11, p. 16]

According to the most recent rankings from the World Bank, Spain holds the 30th position out of 190 countries in terms of the ease of conducting business, a placement that has remained unchanged since 2018. The ease of doing business indicator comprises various factors, each of which is scored out of 100 (Fig. 5).

According to the most recent rankings from the World Bank, Spain holds the 30th position out of 190 countries in terms of the ease of conducting business, a placement that has remained unchanged since 2018. The ease of doing business indicator comprises various factors, each of which is scored out of 100. In conclusion, the criterion for conducting business serves as a comprehensive assessment of the investment climate within a country, including the one discussed in this paper. Consequently, it can be argued that Spain presents an exceptionally appealing environment for foreign investors (*legislation on foreign investment 2023*). Despite facing challenges, Spain offers numerous advantages, including highly developed service sectors such as finance, insurance, telecommunications, and research and development,

which are consistently fueled by foreign direct investment. Additionally, its strategic location provides access to the EU market, and the country has implemented extensive domestic structural reforms that have enhanced labor flexibility.

Fig. 5. Scores (out of 100) on Doing Business Topics [12, p. 16]

Favorable conditions for immigration, leading positions in solvency and credibility, economic openness through participation in various international trade agreements, and measures to relax business and investment regulations further contribute to Spain's attractiveness. Moreover, the absence of significant socio-economic, legal, and crime risks that impede investment adds to its appeal. Although challenges such as high unemployment, the economic crisis resulting from the COVID-19 pandemic, and substantial public debt exist, many of these challenges can be leveraged into advantages for foreign investment projects. Furthermore, the current need for external financial inflows to overcome the economic crisis, coupled with government initiatives to stimulate post-pandemic employment, have created even more supportive conditions for foreign investors. Overall, Spain's conducive business environment and government policies aim to facilitate foreign investment, making it an attractive destination despite existing challenges. [12, p. 16]

Conclusion

The Kingdom of Spain is characterized by the presence of a modern market economy, a highly qualified workforce and a low level of unemployment. According to data, it has one of the highest levels of GDP per capita in the world. The country has a well-developed service sector, in particular financial services and manufacturing focused on high-tech and research products.

According to the assessments of leading world organizations, such as the Institute for the Development of Management and the World Economic Forum, the Kingdom of Spain is recognized as one of the most stable and competitive countries in the world. Significant development prospects are predicted for the country in the future. The success of the Kingdom of Spain in economic and social affairs is reflected in the preservation of values, financial stability, increased productivity for long-term growth and improved quality of life. In addition, there is an emphasis on developing dynamic skills throughout life and balancing government priorities in the short and medium term. Cooperation with potential partners is also important for the further development of the country.

In past years, the Spanish banking system responded to the financial needs of society and business. However, joining the European Union led to changes. Spain adapted to the standards of rich European countries, and the banking sector contributed to the development of life in the country. However, the financial crisis of 2008 showed that many Spaniards could not meet their obligations to banks, and banks did not have sufficient reserves to cover losses. Some banks, particularly the largest, were financially insolvent, some closed, others were absorbed into other structures, and some were nationalized. For example, the credit union Bankia received significant support from the state, which led to the fact that about 90% of its shares were transferred to the state.

Now the banking system of Spain has become more powerful and stable and is under constant control of the state and supranational structures of the EU, acting according to new rules. Although the problem of overdue loans has not yet been fully resolved, the success in solving it has provided some lessons for other countries in the eurozone, which also face this problem. In general, the banks of Spain develop depending on the economic development of the country and contribute to the supply of both the agricultural and industrial sectors. Thus, the role of banks in the economic development of Spain is extremely important.

References

1. Castro, C. and Galand, J.E. (2019) *Drivers of productivity in the Spanish banking sector: Recent evidence - journal of financial services research*, SpringerLink. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10693-019-00312-w> (Accessed: 01 March 2024).
2. Foreign Direct Investment (FDI) - FDI flows - OECD data (no date) theOECD. Available at: <https://data.oecd.org/fdi/fdi-flows.htm> (Accessed: 01 March 2024).
3. Business ready (B-ready) (no date) World Bank. Available at:

<https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/spain> (Accessed: 01 March 2024).

4. Ease of doing business in Spain. Available at: <https://tradingeconomics.com/spain/ease-of-doing-business> (Accessed: 01 March 2024).

5. DOI name 10.1007 values. Available at: <https://doi.org/10.1007> (Accessed: 01 March 2024).

6. España (no date) HISTORIA BANCARIA. Available at: <https://hbancaria.org/es/espana-00> (Accessed: 01 March 2024).

7. O'Neill, A. (2023) Spain - inflation rate 2028, Statista. Available at: <https://www.statista.com/statistics/271077/inflation-rate-in-spain/> (Accessed: 01 March 2024).

8. Foreign direct investment, net outflows (BOP, current US\$) - Spain (no date) World Bank Open Data. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.CD.WD?locations=ES&start=200> (Accessed: 01 March 2024).

9. Spain net FDI inflows, 1960-2023 (no date) Knoema. Available at: <https://knoema.com/atlas/Spain/topics/Economy/Balance-of-Payments-Capital-and-financial-account/Net-FDI-inflows> (Accessed: 02 March 2024).

10. World Trade Organization (no date) WTO. Available at: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/spain_e.htm TheGlobalEconomy.com (Accessed: 02 March 2024).

11. Spain political stability - data, Chart (no date) TheGlobalEconomy.com. Available at: https://www.theglobaleconomy.com/Spain/wb_political_stability/ (Accessed: 03 March 2024).

12. Doing business in Spain: Advantages and risks (no date) Advantages of Doing Business in Spain | Wolters Kluwer. Available at: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/doing-business-spain> (Accessed: 03 March 2024).

Scientific Supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor

GLOBALISATION OF THE MODERN WORLD: PROSPECTS AND CONTRADICTIONS

Globalization has become a defining feature of the modern world, offering both promising prospects and inherent contradictions. This essay explores the multifaceted nature of globalization, examining its potential for economic growth, cultural exchange, and technological advancement, alongside the challenges of economic inequality, cultural homogenization, and environmental degradation. While globalization presents opportunities for interconnectedness and prosperity, it also raises questions about equity, sustainability, and governance. Navigating the prospects and contradictions of globalization requires inclusive and sustainable approaches that prioritize social justice, cultural diversity, and environmental stewardship. Only through collective action and cooperation can we harness the potential of globalization to build a more equitable, resilient, and interconnected world.

Key words: Globalization, prospects, contradictions, economic growth, cultural exchange, technological advancement, economic inequality, cultural homogenization, environmental degradation, sustainability, governance, social justice

The globalization of the modern world stands as one of the most transformative and contentious phenomena of our time. It represents the increasing interconnectedness and interdependence among countries and regions, shaping economies, societies, cultures, and politics on a global scale. While globalization holds promises of unprecedented opportunities for progress and development, it also harbors inherent contradictions that challenge its viability and sustainability. We will explore the prospects and contradictions embedded within the process of globalization, delving into its multifaceted impact on the contemporary world. By examining both the potential benefits and challenges associated with globalization, we aim to provide a comprehensive understanding of its complexities and implications for global development.

Globalization, a multifaceted and complex phenomenon, has become a defining feature of the modern world. It encompasses the increasing interconnectedness and interdependence among countries and regions, shaping various aspects of human activity, including economics, culture, politics, and society. In this essay, we will explore the concept of globalization in the contemporary context, examining its drivers, manifestations, and

implications. Globalization refers to the process by which societies, economies, and cultures become increasingly integrated through global networks of communication, trade, and exchange. It is driven by advancements in technology, transportation, and communication, which have facilitated the movement of goods, services, capital, information, and people across borders. Globalization has led to the emergence of a global economy, characterized by the free flow of goods, services, and capital, transcending traditional barriers and reshaping the economic landscape. (Globalization Processes 2022)

Globalization, as a complex and multifaceted phenomenon, manifests itself in various ways across different aspects of human activity, including economics, culture, politics, and society. These manifestations are the visible outcomes of the increasing interconnectedness and interdependence among countries and regions, driven by technological advancements, economic liberalization, and cultural exchange. In this essay, we will explore some of the key manifestations of globalization and their implications for the modern world. One of the most visible manifestations of globalization is the expansion of global trade and economic integration. Globalization has led to the emergence of a global marketplace where goods, services, and capital flow freely across borders. International trade agreements, such as the World Trade Organization (WTO) and regional trade blocs like the European Union (EU) and NAFTA, have facilitated this process. As a result, we see the proliferation of global supply chains, where goods are manufactured, assembled, and distributed across multiple countries. This has led to increased efficiency, lower costs, and greater consumer choice but has also raised concerns about labor standards, environmental degradation, and economic inequalities. Globalization has also facilitated the flow of capital across borders, as multinational corporations (MNCs) invest in foreign countries to access new markets, resources, and talent pools. This phenomenon, known as Foreign Direct Investment (FDI), has become a key driver of economic development and growth in many countries, particularly in the developing world. However, it has also led to concerns about the power and influence of MNCs, as well as issues related to corporate governance, tax evasion, and financial instability. Cultural globalization is another significant manifestation of globalization, characterized by the spread of ideas, values, and cultural practices across borders. Western cultural products, such as Hollywood movies, pop music, and fast food, have become ubiquitous around the world, influencing local cultures and identities. While globalization has promoted cultural exchange and interaction, it has also raised concerns about cultural homogenization and the loss of cultural diversity. Critics argue that globalization has led to the dominance of Western culture and values, marginalizing indigenous cultures

and languages. Advancements in technology and communication have played a crucial role in driving globalization and shaping its manifestations. The internet, mobile phones, and social media platforms have connected people around the world, facilitating the exchange of information, ideas, and knowledge in real-time. This has led to increased access to education, healthcare, and opportunities for collaboration and innovation. However, it has also raised concerns about privacy, cybersecurity, and digital divides between the haves and have-nots. Globalization has also led to increased migration and movement of people across borders, as individuals seek better economic opportunities, education, and quality of life in other countries. This has led to the emergence of transnational communities and diasporic networks, where people maintain ties to their home countries while living and working abroad. Migration has become a contentious issue in many parts of the world, leading to debates over immigration policies, border controls, and cultural integration. (Globalizations manifestations political science 2022)

Globalization is a process characterized by the increasing interconnectedness and interdependence among countries and regions, driven by advancements in technology, communication, and transportation. In this essay, we will explore the prospects of globalization and their implications for the contemporary world.

Economic prospects:

Globalization opens up new markets and opportunities for businesses to expand their operations internationally. This allows companies to access larger consumer bases, increase their revenue streams, and achieve economies of scale. Facilitates foreign direct investment (FDI), enabling capital to flow across borders and into emerging markets. FDI contributes to economic growth, infrastructure development, and job creation in recipient countries. Globalization fosters technological innovation and knowledge sharing by facilitating the exchange of ideas, research, and expertise across borders. This leads to advancements in science, technology, and industry, driving productivity and competitiveness. It encourages countries to specialize in producing goods and services where they have a comparative advantage. This specialization leads to increased efficiency, higher productivity, and lower prices for consumers.

Social and Cultural Prospects:

Globalization promotes cultural exchange and diversity by facilitating the sharing of ideas, values, and traditions among people from different cultures and backgrounds. This fosters mutual understanding, appreciation, and respect for cultural differences. It provides opportunities for education and mobility, allowing individuals to access knowledge, skills, and experiences from around the world. This promotes personal growth, cross-cultural

communication, and global citizenship. Globalization enables the dissemination of medical knowledge, technology, and resources to address global health challenges. This leads to improvements in healthcare, disease prevention, and quality of life for people worldwide. Globalization connects people through social networks, digital platforms, and virtual communities, fostering social connectivity and collaboration across geographical boundaries. This enables collective action, social activism, and global solidarity on issues of common concern.

Environmental Prospects:

Globalization raises awareness about environmental issues and encourages international cooperation to address them. This leads to the development of environmental policies, regulations, and initiatives aimed at promoting sustainability and mitigating climate change. Globalization drives the adoption and diffusion of green technologies, renewable energy sources, and sustainable practices worldwide. This contributes to the transition towards a low-carbon economy and reduces environmental pollution and resource depletion. It creates demand for eco-friendly products and services, as consumers become more environmentally conscious and socially responsible. This encourages businesses to innovate and invest in sustainable production methods and green technologies. Globalization fosters international collaboration and partnerships to protect and preserve the environment. This includes efforts to conserve biodiversity, restore ecosystems, and address transboundary environmental challenges through multilateral agreements and initiatives. (Globalization and Sustainable Development 2022)

Globalization, while offering promising opportunities for economic growth, cultural exchange, and technological advancement, also presents inherent contradictions that shape the contemporary world in complex and multifaceted ways. These contradictions arise from the uneven distribution of benefits and costs, as well as from clashes between global interconnectedness and local identities.

Economic Contradictions:

Despite the potential for economic growth, globalization has exacerbated income inequality within and among countries. While some individuals and regions benefit from increased trade and investment, others are left behind, leading to widening wealth gaps and social disparities. Globalization has enabled the outsourcing of labor-intensive production to countries with lower labor costs, often resulting in labor exploitation, poor working conditions, and human rights abuses. Workers in developing countries may face exploitation and precarious employment, while multinational corporations reap the benefits of cheap labor. The interconnectedness of global financial markets has led to increased financial instability and vulnerability to economic shocks. Financial

crises, such as the 2008 global financial crisis, can spread rapidly across borders, causing widespread economic downturns and social unrest. (Globalization of culture, 2023)

Cultural Contradictions:

Globalization has led to the dominance of Western culture and values in many parts of the world, raising concerns about cultural homogenization and the loss of cultural diversity. Local traditions and identities may be marginalized or commodified in the face of globalized consumer culture. The spread of Western cultural products and media through globalization has been criticized for perpetuating cultural imperialism and eroding indigenous cultures. Local languages, customs, and traditions may be displaced or appropriated by globalized mass media and entertainment.

Political Contradictions:

Globalization challenges traditional notions of national sovereignty and governance, as countries cede power to supranational institutions and multinational corporations. This can lead to tensions between national interests and global forces, as well as debates over the legitimacy of global governance mechanisms. It can exacerbate democratic deficits by concentrating power in the hands of unelected elites and undermining democratic accountability. International organizations and trade agreements may prioritize the interests of corporations and wealthy nations over the needs and preferences of ordinary citizens.

Environmental Contradictions:

The pursuit of economic growth and development in a globalized world has led to increased resource depletion and environmental degradation. Global supply chains and consumer demand drive unsustainable extraction of natural resources, leading to habitat destruction, pollution, and biodiversity loss. Globalization contributes to climate change through increased greenhouse gas emissions, deforestation, and industrial pollution. The uneven distribution of environmental costs and benefits exacerbates climate injustices, as marginalized communities bear the brunt of environmental degradation and climate impacts. (Conway & Heynen, 2020)

While globalization has brought about significant benefits, such as economic growth, cultural exchange, and technological advancement, it has also presented challenges and raised important questions about equity, sustainability, and governance. Globalization has reshaped the global economy, leading to increased economic integration and interdependence among countries. While this has facilitated economic growth, trade expansion, and technological innovation, it has also resulted in economic inequalities and vulnerabilities. Developing countries often face challenges in competing with more advanced economies, leading to disparities in income, wealth, and access

to resources. Moreover, globalization has made economies more susceptible to external shocks, such as financial crises and market fluctuations, highlighting the need for better regulation and risk management mechanisms. Cultural globalization is another significant consequence of globalization, characterized by the spread of ideas, values, and cultural practices across borders. While this has promoted cultural exchange, diversity, and understanding, it has also led to concerns about cultural homogenization and the loss of cultural identity. Western cultural products and lifestyles have become dominant in many parts of the world, marginalizing indigenous cultures and languages. Moreover, the commodification of culture has led to the commercialization and standardization of cultural expressions, raising questions about authenticity and cultural heritage preservation. Globalization has profound implications for politics and governance, challenging traditional notions of sovereignty and authority. International institutions, such as the United Nations (UN), the World Trade Organization (WTO), and multinational corporations, play an increasingly influential role in shaping global governance and policymaking. While this has facilitated cooperation and coordination on global issues, it has also raised concerns about accountability, transparency, and democratic legitimacy. Moreover, globalization has fueled nationalist and populist movements, as some people feel marginalized or left behind by the forces of globalization, leading to polarization and social unrest. Globalization has had significant environmental implications, as increased economic activity and consumption have led to environmental degradation, pollution, and climate change. The pursuit of economic growth often comes at the expense of environmental sustainability, as industries prioritize profit over environmental protection. Moreover, globalization has facilitated the exploitation of natural resources and the expansion of extractive industries, leading to habitat destruction, biodiversity loss, and ecosystem degradation. Addressing these environmental challenges requires coordinated global efforts to promote sustainable development practices and mitigate the impacts of climate change. Globalization has also had profound social implications, affecting patterns of migration, urbanization, and social inequality. While globalization has created opportunities for mobility and upward social mobility, it has also exacerbated social disparities and vulnerabilities. The rise of global supply chains and outsourcing has led to job displacement and wage stagnation in some sectors, contributing to income inequality and social unrest. Moreover, globalization has facilitated the spread of infectious diseases and health risks, highlighting the need for coordinated global health responses and pandemic preparedness. (Article, 2023)

In conclusion, the globalization of the modern world offers a spectrum

of prospects and contradictions that shape our global landscape in profound and multifaceted ways. While globalization holds promises of economic growth, cultural exchange, and technological advancement, it also presents inherent contradictions that challenge its viability and sustainability. On one hand, globalization fosters economic growth by expanding markets, promoting competition, and facilitating investment and trade. It promotes cultural exchange, diversity, and understanding by connecting people from different cultures and backgrounds. Additionally, globalization drives technological innovation, scientific progress, and collaboration across borders. These prospects contribute to a more interconnected and prosperous world, where individuals and societies can benefit from shared opportunities and experiences. However, globalization also generates contradictions that warrant careful consideration and mitigation. Economic inequalities persist, as globalization exacerbates disparities within and among countries, leaving marginalized communities behind. Cultural homogenization threatens to erode cultural diversity and marginalize indigenous traditions in the face of globalized consumer culture. Furthermore, globalization challenges traditional notions of sovereignty and governance, empowering supranational institutions and multinational corporations at the expense of democratic accountability and social justice.

References:

1. Globalizations manifestations political science (2022) Unacademy. Available at: <https://unacademy.com/content/cbse-class-12/study-material/political-science/globalizations-manifestations-political-science/#:~:text=Globalisation%20manifestation%20involves%20the%20intepenetration,nationalistic%20economics%20around%20the%20world.> (Accessed: 29 March 2024).

2. (No date a) Globalisation and Sustainable Development. Available at: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=9961> (Accessed: 29 March 2024).

3. (No date) (PDF) Globalization Processes in the modern world challenging the ... Available at: https://www.researchgate.net/publication/333463948_Globalization_processes_in_the_modern_world_challenging_the_national_economy_development (Accessed: 29 March 2024).

4. Article, R. (2023) The impact of globalization on the modern world, Medium. Available at: <https://medium.com/@rehangams433/the-impact-of-globalization-on-the-modern-world-0b5a699af56d> (Accessed: 29 March 2024).

5. GmbH, B.D. (2023) How is globalization changing the modern

world? Medium. Available at: <https://medium.com/@seo.germany/how-is-globalization-changing-the-modern-world-1a8648728c1e> (Accessed: 29 March 2024).

6. Globalization of culture: Contradictions and development trends (no date) EuroPub. Available at: <https://www.europub.co.uk/articles/globalization-of-culture-contradictions-and-development-trends-A-279336> (Accessed: 30 March 2024).

7. Conway, D. and Heynen, N. (2020) Globalization's contradictions, OAPEN Home. Available at: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/24236> (Accessed: 30 March 2024).

*Scientific supervision by R.M. Kliuchnyk, PhD in Political Science,
Associate Professor*

DIVERSIFICATION OF THE ECONOMY AS A DRIVING FACTOR OF DEVELOPMENT ON THE EXAMPLE OF SAUDI ARABIA

The study focuses on current concerns related to Saudi Arabia's economic growth. It was decided how important economic diversity is and how it affects the stability of the national economy. The report provides evidence for the necessity of putting Vision 2030 into action as a calculated move to guarantee economic stability. The present economic situation in Saudi Arabia is discussed, as well as the steps taken to increase the country's proportion of non-oil exports. The report offers a vision for expanding the non-oil sectors' share in the nation's economic structure and emphasizes the value of luring in foreign capital and technology transfer for future growth.

Keywords: economic diversification, investments, Saudi Arabia, GDP

Introduction. Despite being a member of the Group of Twenty (G20) and having the largest economy in the Middle East, Saudi Arabia faces several obstacles in an unstable regional economy. One of the biggest problems facing her economy is its reliance on a meager income stream, with oil ranking highest among them. Over 90% of Saudi Arabia's total exports are energy items. An expanding rival in the energy markets forces the economy to balance the needs of sustaining and broadening its economy and export markets. While the rise in oil prices and income between 2003 and 2013 helped Saudi Arabia become a more creditworthy country and improved the lives of its citizens, the country's economy is not more robust to financial and economic shocks. As a result, the Kingdom's economy can never grow above the money it gets from its oil (Aker, L., & Iman, A. 2019).

The 2030 vision was created in order to address this precarious economic position, and it placed a strong emphasis on diversifying the economy as a necessary first step in assuring Saudi Arabia's economic viability. Although the nine-quintal schemes have a tendency to diversify the economy, none of them have done so more effectively than Vision 2030, which states unequivocally among its aims that it wants "to raise the share of non-oil exports in non-oil GDP from 16% to 50%."

Economic diversification may be employed from several angles depending on the situation. It refers to the variety of sources of revenue from an income standpoint. It illustrates the process of producing an expanding variety of economic products. When referring to international trade, it also describes the complexity and diversity of export markets. Economic

diversification refers to two things: first, income variety, which is the fluctuation of income across many sources of revenue, and the idea that a nation shouldn't rely just on one or a limited number of sources of money. The second is a nation with a robust manufacturing foundation, a thriving services industry, a growing natural resource sector, and a sophisticated and diversified agriculture sector.

According to Gylfason, the well noted negative relationship - sometimes known as the "resource curse"- between a country's long-term economic growth and its strong reliance on a small number of natural resources may be used to illustrate the benefits of economic diversity on efficiency and growth. The connection supports the theory that long-term growth benefits from economic variety (Gylfason, T. 2017).

A diversified economy has long been seen as essential to sustainable economies, and as such, it has raised the standard of life in the country by generating income and jobs, promoting the advancement of science and technology, and assisting in maintaining political stability. For these reasons, every country in the world aspires to have a varied economy.

Therefore, diversification should be considered with the example of Saudi Arabia and their Vision 2030 plan.

The purpose of the research is to examine Saudi Arabia's economic development tendencies and provide strategies for achieving economic diversification in line with the Vision 2030 plan. Through an analysis of the influence of non-oil sectors on economic stability and changes in the country's structure, the research demonstrates the necessity of developing new industries and luring in foreign investment in order to secure the country's sustained growth.

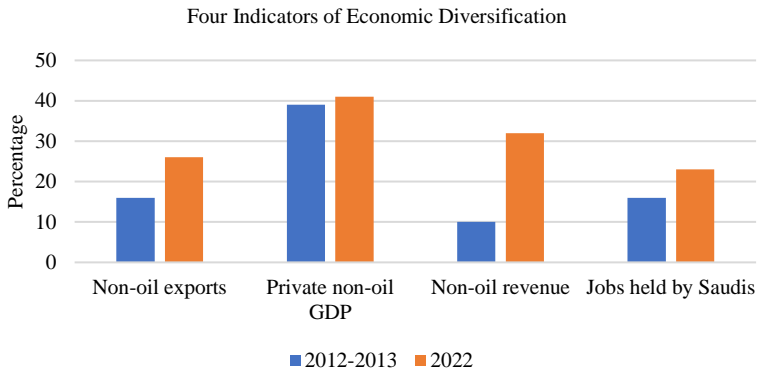
Results. The economy of Saudi Arabia is largely dependent on oil, and each year there are significant variations in both output and pricing. since of this instability, it might be difficult to identify trends in diversification since advancements in the non-oil sector could eclipse those in the oil business. Comparing years with comparable oil export volumes is a workable way to lessen the effects of year-to-year volatility in oil export revenues and provide a more accurate evaluation of long-term trends.

Saudi Arabia made an extraordinary \$325 billion on oil exports in 2022. This was mostly because to the crisis in Ukraine, which drove up oil prices to more over \$100 per barrel for a considerable amount of time. In order to evaluate diversification progress in the context of the significant oil earnings in 2022, data is contrasted with data from 2012–2013, the last period in which Saudi Arabian oil exports hit a similarly high level.

The kingdom has seen progress in four dimensions, namely exports, GDP, Government Revenue, Employment.

While petroleum (including both refined and crude products) continues to account for 74% of all product and service exports, it has decreased significantly from an average of 84% in 2012-2013 to 74% in 2022. The growth of the tourism sector and the increase in petrochemical exports are the main causes of this change. Exports of petrochemicals now make over 12% of the export portfolio overall, a significant rise from the 9% that was reported in 2012-2013. One thing to take note of is the incredible rise in income from travel exports, or foreign tourism, which went from two percent in 2012 and 2013 to five percent in 2022 (Mogielnicki et al., 2023).

The kingdom's nominal GDP has seen an increase in the private sector's contribution over time, rising from 37% in 2012-2013 to 39% in 2022. Concurrently, the GDP contribution of the non-oil sector - which includes both public and private entities - has increased from less than 52% in 2012-2013 to 56% in 2022. After accounting for price changes, the private sector's real GDP share increased from 39% in 2012-2013 to 41% in 2022. Notably, manufacturing - mainly petrochemical - property management, retail and wholesale, and personal, social, and communal services are among the private non-oil companies growing at the fastest rate. The GDP of the non-oil private sector and oil prices have a considerable link, notwithstanding a decline since 2013, indicating that the private sector is less dependent on oil prices for its economic activities (*Saudi Arabia GDP growth non-oil sector*).

Fig.1. Growth of economy % - Saudi Arabia

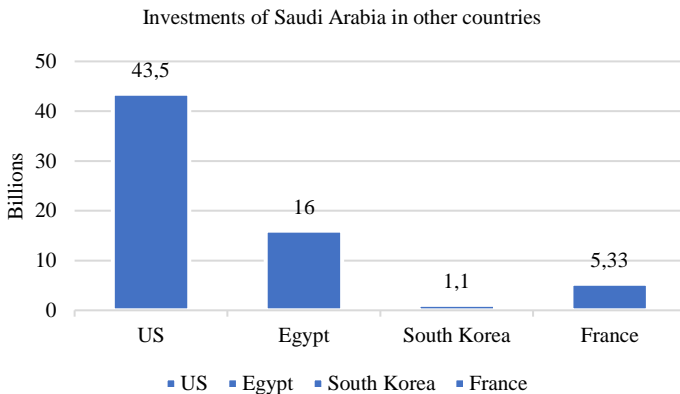
Source: compiled by author using data from The Arab Gulf States Institute in Washington, 2023

Saudi Arabia has achieved great strides on diversifying the sources of funding for its national budget. From less than 10% in 2012-2013, non-oil revenue soared to 32% of the nation's overall revenue in 2022. Value Added

Tax (VAT) adoption in 2018 and rate increase from 5% to 15% in 2020 are the main reasons for the significant growth in non-oil revenue(Mogielnicki et al., 2023).

Differentiation in the labor market is harder to describe than it is in the three previously mentioned domains. Here, the term "labor market diversification" refers to the idea that Saudi citizens and private firms should depend less on public sector employment and less on non-Saudi labor. While there has been development in both areas, a thorough examination is not possible due to data restrictions. By the end of 2022, Saudi employees made up 23% of all private sector employees (Saudi and non-Saudi), up from 16% in 2016 (the first year that the data is available). By the end of 2022, 42% of Saudi workers who were classified as working in the public sector had done so, down from 45% in 2016. The number of Saudis employed in the public sector is understated by these statistics since it does not include individuals in the military or security services. It also does not include private sector employees who are not registered with the general organization for insurance purposes, such as "gig" workers. How these omissions impact the percentage of public sector employment listed here is unclear (How is vision 2030 to be implemented? from assessing Saudi vision ... 2020).

Also, an important aspect of economic diversification is investing in various potentially profitable projects, which in the long term bring a large profit.

Fig.2. Investments in billions - Saudi Arabia

Source: compiled by author using data from bibliography

As part of its involvement in the global economy, Saudi Arabia has consciously worked with and invested in a variety of projects to boost innovation and global economic development. The US Infrastructure

Investment Program, in which the PIF (Public Investment Fund) committed \$20 billion with the Blackstone Corporation in a joint venture, is a notable example of collaboration. The objective is to raise \$40 billion in total to finance US infrastructure projects (How is vision 2030 to be implemented? from assessing Saudi vision ... 2020).

A \$16 billion joint investment fund was established in Egypt by the PIF and the Department of the Ministry of International Affairs in Egypt. This collaboration demonstrates the development of key sectors in Egypt, such as energy, agriculture, and infrastructure (Meredith, 2018).

The PIF's investment strategy includes South Korea, where it spent \$1.1 billion to purchase a significant 38 percent stake in Posco, a South Korean steel maker, in its engineering and construction division in 2015. This action demonstrates Saudi Arabia's interest in large international markets (Public Investment Fund 2015).

Saudi Arabia has actively participated in a number of noteworthy initiatives in the entertainment and technology sectors. The PIF invested \$3.5 billion in Uber in 2016, acquiring a 5% stake in the US ride-hailing service. Moreover, agreements with the US entertainment giant AMC and the theme park operator Six Flags, which were made public via memorandums in 2018, demonstrate Saudi Arabia's influence over the country's entertainment landscape (MacMillan, 2016).

Real estate finance has also received attention; in 2018, the PIF and a consortium of investors paid \$5.33 billion to acquire a majority (57.8%) stake in Accor Invest, a real estate financing company, from France's AccorHotels. This move aligns with Saudi Arabia's broader strategy to invest in several industries (Public Investment Fund 2018).

Conclusions. Going forward, to maintain economic diversity, existing reforms must be strengthened and consistently implemented in order to increase economic productivity. In order to make this happen, it will be crucial to work toward increasing foreign investment and the technological transfer that comes with it. Even if the number of women participating in the economy has increased, there is still work to be done. Expanding current industries and creating new ones would also require better education and training for Saudi people. Finally, it will be important to strike a careful balance between using the Public Investment Fund to support projects headed by the public sector and making sure there is space for the growth of a vibrant and autonomous private sector. The public sector will need to assist new industries with high initial capital requirements, but excessive public sector involvement in all facets of the economy would hinder the growth of the private sector, which is necessary.

References

1. Aker, L., & Iman, A. (2019). Comparison of Business Environments in Oil-Rich MENA Countries: A Clustering Analysis of Economic Diversification and Performance. *Emerging Markets Finance and Trade*, 55(12), 2871-2885.
2. Gylfason, T. (2017). From double diversification to efficiency and growth. *Comparative Economic Studies*, 59(2), 149
3. Mogielnicki, R. *et al.* (2023a) *Signs that economic diversification is working in Saudi Arabia*, Arab Gulf States Institute in Washington. Available at: <https://agsiw.org/signs-that-economic-diversification-is-working-in-saudi-arabia/> (Accessed: 14 March 2024).
4. (No date) *Saudi Arabia GDP growth non oil sector*. Available at: <https://tradingeconomics.com/saudi-arabia/gdp-growth-non-oil-sector> (Accessed: 14 March 2024).
5. (2020) How is vision 2030 to be implemented? from assessing Saudi vision ... Available at: <https://www.jstor.org/stable/resrep29468.8> (Accessed: 17 February 2024).
6. Meredith, S. (2018) Saudi Arabia and Egypt agree to a \$10 billion deal to build a new mega-city, CNBC. Available at: <https://www.cnn.com/2018/03/05/saudi-arabia-and-egypt-agree-to-a-10-billion-deal-to-build-a-new-mega-city.html> (Accessed: 17 February 2024).
7. Public Investment Fund (2015) PIF. Available at: <https://www.pif.gov.sa/en/Pages/NewsDetails.aspx?NewsId-135%2FThe-Public-Investment-Fund-ac%E2%80%8Bquires-38%25-stake-in-POSCO-Engineering-unit> (Accessed: 17 February 2024).
8. MacMillan, D. (2016) Uber raises \$3.5 billion from Saudi fund - WSJ. Available at: <https://www.wsj.com/articles/uber-raises-3-5-billion-from-saudi-fund-1464816529> (Accessed: 17 February 2024).

Scientific supervision by S. Fedulova, Doctor of Science, Full Professor

В. Воротілова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро (Україна)

МІСЦЕ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ, ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ, ЩАСТЯ ТА ІННОВАЦІЙ

Дослідження зосереджується на аналізі позицій Великої Британії в міжнародних рейтингах, зокрема у сферах людського розвитку, легкості ведення бізнесу, щастя та інновацій. Досліджено фактори, які визначають успіх країни в цих аспектах, враховуючи різноманітні показники та рейтинги. Визначений вплив даних аспектів на суспільний та економічний розвиток Великої Британії.

Ключові слова: індекс людського розвитку, рівень життя, ведення бізнесу, інновації, індекс щастя

The research focuses on analyzing the Great Britain's position in international rankings, particularly in the areas of human development, ease of doing business, happiness and innovation. Factors that determine a country's success in these aspects are examined, taking into account various indicators and rankings. The impact of these aspects on the social and economic development of Great Britain is determined.

Key words: human development index, standard of living, doing business, innovation, happiness index

У сучасному світі позиція країни в різних міжнародних рейтингах стала не лише об'єктом публічного інтересу, але й суттєвим фактором, що визначає її глобальну конкурентоспроможність та впливає на якість життя громадян. Аналіз позиції Великої Британії у міжнародних рейтингах стає невід'ємною складовою для розуміння факторів, що впливають на її суспільний та економічний прогрес. У даному дослідженні ми спробуємо розкрити ці аспекти, щоб краще зрозуміти становище Великої Британії у світовому контексті.

Індекс людського розвитку (ІЛР) – це зведений показник для оцінки довгострокового прогресу за трьома основними параметрами людського розвитку: довге та здорове життя, можливість отримувати освіту та знання, а також гідний рівень життя. Кожен з цих параметрів оцінюється по-своєму. Довге і здорове життя вимірюється тривалістю життя. Рівень знань – середньою кількістю років навчання серед дорослого населення, яке представляє собою середню кількість років навчання, отриманих за все життя людьми у віці 25 років і старше; і доступ до навчання та знань

з розбивкою по очікуваним рокам навчання в школі для дітей шкільного віку, який являє собою загальну кількість років навчання, яке дитина шкільного віку може розраховувати отримати. Рівень життя вимірюється валовим національним доходом (ВНД) на душу населення, яке визначається в міжнародних доларах, конвертованих з використанням обмінних курсів за паритетом купівельної спроможності (ПКС).

Значення ІЛР Великої Британії на 2022 рік становить 0,929, що дозволяє країні займати місце в категорії дуже високих рівнів людського розвитку, а це означає, що вона знаходиться на 13 місці з 189 країн світу. Детальніша інформація представлена в таблиці 1:

Таблиця 1

Динаміка ІЛР у Великої Британії за період 1990-2022рр. [1]

Рік	Очікувана тривалість життя при народженні	Очікувані роки навчання	Середня тривалість навчання в школі	ВНД на душу населення	Значення Індексу Людського Розвитку
1990	75,7	13,7	7,9	30,456	0,781
1995	76,7	14,9	11,4	32,671	0,846
2000	77,8	16,1	11,6	38,271	0,874
2005	79,1	16,6	12,2	43,311	0,897
2010	80,4	16,4	13,2	42,183	0,912
2017	81,1	17,4	12,8	43,885	0,923
2018	81,1	17,3	12,9	44,335	0,924
2019	81,2	17,4	12,9	45,427	0,926
2020	81,2	17,5	13	45,686	0,928
2021	81,3	17,5	13,2	46,071	0,932
2022	81,4	17,5	13,4	45,225	0,929

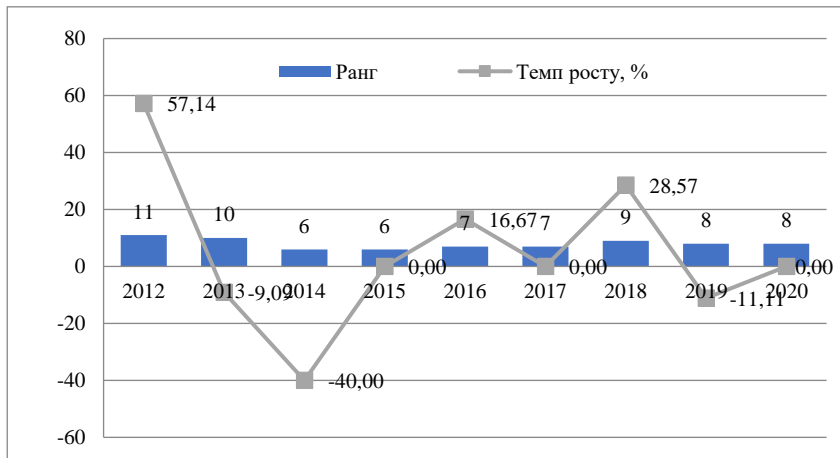
У період з 1990 по 2022 р. значення ІЛР Великої Британії збільшилася з 0,781 до 0,929, збільшившись на 16 відсотків. У період з 1990 по 2022 рік тривалість життя при народженні в Сполученому Королівстві збільшилася на 5,7 років, тим часом середня тривалість навчання збільшилася на 5,5 років, а очікувана тривалість навчання збільшилася на 3,8 року. ВНД Великої Британії на душу населення збільшився приблизно на 51,3% з 1990 по 2021 р.

Ведення бізнесу охоплює кілька важливих аспектів нормативного середовища. Він надає кількісні показники регулювання для відкриття бізнесу, отримання дозволів на будівництво, отримання електроенергії, реєстрації власності, отримання кредиту, сплати податків, міжнародної торгівлі і виконання контрактів.

Збираючи і аналізуючи вичерпні кількісні дані для порівняння умов регулювання бізнесу в різних країнах і з плином часу, даний аспект спонукає економіки конкурувати в напрямку більш ефективного регулювання; пропонує вимірні орієнтири для реформи; служить джерелом інформації для вчених, журналістів, дослідників з приватного сектора і інших осіб, які цікавляться бізнес-кліматом в кожній країні.

Крім того, фактор легкості ведення бізнесу пропонує докладні дослідження на регіональному рівні, які охоплюють регулювання і реформи бізнесу в різних містах і регіонах країни. Ці дослідження надають дані про простоту ведення бізнесу, ранжують кожне місце і рекомендують реформи для підвищення ефективності в кожній з областей показників. Обрані міста можуть порівняти свої правила ведення бізнесу з іншими містами економіки або регіону, а також зі 190 економіками, включеними до рейтингу Легкості ведення бізнесу.

Пропонуємо дослідити тенденції зміни Великобританії за індексом Легкості ведення бізнесу за період 2012-2020р (див. рис. 1)

Рис. 1. Місце Великобританії в рейтингу Індексу легкості ведення бізнесу за період 2012-2020рр. [2]

Згідно з останніми щорічним рейтингам Світового банку, Сполучене Королівство займає 8-е місце серед 190 країн за легкістю ведення бізнесу. Рейтинг Сполученого Королівства підвищився до 8 в 2020 році з 9 в 2018 році.

Ведення бізнесу в Великобританії часто розглядається як хороший вибір, оскільки зріла нація вважається надзвичайно дружньою до бізнесу

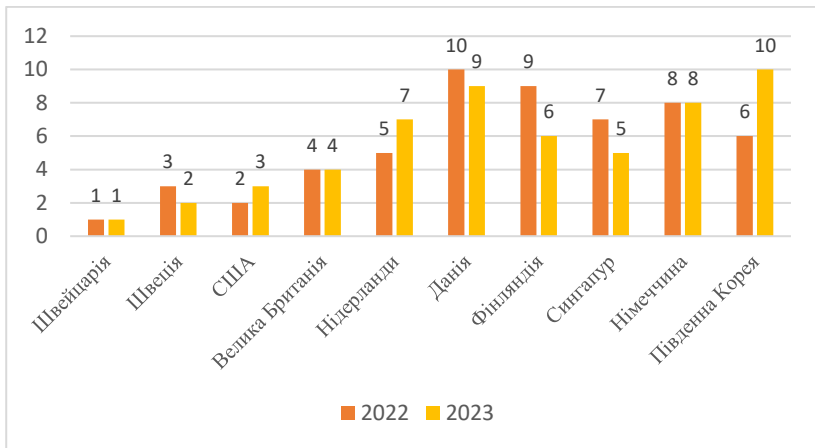

через її демократію та вільну ринкову економіку, яка передбачає кілька обмежень і відсутність валютного контролю.

Хоча ведення бізнесу в Великій Британії має багато переваг, таких як зниження ставок корпоративного податку до 17% в 2020 році, контракти і права приватної власності, що користуються високим ступенем захисту, а економічне зростання Великобританії залишається скромним, збільшившись приблизно на 1,6% станом на 2020 рік, також існує багато невизначеностей.

Великобританія міцно закріпила за собою позиції одного з інноваційних лідерів. Індекс інновацій базується на вісімдесяти показниках, включаючи доступ до кваліфікованої робочої сили, високотехнологічної інфраструктури та кредитами. Додатковим фактором є високий рівень законодавчого захисту інтелектуальної власності, що дозволяє підприємцям і винахідникам розпоряджатися своїми ідеями і володіти винятковим правом використовувати їх для отримання прибутку в результаті своїх трудовітських зусиль.

Згідно даних звіту Глобального Індексу Інновацій, Великобританія входить в п'ятірку найбільш інноваційних країн станом на 2022-2023 рр. (див. рис. 2).

Рис.2. Місце Великобританії в Глобальному рейтингу Індексу Інновацій за 2022-2023 рр. [3, 4]

Великобританія лідує за такими показниками розвитку ринку, як доступність кредитування, інвестиції, торгівля, конкуренція і масштаб ринку.

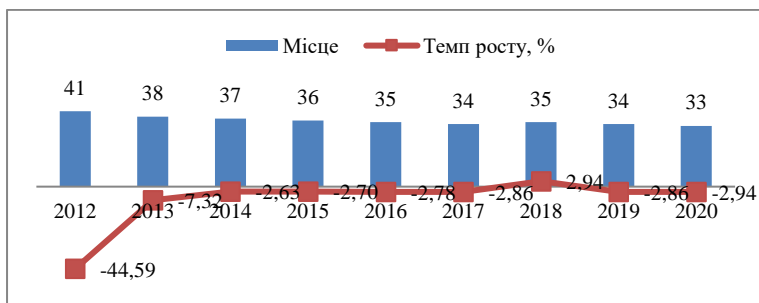
Королівство незвіданого може змусити навіть найсміливішого професіонала проявити обережність. Після історичного референдуму 2016 року про вихід з ЄС в Великобританії майбутнє Великобританії було оточене великою невизначеністю, оскільки світ чекав, щоб побачити, як країна впорається з цим, ведучи переговори з Брекзиту і прагнучи до розвитку нових партнерських відносин за межами своїх традиційних ринків в Європейському союзі.

Що залишається незмінним і непохитним, так це британська культура і цінності. Менеджери, як правило, володіють більш універсальним набором навичок, а не спеціальністю, при цьому відповідний практичний досвід цінується більше, ніж академічні освітні досягнення. Британські фахівці також вважають за краще дружню атмосферу в командах і ставлять в основу почуття людей і дипломатію, а не пряму і відкриту конфронтацію.

Індекс щастя вимірює найважливіше – стійке благополуччя для всіх. Це говорить про те, наскільки добре країни домагаються довгого, щасливого і стабільного життя.

Заможні західні країни, які часто вважаються еталоном успіху, не займають високих позицій в рейтингу Happy Planet Index. Навпаки, кілька країн Латинської Америки та Азіатсько-Тихоокеанського регіону лідирують, домагаючись високої тривалості життя та благополуччя при набагато менших екологічних слідах.

Індекс щастя представляє собою компас, яким керуються нації, і показує, що можна жити хорошим життям без шкоди для Землі. Детальніше про рівень індексу у Великобританії можна побачити на рис. 3:

Рис.3. Місце Великобританії в рейтингу Індексу щастя за період 2012-2020 рр. [5]

Як ми бачимо місце Великобританії у рейтингу щастя з 2012 до 2020 значно зросло, в основному завдяки високому соціальному забезпеченню

громадян Великобританії. Люди в Великобританії живуть краще, ніж жителі будь-якої іншої країни Європейського Союзу або Великої сімки.

Великобританія займає високі позиції в ЄС та інших великих економіках, але відстає від більшості країн, що розвиваються через свою екологію.

Висновки

На основі представлених в дослідженні матеріалів можна зробити наступні висновки. Велика Британія вражає своєю стійкою та ефективною економікою, високими рівнями людського розвитку та стабільними умовами для щасливого життя громадян. Значний ріст показників Індексу Людського Розвитку, легкості ведення бізнесу та рейтингу щастя свідчить про постійний прогрес країни протягом останніх десятиліть.

Незважаючи на це, присутня політична та економічна невизначеність, а також можливі екологічні виклики, що вимагають уваги та відповідних стратегій. Зміцнення інноваційної діяльності та подальший розвиток технологій можуть сприяти більш стійкому розвитку країни.

Усе це свідчить про те, що Велика Британія, незважаючи на внутрішні та зовнішні виклики, залишається важливим учасником світової економіки та суспільства, здатним до адаптації та розвитку в умовах змінного світового ландшафту. Країна має потенціал для залучення іноземних інвестицій, при цьому забезпечити стабільність, адже індикатори економічного розвитку та бізнес-клімату свідчать про сприятливе середовище для бізнесу.

Список використаних джерел

1. Human Development Index. URL: <https://hdr.undp.org/>
2. The World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/>
3. Global innovation Index 2022. What is the future of innovationdriven growth? Available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>
4. Global innovation Index 2023. Innovation in the face of uncertainty. Available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>
5. Happy planet index. URL: <http://happyplanetindex.org/>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

Ю. Грицук,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро (Україна)

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІСПАНІЇ

Присвячено дослідженню ролі Іспанії у міжнародній економічній діяльності та її місця поміж інших держав, а також аналізу зовнішньоекономічної діяльності країни. Досліджено масштаби та тенденції міжнародної економічної діяльності Іспанії, її місце серед інших держав та роль на світовій арені, питання імпорту та експорту. Проаналізовано міжнародні інвестиції, оцінено інвестиційний клімату країни та її привабливість для вітчизняних інвесторів.

Ключові слова: іспанська економіка, іспанський ринок праці, членство у ЄС, експортно-імпортна діяльність країни, міжнародні інвестиції, інвестиційний клімат Іспанії

The article is devoted to the study of Spain's role in international economic activity and its place among other states, as well as to the analysis of the country's foreign economic activity. The scale and trends of Spain's international economic activity, its place among other countries and its role on the world stage, issues of import and export are studied. The international investments are analysed, the investment climate of the country and its attractiveness for domestic investors are assessed.

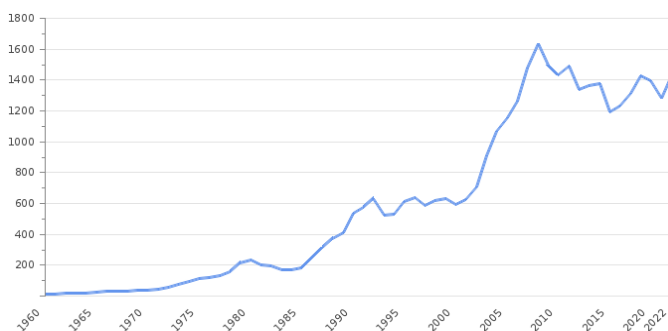
Keywords: Spanish economy, Spanish labour market, EU membership, export-import activity of the country, international investments, investment climate of Spain

У цій доповіді ми досліджуємо міжнародну економічну діяльність Іспанії та аналізуємо зовнішньоекономічну діяльність країни, заглиблюючись економічне середовище, ринок праці, членство країни в ЄС, експортно-імпортну діяльність та міжнародні інвестиції країни, а також даємо оцінку інвестиційному клімату та його привабливості для українських інвесторів.

Як нам добре відомо, міжнародна економічна діяльність сприяє економічному зростанню, політичній стабільності та соціальному розвитку країн у сучасному світі і грає у цьому питанні одну з головних ролей. Економічне зростання та процвітання, зміцнення міжнародних зв'язків, розширення споживчого вибору, технологічний прогрес та інновації, стимулювання регіонального та глобального розвитку – все це пов'язано з цим. Іспанія, у свою чергу, має розгалужену і сильну

міжнародну економічну діяльність, яка грає важливу роль у її економіці та впливає на увесь світ. Країна є одним з найбільших світових експортерів, а також активно залучає іноземні інвестиції. Іспанія відома своїми сильними галузями, такими як туризм, автомобільна промисловість, хімічна продукція, текстиль та вина. Туризм є одним з основних джерел доходу для країни, залучаючи мільйони відвідувачів щороку. Висока якість іспанських вин та їх міжнародна репутація також сприяють зростанню експорту. Окрім того, країна активно залучає іноземні інвестиції, що сприяє розвитку її економіки. Іспанія є членом Європейського Союзу та Єврозони, що дозволяє їй брати участь у спільній європейській торгівлі та економічних угодах. Це також сприяє зближенню з іншими країнами ЄС і поліпшенню доступу до великого внутрішнього ринку [1]. Загалом, міжнародна економічна діяльність Іспанії включає експорт, імпорт, іноземні інвестиції та розвиток глобальних бізнес-партнерств. Це є ключовим фактором для розвитку її економіки та підтримки стабільного зростання. Саме тому аналіз міжнародної економічної діяльності Іспанії є важливим для розуміння глобальних тенденцій світу.

Говорячи про економічне середовище країни, можна зазначити наступне, що Іспанія, одна з найбільш розвинених країн Європи, вона володіє вражаючим економічним потенціалом та динамічно розвивається. Наразі, вона посідає 14 місце у світі за ВВП і 5 в ЄС. ВВП держави сягає 1,4 трильйонів доларів США (рис.1.). Разом з тим, економіка країни зазнає серйозних труднощів: держборг, високий рівень безробіття, регіональні диспропорції [2].

Рис. 1. ВВП Іспанії [3]

Бачимо неоднозначне зростання ВВП. З 2005 по 2010 р. видно гарну тенденцію, а от після 2010 знов бачимо нестабільну ситуацію. У 2021 р. обсяг валового внутрішнього продукту Іспанії зріс до 1427 мільярдів доларів США. Максимальний обсяг становив 1632 мільярди доларів США, а мінімальний – 12,07 мільярдів доларів США. Іспанія входить до п'ятірки лідерів майже в усіх секторах середнього технологічного рівня, зокрема вирізняється у виробництві: запчастин та аксесуарів для авто (10 місце у світі), верстатів і обладнання для промисловості (15 місце), хімічної продукції (15 місце), аудіовізуальних засобів (17 місце), металообробних виробів (13 місце), а також взуття (3 місце). Приблизно 2,5% населення Іспанії працюють у сфері сільського господарства. Його основою є вирощування винограду для вина, цитрусових та оливок для подальшої консервації і виробництва оливкової олії.

Країна володіє найбільшим у Європі рибальським флот. Це дає можливість їй входити у десятку найкращих держав за видобутком та переробкою риби та морепродуктів. Також успішно розвивається тваринництво. Іспанія на другому місці у Європі за кількістю туристів. У середньому ця сфера приносить державі приблизно 80 мільярдів євро на рік. А близько півтора мільйона серед місцевих жителів зайняті у туризмі. Не дивлячись на проблеми, держава посідає важливе місце у декількох галузях інновацій, зокрема поновлювані джерела енергії, біотехнології, транспорт, промислові технології, після кризи 2008 р. малі та середні підприємства стали основою для відновлення та зміни моделі економіки країни [4].

Іспанія вважається промисловою країною, тим не менш, основу її економіки становлять малий і середній бізнеси. Бізнес-клімат в Іспанії відображається у сприятливих умовах для підприємництва та інвестицій. Уряд країни вживає заходів для покращення бізнес-середовища, спрощення процедур реєстрації бізнесу та залучення іноземних інвестицій. Іспанія також має декілька спеціальних економічних зон та інвестиційних програм, спрямованих на стимулювання розвитку певних регіонів та секторів. Законодавство країни характеризує бізнес-структуру Іспанії як країни для малих і середніх підприємств, а також зазначає центральне місце у створенні робочих місць, підтримки зайнятості та питаннях збільшення національного багатства.

За статистикою саме малі і середні підприємства(МСП) є фундаментом виробничої структури та взагалі підприємництва в Іспанії. Ось декілька пунктів:

- 97% МСП отримують прибуток менш ніж 2 млн євро;
- 99,8% серед усіх підприємств є МСП;
- 95,8% серед них, це організації, де працює до 9 осіб;

- у 0,1% компаній оборти перевищують 50 млн євро;
- 66% робочих місць і 65% ВВП країни - малі та середні підприємства [5].

Іспанський ринок праці можна охарактеризувати наступним чином. Міжнародні міграційні процеси завдали значного впливу на ринок праці країни. Вони сформували його динаміку, структуру та загальні економічні показники. Досліджуючи багатогранний взаємозв'язок між іспанським ринком праці та міжнародною міграцією, зосередившись на факторах, що зумовлюють міграційні потоки, їхньому впливі на ринок праці та наслідках для політики. Розглянувши ці аспекти, ми зможемо глибше зрозуміти складний взаємозв'язок між міграцією та іспанською економікою.

Фактори визначення міграційних потоків. Тут кілька факторів сприяли значній участі іспанського ринку праці в міжнародних міграційних процесах. Економічна нерівність, як у Європі, так і за її межами, - ключовий чинник міграції. Відносно високий рівень безробіття в Іспанії та нижчий рівень заробітної плати у порівнянні з іншими європейськими країнами приваблюють трудових мігрантів, які шукають кращі перспективи працевлаштування [6]. Крім того, легка мобільність в межах Європейського Союзу та Шенгенської зони сприяла переїзду працівників з країн з високим рівнем безробіття до Іспанії.

Вплив на ринок праці. Приплив міжнародних мігрантів мав як позитивний, так і негативний вплив на іспанський ринок праці. З одного боку, мігранти сприяли заповненню прогалин на ринку праці в секторах з дефіцитом робочої сили, таких як сільське господарство, будівництво та сфера послуг. Їхня участь допомогла підтримати економічне зростання, зменшити дефіцит кваліфікованих кадрів і підтримати галузі, життєво важливі для іспанської економіки [7]. З іншого боку, збільшення пропозиції робочої сили спричинило тиск на заробітну плату в певних секторах, особливо в тих, де висока концентрація трудових мігрантів. Ця конкуренція на ринку праці викликала дискусії щодо її впливу на корінних працівників та нерівність доходів.

Наслідки для політики. Уряд Іспанії впроваджує різні політики для управління участю ринку праці в міжнародних міграційних процесах. Ця політика має на меті збалансувати економічні інтереси з соціальною згуртованістю та забезпечити плавну інтеграцію мігрантів у суспільство. Наприклад, було запроваджено реформи, спрямовані на посилення регулювання ринку праці, боротьбу з нестабільними умовами праці та сприяння рівному ставленню до мігрантів і місцевих працівників. Крім того, впроваджено активну політику на ринку праці для сприяння інтеграції мігрантів на іспанському ринку праці за допомогою мовної

підготовки, розвитку навичок та програм підбору роботи.

Щодо участі іспанського ринку праці в міжнародних міграційних процесах. Це є досить складним явищем, проте воно розвивається. Економічні диспропорції, легкість мобільності та динаміка ринку праці відіграють значну роль у стимулюванні міграційних потоків. Вплив міжнародної міграції на ринок праці характеризується як позитивним внеском в економічне зростання, так і викликами, пов'язаними з конкуренцією та нерівністю в оплаті праці. Ефективні політичні заходи мають вирішальне значення для подолання цих викликів та сприяння інклюзивній інтеграції мігрантів на ринку праці.

Проаналізувавши інформацію, ми виділили переваги країни від членства у Європейському Союзі, а також недоліки та виклики. Формування економічного ландшафту країни сформувалося в значній мірі завдяки членству Іспанії в Європейському союзі. Іспанія зазнала глибоких перетворень у своїй економічній структурі, торговельних відносинах та політичній системі з моменту вступу до ЄС у 1986 р. Економічний аналіз участі Іспанії в ЄС, вивчення переваг, викликів та наслідків для економіки країни допоможе зрозуміти його вплив на різні економічні аспекти.

Переваги членства в ЄС для Іспанії:

- Політика згуртування та структурні фонди. Як член ЄС, Іспанія отримала значну фінансову підтримку через них. Ці фонди спрямовані на зменшення регіональних диспропорцій та сприяння соціально-економічному зближенню між країнами-членами. Іспанія отримала значне фінансування на розвиток інфраструктури, освіти та інновацій, особливо в менш розвинених регіонах, таких як Андалусія та Естремадура [8]. Такі інвестиції сприяли зменшенню регіональних розривів і стимулюванню інклюзивного зростання.

- Економічна інтеграція. Участь Іспанії в ЄС сприяла поглибленню економічної інтеграції, зробивши можливим вільний рух товарів, послуг, капіталу та робочої сили в межах Єдиного європейського ринку. Ця інтеграція призвела до збільшення торговельних потоків, прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та економічного зростання. Усунувши торговельні бар'єри та спростивши транскордонні транзакції, Іспанія отримала доступ до більшого ринку, стимулюючи конкурентоспроможність та продуктивність.

- Членство в єврозоні. Прийняття Іспанією євро як національної валюти в 1999 році принесло стабільність і посилило економічну інтеграцію в межах Єврозони. Це усунуло волатильність обмінних курсів, зменшило трансакційні витрати та полегшило торгівлю з іншими країнами Єврозони. Крім того, довіра до євро як резервної валюти знизилася

вартість запозичень для Іспанії, що пішло на користь як державному, так і приватному секторам. Ця стабільність має вирішальне значення, особливо під час економічних криз.

Наслідки та виклики для Іспанії:

- Економічна вразливість. Членство Іспанії в ЄС також поставило країну перед певними викликами. Світова фінансова криза 2008 року особливо сильно вдарила по економіці Іспанії, спричинивши серйозний економічний спад, високий рівень безробіття та обвал на ринку житла. Криза виявила глибинні структурні недоліки іспанської економіки, включаючи надмірну залежність від будівельного сектору, високий рівень приватного боргу та недостатню гнучкість ринку праці. Незважаючи на те, що ЄС надав фінансову допомогу та політичні рекомендації, Іспанія зіткнулася з тривалим періодом економічного відновлення.

- Конкурентоспроможність та торговельні дисбаланси. Членство Іспанії в ЄС призвело до посилення конкуренції в рамках Єдиного ринку, що спричинило торговельні дисбаланси та проблеми з конкурентоспроможністю. Іспанія мала значний дефіцит торгівлі з іншими країнами-членами ЄС, особливо на початку 2000-х років, що було зумовлено надмірною залежністю від імпорту та низькою конкурентоспроможністю експорту. Хоча Іспанія досягла прогресу у збільшенні свого експортного потенціалу, усунення торговельних дисбалансів та підвищення конкурентоспроможності залишаються постійними пріоритетами.

- Фіскальні обмеження. Членство в ЄС передбачає дотримання фіскальних правил, зокрема Пакту стабільності та зростання, спрямованого на забезпечення фіскальної дисципліни та стабільності в євроні. Іспанія зіткнулася з проблемами у виконанні цих вимог, особливо щодо бюджетного дефіциту та рівня державного боргу. Було запроваджено жорсткі заходи фіскальної консолідації, що призвело до скорочення державних видатків та політики жорсткої економії. Ці заходи були суперечливими, оскільки мали соціальні та політичні наслідки, включаючи протести та дебати щодо належного балансу між фіскальною дисципліною та соціальним забезпеченням.

Участь Іспанії в ЄС принесла значні переваги, включаючи економічну інтеграцію, доступ до фінансової підтримки та стабільність завдяки євро. Однак вона також створила виклики, такі як економічна вразливість, фіскальні обмеження та торговельні дисбаланси. Розуміння складної динаміки членства Іспанії в ЄС має вирішальне значення для політиків, які розробляють ефективні стратегії, що максимізують переваги та пом'якшують виклики. Оскільки Іспанія продовжує

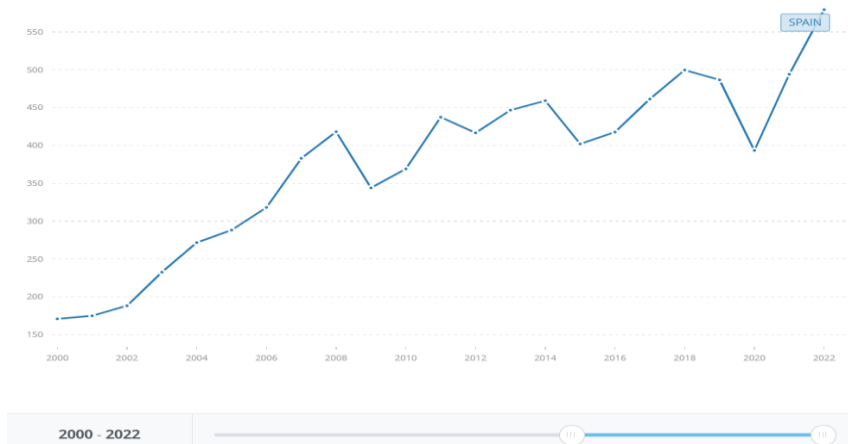
розвивати свої економічні відносини з ЄС, проактивні політичні заходи та реформи можуть ще більше зміцнити її позиції в європейському просторі.

Дослідивши експортно-імпортну діяльність країни, можемо зробити такі висновки. Іспанія останніми роками переживає значне зростання своєї експортно-імпортової діяльності. Для отримання цінної інформації про рушійні сили економічного зростання Іспанії та її позицію на світовому ринку слід зробити аналіз динаміки, тенденцій та основних факторів, що впливають на міжнародну торгівлю Іспанії та вивчити експортно-орієнтовані сектори країни, ключових торговельних партнерів та політичні ініціативи.

Іспанія зарекомендувала себе як ключовий гравець у міжнародній торгівлі, з різноманітним спектром експортних секторів, що сприяють її економічній життєздатності (рис.2). Серед провідних експортних товарів - автомобілі, обладнання та фармацевтична продукція, які здобули світове визнання завдяки своїй якості та конкурентоспроможності [9]. Географічне розташування Іспанії, добре розвинена транспортна інфраструктура та членство в ЄС забезпечують вигідні умови для експорту товарів до сусідніх країн та за їх межі. В останні роки експортна діяльність Іспанії зазнала помітного зростання. Згідно з даними Світової організації торгівлі (СОТ), загальний обсяг товарного експорту Іспанії у 2022 році сягнув 579 мільярдів доларів США, що є суттєвим зростанням порівняно з попередніми роками. Це зростання можна пояснити різними факторами, зокрема прагненням країни до інтернаціоналізації, розвитком її наукомістких секторів та присутністю транснаціональних корпорацій. Крім того, Іспанія диверсифікувала напрямки свого експорту, зменшивши свою залежність від обмеженої кількості ринків. ЄС залишається основним торговельним партнером Іспанії, серед яких лідирують Німеччина, Франція та Італія [10]. Однак країна також розширила свій вплив на ринки, що розвиваються, такі як Латинська Америка та Азія, використовуючи їхній зростаючий споживчий попит та економічний потенціал.

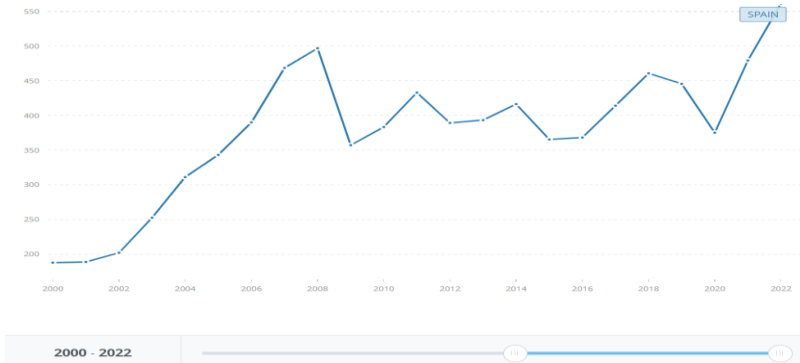
Імпортна діяльність Іспанії відіграє вирішальну роль у задоволенні внутрішнього попиту, доповнюючи експортно-орієнтовані галузі країни (рис. 3). Основні статті імпорту включають енергетичні продукти, машини та хімікати, які є життєво важливими для підтримки промислового та виробничого секторів Іспанії. Крім того, імпорт сільськогосподарської продукції, такої як продукти харчування та напої, є значним через залежність країни від іноземних джерел для задоволення споживчих потреб. Джерела імпорту Іспанії є різноманітними, а основними постачальниками є країни-члени ЄС. Зокрема, Німеччина,

Франція та Італія є основними джерелами імпорту для Іспанії, зважаючи на їхню близькість та тісні торговельні відносини. Крім того, Іспанія імпортує товари з країн, що не є членами ЄС, таких як Китай і США, що ще більше диверсифікує канали постачання і зменшує залежність від конкретних ринків.

Рис. 2. Експорт Іспанії 2000-2022 рр. [3]

Іспанія реалізувала різні політичні ініціативи з метою сприяння та активізації своєї експортно-імпоротної діяльності. Одним із яскравих прикладів є укладення торговельних угод та партнерств. Іспанія - активний учасник торговельних переговорів в ЄС та користується перевагами колективної переговорної сили Союзу [11]. Більше того, країна підписала двосторонні угоди з наступними країнами: Канада та Південна Корея. Тим самим створивши сприятливі умови для розширення торгівлі. Також Іспанія інвестує в просування інновацій та науково-дослідні роботи (НДДКР), щоб посилити свої конкурентні переваги в експортно-орієнтованих галузях. Програми державної підтримки, такі як податкові пільги та схеми фінансування, заохочують компанії інвестувати в технологічний прогрес, покращуючи якість продукції та збільшуючи експортний потенціал.

Рис. 3. Імпорт Іспанії 2000-2022 рр. [3]

Експортна та імпортна діяльність Іспанії - важливі рушії її економічного зростання та інтеграції у світову економіку. Використовуючи свої сильні сторони, диверсифікуючи ринки та впроваджуючи політику підтримки, Іспанія позиціонує себе як конкурентоспроможного гравця в міжнародній торгівлі. Однак для країни вкрай важливо адаптуватися до мінливої глобальної динаміки, впроваджувати сталі практики та продовжувати сприяти інноваціям, щоб забезпечити довгостроковий успіх у торгівлі.

Дослідження міжнародних інвестицій країни та її фінансових показників, говорять про наступне (рис.4). Завдяки своєму географічному положенню, розвиненій інфраструктурі, кваліфікованій робочій силі та доступу до широкого ринку в Європейському Союзі Іспанія й приваблює інвесторів з усього світу . Основні сектори: нерухомість, туризм, інформаційні технології, автомобільна промисловість, фармацевтика, енергетика та фінансові послуги. Зокрема, Іспанія є однією з провідних країн у сфері відновлювальної енергетики, з значними інвестиціями у сонячну та вітрову енергетику. Іноземні компанії також активно інвестують у створення спільних підприємств з місцевими партнерами в Іспанії, щоб забезпечити доступ до місцевого ринку та експортувати свою продукцію до інших країн. Багато міжнародних компаній мають офіси та виробничі підрозділи в Іспанії, що створює нові робочі місця та сприяє розвитку економіки країни. Для залучення іноземних інвестицій уряд Іспанії здійснює ряд заходів, включаючи спрощення податкових процедур, надання фінансових пільг та створення сприятливого підприємницького середовища. Крім того, Іспанія є членом Європейського Союзу, що сприяє залученню інвестицій через доступ до єдиного ринку ЄС та

вигоди від внутрішнього ринку. Варто зазначити, що активність іноземних інвестицій може залежати від економічних та політичних умов як у самій Іспанії, так і у світі загалом [12]. Іспанія, як і багато інших країн, може зазнавати коливань в обсягах іноземних інвестицій в залежності від глобальних тенденцій та кон'юнктури ринку.

Рис. 2.3 Прямі іноземні інвестиції 2000-2022 рр. [3]

Оцінка інвестиційного клімату Іспанії та його привабливості для українських інвесторів дала нам наступні результати. Зростання інтересу українських інвесторів до іноземних ринків почалося з глобалізації світової економіки, що у свою чергу відкрило численні можливості для транскордонних інвестицій. Іспанія, відома своєю багатою культурною спадщиною, міцною економічною основою та стратегічним розташуванням в межах Європейського Союзу, звичайно ж привертає значну увагу. Зробимо оцінку інвестиційного клімату Іспанії та його привабливості для українських інвесторів. Аналіз відповідних економічних показників, інвестиційної політики та двосторонніх відносин допоможе надати цінну інформацію для потенційних інвесторів.

Макроекономічні фактори. Макроекономічна стабільність Іспанії відіграє життєво важливу роль у визначенні її інвестиційної привабливості. В останні роки Іспанія демонструє вражаючі економічні показники, що характеризуються стабільним зростанням ВВП, зниженням рівня безробіття та скороченням бюджетного дефіциту. За даними Світового банку, у 2022 р. ВВП Іспанії зріс на 2,8%, що свідчить про міцну та стійку економіку. Ці позитивні тенденції відображають

здатність Іспанії переживати економічні спади та створювати сприятливе середовище для інвестицій.

Інвестиційна політика та регулювання. Сприятливий інвестиційний клімат залежить від наявності прозорої та сприятливої для інвесторів політики. Іспанія доклала значних зусиль для залучення іноземних інвестицій шляхом проведення різних політичних реформ. Наприклад, "Закон про підприємців", прийнятий у 2013 році, спрямований на сприяння інвестиціям та створенню бізнесу шляхом спрощення адміністративних процедур та надання податкових пільг. Крім того, Іспанія вжила заходів для підвищення гнучкості ринку праці, що ще більше підвищило її привабливість для інвесторів, які прагнуть операційної ефективності [13]. Така політика, спрямована на підтримку бізнесу, демонструє прагнення Іспанії залучати іноземні інвестиції.

Двосторонні відносини. Міцні двосторонні відносини між Україною та Іспанією можуть сприяти подальшому покращенню інвестиційного клімату. Обидві країни створили сприятливу основу для співпраці, включаючи Угоду про уникнення подвійного оподаткування, підписану в 1994 році. Ця угода гарантує, що українські інвестори не підлягають подвійному оподаткуванню, що зменшує інвестиційні ризики. Крім того, такі ініціативи, як бізнес-форуми, спільні проекти та культурні обміни сприяють взаєморозумінню та забезпечують платформи для співпраці [14]. Зміцнення цих відносин може сприяти збільшенню інвестиційних потоків між двома країнами.

Секторальні можливості. Визначення привабливих секторів для інвестування має вирішальне значення для українських інвесторів, які розглядають Іспанію як потенційний напрямок. Іспанія пропонує різноманітні інвестиційні можливості в таких секторах, як туризм, відновлювана енергетика, технології та сільське господарство. Туристичний сектор, який робить значний внесок в економіку Іспанії, надає українським інвесторам можливість долучитися до іспанської індустрії гостинності, що стрімко розвивається. Крім того, прихильність Іспанії до відновлюваної енергетики відкриває шляхи для інвестицій у чисті технології та сталий розвиток. Наявність галузевих можливостей посилює привабливість Іспанії для українських інвесторів, які прагнуть диверсифікації.

Таким чином, інвестиційний клімат Іспанії характеризується кількома факторами, які роблять її привабливою для українських інвесторів. Стабільне макроекономічне середовище, дружня до інвесторів політика, галузеві можливості та сприятливі двосторонні відносини сприяють його привабливості. Однак потенційні інвестори повинні провести ретельний комплексний аналіз, враховуючи такі

фактори, як динаміка ринку, нормативно-правова база та стратегії зменшення ризиків. Використовуючи можливості Іспанії, українські інвестори можуть диверсифікувати свої портфелі та отримати вигоду від високих економічних показників країни.

Отож, завдяки цій роботі, було вивчено масштаби та тенденції міжнародної економічної діяльності Іспанії. Окрім того, визначено її місце серед інших держав та роль на світовій арені. Досліджено питання імпорту та експорту. Також у роботу ввійшов аналіз міжнародних інвестицій та оцінка інвестиційного клімату країни та її привабливості для вітчизняних інвесторів. Іспанія - яка вабить своєю багатозаровою культурою, чарівними пейзажами та багатою історією. Вона розташована на Піренейському півострові, а також займає видатне місце серед країн Європи. У цій країні є все: від мальовничих сел історичної Андалусії до сучасного метрополісу Барселони; від незабутніх пляжів Середземного моря до снігових вершин гір. Хибним буде вважати, що Іспанія - виключно туристичний рай. Вона також має багату економіку, що розквітає у різних галузях. Іспанія має одну із найбільших економік у Європі, що базується на різноманітних секторах. Сільське господарство, промисловість, туризм та фінансові послуги - основні галузі, які сприяють стабільному економічному розвитку країни. Сільське господарство є важливою галуззю економіки Іспанії. Сприятливий клімат і родючі ґрунти, дають можливість вирощувати широкий спектр сільськогосподарських продуктів, а саме: оливки, виноград, зернові, інші фрукти та овочі. Країна є одним з найбільших виробників оливкової олії в світі, а також славиться своїми виноробними регіонами, де виробляються винні сорти відомі своєю якістю. Значна роль відведена промислому сектору країни. Іспанія виготовляє автомобілі, авіаційну техніку, електроніку, текстильні вироби та інші товари. Її компанії активно експортують свою продукцію в усі куточки світу. Туризм - одна з найважливіших галузей для економіки Іспанії. Мандрівники з усього світу приїжджають в цю країну, щоб насолоджуватися її архітектурою, культурою, гастрономією та пляжами. Барселона, Мадрид, Севілья та Валенсія, привертають мільйони туристів щороку, чим створюють робочі місця і приносять значні доходи для країни. Фінансовий сектор не менш важливий у економіці Іспанії. Банки та фінансові установи забезпечують послуги фінансування, інвестування та управління активами. Іспанські компанії також активно залучаються до міжнародного бізнесу та здійснюють інвестиції в різні країни. Незважаючи на свої сильні сторони, Іспанія також стикається з економічними викликами. Висока безробіття, особливо серед молоді, та нерівномірний розвиток між регіонами.

Підсумовуючи, Іспанія - це країна, яка поєднує красу природи,

багатство культури та сильну економіку. Вона відіграє важливу роль в Європейському Союзі та на світовій арені. Іспанія продовжує приваблювати туристів та інвесторів своїм унікальним поєднанням історії, сучасності та економічного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Spain: International trade and investment. URL: <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/spain/foreign-trade>
2. Економіка Іспанії. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
3. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/country/spain>
4. Економіка Іспанії - провідні галузі, ВВП і рівень добробуту. URL: <https://www.orangesmile.com/destinations/spain/economics.htm>
5. Посольство України в Королівстві Іспанія. URL: <https://spain.mfa.gov.ua>
6. Blanchard, O. J., Jaumotte, F., & Loungani, P. (2017). Labor Market Policies and IMF Advice in Advanced Economies during the Great Recession. *IMF Economic Review*, 65(1), 59-105.
7. Eurofound. (2019). *Impact of Migration on Europe's Societies*. Publications Office of the European Union.
8. European Commission. (2022). *Cohesion Policy and Spain*. URL: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/ES>
9. Ministry of Industry, Trade, and Tourism. (2021). *Spanish Exports by Sectors*. URL: <https://www.mincotur.gob.es/en-US/estadisticas/situacion-comercial/espana-mundo/Paginas/seleccion.aspx>
10. Spanish Institute for Foreign Trade. (2021). *Spanish Foreign Trade Report*. URL: <https://www.icex.es/icex/es/navegacion-principal/todos-nuestros-servicios/informacion-de-mercados/paises/navegacion-principal/estudios-informes/IDB2021760311.html>
11. European Commission. (2021). *Trade Policy: Spain*. URL: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/spain/>
12. Invest in Spain. URL: <https://www.investinspain.org/en/index>
13. Embassy of Ukraine in Spain. *Bilateral relations*. URL: <https://spain.mfa.gov.ua/en/ukraine-es/bilateral-relations>
14. Ukraine Ministry of Finance. *Double Taxation Avoidance Agreement between Ukraine and Spain*. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/en/publish/article?art_id=50158&cat_id=50291

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Дослідження сконцентровано на питаннях прямих іноземних інвестицій, що вкладаються у будівельну сферу України. Розглянуто необхідність залучення зовнішніх інвестицій в сучасних умовах, визначено основні проблеми, які ускладнюють їхнє залучення, а також запропоновано шляхи їх вирішення. В роботі також визначено фактори, що підвищують інвестиційну привабливість будівельної галузі України з метою залучення прямих іноземних інвестицій в період післявоєнного відновлення економіки країни.

Ключові слова: будівельна галузь України, будівельна індустрія, будівельний сектор України, економічне відновлення, війна

Вступ. Розвиток будівельного сектору є ключовим показником розвитку країни, оскільки це прямо впливає на інші галузі. Будівельна сфера становить 3% світового ВВП і має 7% робочої сили. Глобальне значення будівельної галузі є незаперечним через її вплив на інші галузі та здатність створювати нові робочі місця. Перспективи післявоєнного відновлення, поряд з іншими пріоритетами, включають широкомасштабний розвиток будівельної сфери як економічного каталізатора. Будівництво є основною галуззю економіки з вирішальним значенням для економічного та соціального прогресу. Воно допомагає подолати деструктивні економічні явища, стимулюючи зростання суміжних галузей та забезпечуючи умови для економічного зростання. Капітальне будівництво слугує інструментом інвестиційної стратегії.

Мета дослідження полягає в поглибленні теоретико-методичних та практичних аспектів державного регулювання післявоєнного відновлення будівельної галузі.

Матеріали і методи. У процесі роботи використовувалися наступні методи: індукції та дедукції, метод порівняльного аналізу, метод синтезу. Матеріалами для дослідження стали статистичні дані, наукові праці та статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

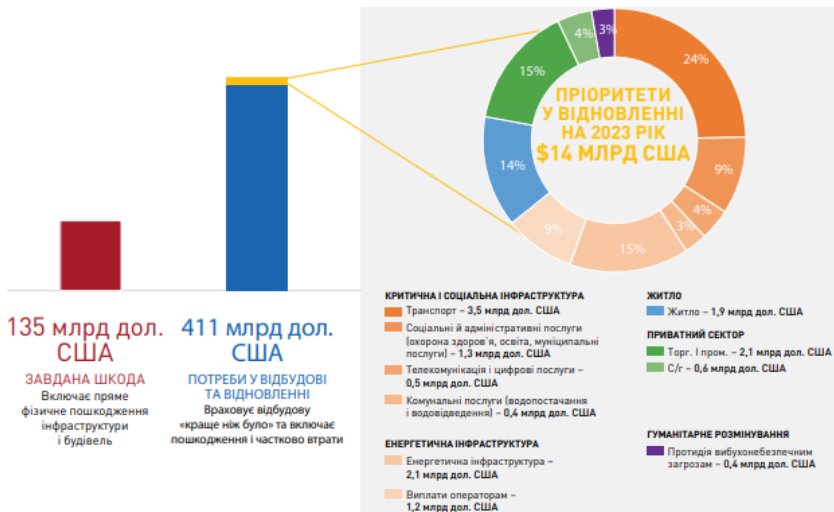
Результати і обговорення. Після закінчення війни в Україні, потрібно буде відбудовуватися швидкими темпами. Стратегія України в першу чергу базується на сприянні масштабному будівництву. Коли

наша країна стане одним великим будівельним майданчиком, інвестиції будуть спрямовані на реалізацію теми відновлення України. Перш за все, необхідно відновити стратегічні об'єкти. Важливо, щоб інвестори отримали юридичну підтримку для захисту своїх дій під гарантії західних країн, саме за таких умов країна швидко відновиться [2].

Після закінчення війни в Україні необхідно активно здійснювати відновлення. Стратегія України передбачає акцент на масштабне будівництво, яке приверне інвестиції для відновлення. Першочерговою задачею є відновлення стратегічних об'єктів, забезпечення юридичної підтримки для захисту інвесторів та прискорення відновлення за рахунок інвестицій.

Україна оголосила про план відновлення вартістю понад 750 мільярдів доларів США, включаючи 850 проектів реконструкції на період з 2023 по 2032 рік. План фінансування включає інвестиції до 100 мільярдів євро від Європейського інвестиційного банку. RDNA2 (друга швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення) оцінила першочергові потреби на 2023 рік у 14 мільярдів доларів США, що становить майже 3,5% від загальних витрат. Вирішальне значення має створення привабливого інвестиційного клімату та гарантій для інвесторів щодо захисту їхніх вкладень [5].

Уряд вже вживає заходів для задоволення нагальних потреб через бюджет та визначив ключові інвестиційні пріоритети на 2023 рік. (рис. 1).

Рис. 1. Потреби та пріоритети у фінансових інвестиціях України станом на 31.12.2023 р. [13]

Загальний рівень фінансових потреб на кінець 2023 року в усіх секторах економічного життя України, оцінювався приблизно в 20 млрд доларів США. Однак уряд України вже вжив заходів для задоволення нагальних потреб своїх громадян через бюджет. Такими заходами є підтримка внутрішньо переміщених осіб та забезпечення ширшого соціального захисту. Також було визначено ключові інвестиційні пріоритети на 2023 р. [13].

Пріоритетними трьома секторами з найбільшими інвестиційними потребами є транспорт, енергетика та житлово-комунальне господарство. Окрім цих секторів, значна підтримка (2,7 млрд дол. США) необхідна для стимулювання інвестицій у приватний сектор, зокрема сільське господарство, для підтримання виробничого потенціалу та прискорення відновлення і реконструкції. Ця підтримка включає поєднання грантів і субсидованих кредитів, а також гарантій і страхових інструментів для зменшення ризиків для приватних інвестицій і торгівлі [13].

Для виконання пріоритетів, що визначені на кінець 2023 року необхідне додаткове фінансування у розмірі близько 11 мільярдів доларів США. Тут передбачаються непрямі бюджетні потреби у розмірі 6 мільярдів доларів США та потребу у фінансуванні близько 5 мільярдів доларів США для підтримки державних підприємств та прискорення відновлення приватного сектору. З 14 млрд доларів США, визначених у пріоритетах, 9,3 млрд доларів США необхідні для прямих державних видатків через капітальні видатки, поточні видатки та трансферти. З них 3,3 млрд доларів США можуть бути профінансовані за рахунок існуючих програм у бюджеті 2024 р., тоді як решта 6 млрд доларів США – це непрофінансовані пріоритети, які мають бути реалізовані та профінансовані урядом України. Крім того, Уряд України має підтримати фінансування державних підприємств, для чого необхідно ще 3,3 млрд доларів США. Решта 1,5 мільярда доларів США мають бути спрямовані на фінансові механізми підтримки приватних інвестицій та зменшення ризиків [5].

Масштаб інвестицій, необхідних для відновлення України, є значним і потребуватиме обмеженого державного та донорського фінансування поряд із приватними інвестиціями. Налагодження партнерства для підтримки державних інвестицій має ключове значення, але ці державні інвестиції мають доповнюватися масштабними приватними інвестиціями, щоб максимізувати кошти, доступні для відновлення. Залежно від сектору та ситуації, обмежені державні кошти можуть бути використані як важіль для приватних інвестицій. Існують

можливості для розвитку інноваційних фінансових структур для зменшення ризиків і сприяння мобілізації більшого обсягу приватного капіталу [4].

Необхідність відбудови України призведе до появи низки привабливих інвестиційних проєктів, спрямованих на формування нової економіки у країні. Реалізація таких проєктів є невід'ємною частиною програми відновлення і сприяє розвитку підприємництва та участі українських компаній у регіональних і глобальних ланцюгах поставок. Приватні інвестиційні проєкти вартістю в десятки мільярдів доларів на рік, спрямовані на відновлення України, є чудовою можливістю, яка потребує ретельної підготовки та якісної реалізації. Одним із пріоритетних напрямків для інвестицій у будівельному секторі є створення індустріальних парків і розвиток комунікацій та інфраструктури навколо них, а також будівництво бізнес-приміщень і заводів [3].

Низка країн та міжнародних організацій вже оголосили про свою підтримку у відновленні України. Ця підтримка дуже різноманітна і варіюється від двосторонньої допомоги до багатосторонніх агентств (наприклад, Світового банку) та приватного сектору (українська діаспора, благодійні організації, приватні особи та компанії) [6].

Сьогодні основною ідеєю післявоєнної відбудови України є залучення окремих країн до відбудови окремих регіонів. Іншими словами, питання національної відбудови є не лише фінансовим, але й вимагає безпосереднього залучення фахівців до цього довготривалого процесу, а саме: дизайнерів, архітекторів, проєктантів, будівельників, енергетиків і т. п. для Київської області – з Великобританії, а для Миколаївської області – зі Швеції [7].

Сьогодні будівельна галузь стає потужним локомотивом післявоєнної відбудови України і продовжує змінюватися прискореними темпами. Як наслідок, нові інноваційні рішення для будівельної галузі повинні включати в себе:

- оптимізовані робочі процеси на основі штучного інтелекту, які мають вирішальне значення для успіху проєктів і команд у будівельній галузі та, як очікується, замінять ручну працю. Передбачається, що будівельна галузь використовуватиме ШІ для управління ключовими будівельними документами, такими як специфікації та заявки. Програмна платформа зчитуватиме ці неструктуровані креслення, щоб виділити пункти, які відповідають умовам контракту, і гарантувати, що жодна вимога не буде пропущена. Штучний інтелект і машинне навчання також можуть підвищити безпеку на будівельних майданчиках за рахунок автоматизації спостережень і перевірок [12];

- програмне забезпечення для управління ресурсами та робочою силою. Для будівельних компаній управління ресурсами та робочою силою є дорогим задоволенням. Ефективне управління робочою силою може допомогти компаніям забезпечити безперервну роботу, оптимізувати розподіл ресурсів та уникнути непередбачуваних витрат і затримок. Сьогодні все більше компаній використовують програмні платформи, які підвищують ефективність і надають дієву аналітику для своєї робочої сили [9];

- 3D-друк, що вже давно вважається однією з головних будівельних інновацій. Однак сьогодні ця технологія перейшла з розряду новинок у новий галузевий стандарт. За умови правильної стратегії впровадження та креативного підходу 3D-друк може допомогти пришвидшити терміни реалізації проєктів, зробити матеріали доступнішими та створити красиві дизайни [11].

Таким чином відправною точкою в будівельній галузі є застосування інноваційних рішень. Інноваційні компанії галузі повинні інвестувати більше ресурсів у розробку інноваційних продуктів та будівельних програм і почати використовувати відкритий інноваційний підхід до своєї продукції.

Підсумовуючи, відновлення після війни – це справа рук самих українців. Тому успіх залежить від ініціативи місцевої влади та людей. Однак грантова допомога від західних країн та інвестиційні вливання всього демократичного світу в будівельну галузь України, яка, як очікується, переживе післявоєнний будівельний бум, є надзвичайно важливими. Це стане рушійною силою для розвитку та реконструкції всіх галузей, пов'язаних з будівництвом. Ініціативність, прозорість, професіоналізм нового покоління фахівців, згуртованість і готовність працювати на загальне благо є ключами до успішної відбудови України.

Висновки. Дослідження показує, що втрати, яких зазнала українська економіка в результаті російсько-української війни, в тому числі в житловому секторі, є дуже значними, і що поточна ситуація в українському будівельному секторі потребує покращення. Подолання наслідків руйнування призведе до стрімкого розвитку будівельного сектору, що, в свою чергу, дасть поштовх для розвитку всіх пов'язаних з будівництвом галузей промисловості. Роль будівельної галузі у відновленні країни є вирішальною. З цією метою необхідно створити механізм реалізації необхідних заходів для розвитку будівельної галузі, що є предметом подальших досліджень.

У цьому контексті реконструкція будівельної галузі України повинна здійснюватися на національному рівні, з розробкою та реалізацією відповідних заходів з реконструкції, за фінансової підтримки

іноземних країн-партнерів. Також особливо важливим є залучення іноземних та провідних українських експертів, зміцнення потенціалу будівельних компаній (особливо фінансового та кадрового), а також врахування безпекових ризиків в майбутньому. Далі необхідно провести дослідження для пошуку практичних шляхів відродження української будівельної галузі, зокрема житлового будівництва, під час і після війни.

Список використаних джерел

1. 8 Innovations that Will Change Construction As We Know It, (2022), available at: <https://constructionblog.autodesk.com/construction-innovations/>
2. Марченко О., Коляденко Р. (2023). Цифрова трансформація будівельного бізнесу: тенденції та перспективи. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4(04). С. 20–26.
3. Соколовська К.В., Касич А.О. Тенденції у розвитку підприємств будівельної галузі. *Економіка і суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1557/1498/>
4. Стояненко І. В., Урсатій А. Е. Війна в Україні: наслідки для національної економіки та світу. *Advancing in research, practice and education : матеріали конф.*, м. Флоренція, 11–13 трав. 2022 р. Флоренція, 2022. С. 171-180.
5. Україна представила план відновлення на \$750 мільярдів: як виглядатиме повоєнна відбудова [Електронний ресурс] URL: <https://www.volynnews.com/news/all/ukrayina-predstavyla-plan-vidnovlennia-na750-miliardiv-iaak-vyhliadatyme-povoyenna-vidbudova/>
6. Becker, T, B Eichengreen, Y Gorodnichenko, S Guriev, S Johnson, T Mylovanov, K Rogoff, and B Weder di Mauro (2022), *A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine*, CEPR Press.
7. Bochko Olena, Kosar Nataliia, Kuzo Nataliia, Bilyk Iryna, Zarichna Olena. 2022. Determinants of Housing Construction in Ukraine. *Real Estate Management and Valuation, Sciendo. Scopus*, vol. 30(3). P. 1-11.
8. Bozhanova, V., Kononova, O., & Shpatakova, O. (2019). Analysis of peculiarities development of Ukraine's construction industry in comparison with EU and CIS countries. *Technology Audit and Production Reserves*, vol. 4(4(48)), 33–36. <https://doi.org/10.15587/2312-8372.2019.178483>
9. El Jazzar, M., Schranz, C., Urban, H., Nassereddine, H. (2021). Integrating construction 4.0 technologies: A Four-layer implementation plan. *Frontiers in Built Environment*, vol. 7(144). <https://doi.org/10.3389/fbuil.2021.671408>
10. Kalinichenko L., Zinenko Konstantin. (2021). Current state and prospects of construction industry development in Ukraine. *International*

Journal of Innovative *Technologies in Economy*, vol. 1(33).
https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30032021/7426

11. Kaliuzhnaa N., Auhunas S. (2022). Research Information Infrastructure in Ukraine: first steps towards building a national CRIS. *ScienceDirect. Procedia Computer Science*, vol. 211. P. 230-237

12. Sorokina L., Shumak L., Filippov O. (2023). Ensuring the economic security of customers and contractors during the elimination of the consequences of armed aggression. *Economics, Finance and Management Review*, vol. 3. P. 24–38. <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2023-3-24-38>

13. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

***Науковий керівник: С.О. Федулова, доктор економічних наук,
професор***

CZECH REPUBLIC: INFLATION RISKS FOR INVESTORS

This report investigates the inflation risks investors face in the Czech Republic, a dynamic Central European economy with a robust financial market. In recent years, the Czech Republic has experienced steady economic growth and low inflation rates, making it an attractive destination for foreign investment. However, the emergence of domestic and external inflationary pressures poses significant risks to investors' portfolios and the overall stability of the Czech economy.

Through a comprehensive analysis of economic indicators, monetary policy frameworks, and inflationary drivers, this thesis aims to assess the potential impact of inflation on various asset classes and investment strategies in the Czech Republic. By examining historical trends and current macroeconomic conditions, the research seeks to identify key factors contributing to inflation risks and their implications for investors' decision-making processes.

Furthermore, the study explores the effectiveness of monetary policy tools employed by the Czech National Bank (CNB) in mitigating inflationary pressures and maintaining price stability. In particular, the report evaluates the CNB's inflation-targeting regime and its ability to respond proactively to emerging inflation risks while supporting sustainable economic growth.

Key words: inflation, interest rate, exchange rate, FDI net inflow, monetary policy, economic expansion, consumer expenditure, currency depreciation

The COVID-19 pandemic's start caused abrupt disruptions to the world economy. As a result of lower consumer spending and economic activity, Czechia experienced early deflationary pressures, similar to those experienced by many other nations. In order to stimulate the economy, the Czech government implemented fiscal measures that included cash aid for individuals and businesses as well as stimulus packages. These actions, along with a slow but steady economic rebound later in the year, kept inflation rates comparatively stable despite early deflationary trends.

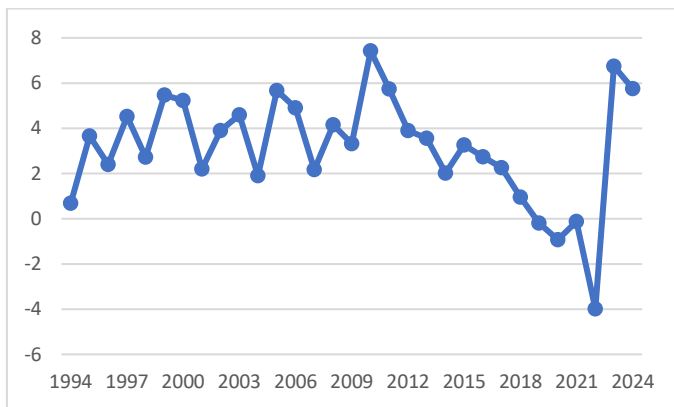
Spending rose as consumer demand surged and the economy started to recover from the pandemic. Costs for products and services rose as a result of ongoing disruptions in the global supply chain, which were partially caused by the epidemic. These elements, which reflected rising consumer prices across a

range of industries, helped to moderately raise inflation.

2022 saw **the growth of inflation** further due to ongoing problems with the supply system and rising energy costs worldwide. The repercussions of the war have been felt across various sectors of the Czech economy. In the early months of 2022, consumer price inflation reached double digits due to rising food and energy costs. Inflation in the Czech Republic, which had maintained single-digit figures since 1996, surged to a peak of 18% in September 2022, reflecting the broader inflationary pressures experienced globally and particularly in Europe because of the war. High inflation, partly driven by rising energy prices due to the conflict and sanctions against Russia, has become a central challenge (Fig.1). The rising cost of energy, which was impacted by the dynamics of the world energy market, was a major contributor to the inflation rate. This spike in inflation was attributed to several factors, including disruptions in Ukraine's agricultural sector and the blockade of its exports, which contributed to rising food prices worldwide (CZSO, 2024).

To combat rising inflation, the Czech National Bank modified its **monetary policies** in response, perhaps even raising interest rates. The CNB increased its main policy interest rate to 7.00% from June 2022 to June 2021 by a total of 675 basis points. After that, the inflation progressively declined to 6.9% by the end of 2023 due to increased interest rates and a partial reversal of the previous surge in energy prices. The rate remained constant until December 2023, when a 25bps drop by CNB began an easing cycle (Workman, 2023).

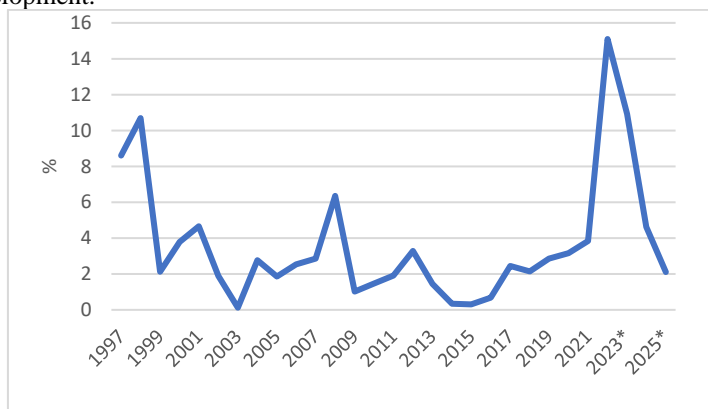
Fig.1. The interest rate in the Czech Republic (The World Bank, 2024)

The annual inflation rate in the Czech Republic eased to 7.3% in November 2023 from 8.5% in the previous month and was almost in line with

market expectations of 7.2%. Main downward pressures came from lower inflation for housing & utilities (17.0% vs 19.6% in October), food & non-alcoholic beverages (1.5% vs 3.7%), and alcoholic beverages & tobacco (5.9% vs 6.1%). Additionally, prices continued to decline for transport (-2.3% vs -2.2%), as costs went down for cars and fuels & lubricants for personal transport equipment. On a monthly basis, consumer prices grew 0.1%, the same pace as in the prior period (Trading Economics, Czech Republic inflation rate 2023).

Food inflation. A portion of the 2022 high inflation rate increase can be attributed to the energy and economic crises that accompanied the war in Ukraine. One of the industries most affected by the abrupt price hike in Czechia was the food industry, where inflation reached as high as 26%. That exceeds the peak of food inflation in the European Union at that time by more than eight percentage points. The food costs were more than in Poland, where a lot of Czechs went shopping, and in certain cases they were even more expensive than in Germany (O'Neill, 2023) (Fig.2).

In comparison to food, the inflation rates for housing, water, electricity, and fuel have increased significantly more rapidly in 2022. So did the cost of transportation, which did, however, begin to decline sharply in the latter part of 2022. That year saw a peak in restaurant pricing due to rising costs for housing, water, energy, and fuel, as well as higher food inflation. By the end of 2022, the majority of people had private pension insurance or savings accounts set up as anti-inflationary devices as a result of this economic development.

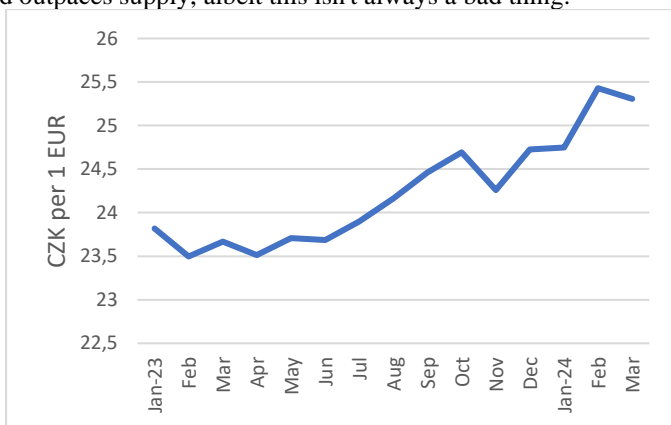

Fig.2. Inflation rate in the Czech Republic 1997-2022 (O'Neill, 2023)

After years of low and stable inflation, disruptions from the COVID-19 pandemic and the War in Ukraine caused inflation to rise sharply in 2022 reaching double digits. The Czech National Bank (CNB) responded by quickly

raising **interest rates** from a low of 0.25 percent in 2021 to seven percent by June 2022 and by the summer of 2023 inflation had declined to around 9.7 percent. The CNB is expected to maintain the current interest rate and inflation is expected to gradually decline to around 3.5 percent by 2024. Services account for around 62 percent of the economy, with manufacturing and construction at around 36 percent, and agriculture at around two percent. The auto industry is central to industrial production, making up 10 percent of GDP.

Such monetary policy reflects on the exchange rate of the local currency (Fig.3). Czechia is not part of the Eurozone and maintains its own currency, the Czech koruna (CZK). Low-interest rates promote economic expansion and consumer expenditure, and they typically have a favorable impact on the value of currencies. Inflation may occur if consumer spending rises to the point that demand outpaces supply, albeit this isn't always a bad thing.

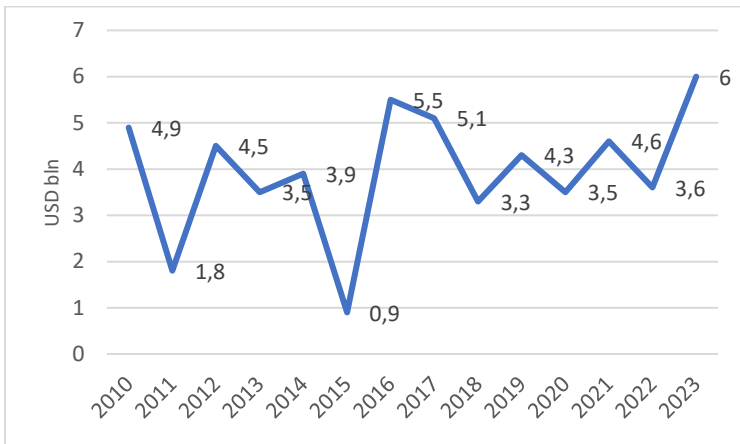

Fig. 3. Direct exchange rate of EUR to CZK from January 2023 till March 2024 (European Central Bank, 2024)

However, foreign investment is not often drawn to low-interest rates. Higher interest rates tend to draw in foreign investment, which raises the demand for a nation's currency. Both the balance and the subsequent effect on a nation's exchange rate are delicate. Also, higher interest rates make borrowing more expensive for businesses and consumers, reducing investment and consumption spending. This could slow down economic growth and weaken Czechia's position, particularly if other countries maintain lower interest rates, making their economies more attractive for investment.

Fig.4 shows **the dynamic of the FDI** net inflows at the same period of time as the graph on the interest rate to compare and identify the impact. As

we can see, the policy of rising interest rate decreased inflation and boosted the flow of foreign investments.

Fig.4. Foreign direct investment of Czech Republic, net inflows (The World Bank, 2023)

Generally speaking, a currency loses purchasing power when inflation is excessive. The increased cost of goods deters investors from investing in new ventures. When the opposite occurs—that is, when inflation is low—more money enters the nation, increasing the value of the currency as its purchasing power rises and enhancing the exchange rate (Team, 2022).

As we can see on the graph, the currency is getting weaker as the curve grows. The Purchasing power is decreasing and the value of CZK koruna decreases.

Currency risk. Due to its geographical proximity and strong economic ties with Eurozone countries, particularly Germany, Czechia's economy is influenced by developments in the euro area. Like any other currency, the Czech koruna is subject to fluctuations in its exchange rate against other currencies, including the euro and the US dollar. Sharp movements in exchange rates can affect the competitiveness of Czech exports, the cost of imported goods, and the profitability of businesses with international operations.

Czechia's export-oriented economy exposes it to currency risk, as a significant portion of its trade is conducted in foreign currencies. Exporters may face challenges if the value of the Czech koruna strengthens against the currencies of their trading partners, making their products more expensive and

less competitive in international markets. Conversely, a weaker koruna can benefit exporters by boosting their competitiveness abroad.

In conclusion, this thesis has examined the inflation risks for investors in the Czech Republic, shedding light on the intricacies of the economic landscape and the implications for investment strategies. Through an extensive analysis of historical trends, economic indicators, and regulatory frameworks, several key insights have emerged.

Firstly, it is evident that inflation plays a pivotal role in shaping investment decisions, influencing asset allocation strategies, and impacting the returns of both domestic and foreign investors. The Czech Republic's economy has experienced fluctuations in inflation rates over time, influenced by various internal and external factors such as monetary policy, fiscal measures, global economic conditions, and commodity prices.

Secondly, the inflation rate creates a chain reaction to several other aspects of the Czech economy. The high inflation due to recent global events was reduced by raising the interest rate, which impacts the export/import activity of the country, the volume of foreign and domestic investments, and the value of the local currency. A rise in interest rates leads to an appreciation of the domestic currency. Import prices fall relative to the prices of domestic goods and services. Exports become less competitive and less profitable. Imports rise and exports fall, lowering the net export component of aggregate expenditure and demand.

Currency fluctuation is another aspect that must be taken into account for foreign investors. As Czechia maintains its own currency it is crucial to estimate how the market is dependent on the exchange rate.

To mitigate currency risk in Czechia, businesses and investors can employ various strategies, including hedging with financial instruments such as forward contracts or options, diversifying currency exposures, maintaining a balanced portfolio of assets denominated in different currencies, and closely monitoring exchange rate movements and economic developments.

References

1. Inflation, consumer prices (2024) CZSO. Available at: https://www.czso.cz/csu/czso/inflation_consumer_prices_ekon (Accessed: 31 March 2024).

2. Workman, D. (2023) Countries, Czechia's Top Trading Partners 2022. Available at: https://www.worldstopexports.com/czech-republics-top-import-partners/?expand_article=1 (Accessed: 31 March 2024).

3. Real interest rate (%) - czechia (2024) World Bank Open Data. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/FR.INR.RINR?end=2022&locations=CZ>

&start=1993&view=chart (Accessed: 28 March 2024).

4. Trading Economics (2023) Czech Republic inflation rate. Available at: <https://tradingeconomics.com/czech-republic/inflation-cpi> (Accessed: 31 March 2024).

5. O'Neill, A. (2023a) Czech Republic - inflation rate 2028, Statista. Available at: <https://www.statista.com/statistics/369876/inflation-rate-in-czech-republic/> (Accessed: 31 March 2024).

6. European Central Bank (2024) ECB euro reference exchange rate: Czech koruna (CZK), European Central Bank. Available at: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-czk.en.html (Accessed: 31 March 2024).

7. Team, T.I. (2022) How does inflation affect the exchange rate between two nations? Investopedia. Available at: <https://www.investopedia.com/ask/answers/022415/how-does-inflation-affect-exchange-rate-between-two-nations.asp> (Accessed: 31 March 2024).

Scientific supervision by A. Zadoia, Doctor of Science, Full Professor

VÝZNAM DEMOKRACII V DĚJINÁCH MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ MINULÉHO STOLETÍ A SOUČASNOSTI

Práce je věnovaná výzkumu role a projevu demokracii v mezinárodních vztazích i vlivu tohoto státního režimu na dějiny minulého století a současnosti na mezinárodní úrovni. Byla upřesněna definice pojmu «demokracie», koncepce demokracii, byli zmíněny zásady demokracie, a taky problematika traktování demokratických hodnot a demokratizaci moci, a taky proveden oborný výzkum vlivu vnitřních politických režimů, zejména demokratizačních procesů, na dění na mezinárodní scéně, a taky analýza demokracii z hlediska dějin mezinárodních vztahů. Práce zahrnuje taky přehled chování nejdemokratičtějších států světa v současnosti s účelem určit opravdový vliv demokracii na jejich chování na mezinárodní scéně. Bylo zjištěno, že takové státy opravdu spolu neválčí, a že jejich vnější politika je zaměřená na zajištění a obnovu míru, co se projevuje v účasti v obranných aliancích s účelem zabezpečit sobě garance bezpečnosti a prevence jakýchkoliv válečných konfliktů, vše tři státy jsou členy Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Pro takové státy je důležitý rozvoj mezinárodní spolupráci v oblasti obchodu a financí, což taky je potvrzeno jejich účasti v příslušných mezinárodních organizacích. Zkoumání státy považují demokratické hodnoty a se snaží zabezpečovat jejich dodržení. O tom svědčí jejich členstvo v Radě Evropy, která se snaží o zajištění dodržení fundamentálních práv a svobod člověka. Jako příklad vlivu demokratizaci moci v jednotlivých státech na rozvoj dějin na mezinárodní úrovni, byla provedena analýza ukrajinského “Maidanu” roku 2013, jeho okolností a důsledků.

Klíčová slova: demokratické hodnoty, státní systém, Ždánova doktrína, falešně demokratický stát, systém měření úrovně demokracii, dodržení demokratických hodnot, demokratizace moci

This thesis is devoted to the research of the role and democracy manifestation in international relations as well as the influence of this state regime on the historical events of the last century and the present at the international level. The definition of the term "democracy", the concept of democracy, the principles of democracy have been specified, and the problems of the treatment of democratic values and the democratization of power have been mentioned, as well as essential research on the influence of internal

political regimes, especially democratization processes, on events on the international, and also an analysis of democracy from the point of view of the history of international relations scene have been conducted. The thesis also includes a survey of the behavior of the most democratic states in the modern world in order to determine the true impact of democracy on their behavior in the international arena. It was found that such states are not really at war with each other and that their external policies are aimed at securing and restoring peace, which is manifested in participation in defense alliances in order to guarantee security each other and prevent any war conflicts. All three states are members of the Organization for Security and Cooperation in Europe. For such states, the development of international cooperation in the field of trade and finance is important, which is also confirmed by their participation in the relevant international organizations. The states under review consider democratic values and try to ensure its observance. This is evidenced by their membership of the Council of Europe, which struggles to ensure respect for fundamental human rights and freedoms. As an example of the influence of the democratization of power in individual states on the development of history at the international level, an analysis of the Ukrainian "Maidan" of 2013, its circumstances and consequences were conducted.

Keywords: democratic values, state system, Zhhandoctrine, fake democratic state, system of measuring the level of democracy, adherence to democratic values, democratization of power

Role a projev demokracii v mezinárodních vztazích

Na začátku výzkumu významu demokracii v mezinárodních vztazích je důležité určit její projev a role. Nejpřednější, je důležité poznamenat, co znamená pojem "demokracie". Podle Cambridgeského slovníku demokracie je státní systém, založený na víře ve svobodu a rovnost mezi lidmi. Encyklopedie Britannika vyznačuje tento pojem především jako vláda lidu. Takže, je možné shrnout, že demokracie je politický režim, kterému je charakteristický pluralismus, spolehlivost a transparentnost soudního systému, kvalitní a nezávislá práce soudů. Podle tohoto režimu, lidé mají určitá práva a svobody, mohou projevovat svou vůli bez strachu trestu. V souladu s tím, národ tvoří politickou elitu, která vládne ve zemi, volí a odvolává vyšší státní úředníky. Politické názory lidu odehrávají velkou roli při tom. A to znamená, že politici v demokratických státech se mají jednat v zájmech svého národa. Pokud tedy obyvatelé určité země požadují změny v chování představitelů státu na mezinárodní scéně a provádění mezinárodní politiky jiného charakteru, volí ty politiky, kteří sdílejí stejné názory a jsou schopni tyto myšlenky realizovat, což může vyvolat změny ve fungování mezinárodního systému, významné dějiny ve světě. Je třeba poznamenat, že pojem

“demokracie” je dost široký, a proto má dost různých interpretací. I když některé státy se prezentují jako demokratické, skutečnost může být absolutně jiná. Takové chybné představy hrají důležitou roli v mezinárodní spolupráci s představiteli takových států. Navíc, totalita, převlečená za demokracii může vzbudit u národa touhu bojovat za opravdové demokratické hodnoty, vyvolat revoluci a změny vlády, co ž určitě způsobí změny ve fungování mezinárodního systému. Takže, přesto že demokracie je vnitrostátní jev, má přímý dopad na vývoj dějin mezinárodních vztahů. A proto v této kapitole práci bude zkoumáno projev demokracii a její role, aby ve druhé kapitole bylo možné prozkoumat dopad demokracii na dějiny ve světě a změny v mezinárodním systému.

Nejpřednější, je poznamenat, že koncepce demokracii je velmi důležitá nejenom na úrovni mezinárodních organizací jako OSN, ale i pro jednotlivé státy, které jsou aktéři v civilizovaném světě. D. Held (2006: 273) poznamenává významnost ideji demokracii jako souhrnu vzájemně propojených klíčových hodnot, které demokracie reprezentuje. Je potřeba zmínit, že je OSN, která se zabývá problematikou demokracii na mezinárodním úrovni, stanoví velmi mnoho charakteristik demokratických států. Například, Generální Sekretář OSN (2007: 3 - 4) vymezuje řádu klíčových zásad OSN o snaze k demokracii, a zejména: implementace aktivních přístupů eliminace ohrožení demokracii, nezpůsobování vytvoření překážek demokracii, podporování vlastnictví na místním úrovni, rozšiřování domácí angažovanosti a účasti na budování demokracie, poskytování explicitních řešení dopadů diskriminace žen, vypracování strategii podpory demokracii z dlouhodobého hlediska, investování v podporu zajišťování komplexního přístupu k demokratizaci. Ale je nezbytné zmínit, že podobné zásady mají příliš obecný charakter, a měli by byt konkretizováni pomocí řádu kritéria. Navíc, dodržení některých z těchto požadavek ještě nemůžou znamenat, že určitý stát je opravdu demokratický. To je ale prostor na manipulace ne úplně demokratických a někdy i totalitních států na mezinárodní scéně, které způsobují konflikty zájmů mezi státy jako aktéry na mezinárodní úrovni. V dějinách minulého století a současnosti můžeme pozorovat řádu případů, kdy imperialistický stát se považuje za nejdemokratičtější ve světě. Dost dobrým příkladem toho je Ždanovská doktrína, která byla publikována v roce 1946. Podle této doktríně svět se dělí na imperialistický a demokratický bloky. Zajímavé je to, že podle Ždanového názoru, blok imperialistických států představují Spojené Státy, a SSSR byl jakoby jediný opravdu demokratický stát ve světě. Demokratické prvky můžeme vidět i v jeho ústavě roku 1936, a zejména ve článkách 122, 123 a 124, 126, 127, které se tykají svobody, rovnoprávností všech občan nezávisle na jejich nacionální identitě a pohlaví, jejich osobní nedotknutelnosti a práv na aktivní sociální život. Podle

požadavek OSN, Sovětský Svaz opravdu splňoval požadavky k demokratickému státu. Ale mělo by být změněno, že sociální aktivnost a stejná práva všech občan de-facto byli pouze v mezích komunistické strany. Velice zajímavý je článek 125, ve kterém je řečeno o zajištění plné svobody slova, medií a demonstrací. Pravděpodobně, úplně odlišná realnost odmítá splnění tohoto požadavku OSN k demokratickým státům. Za důkaz toho můžeme považovat masové represe v 1930. letech minulého století. Takže lidé a medií mohli vyjadřovat svůj názor jenom jestli on přizpůsoboval se komunistické ideologii, což negativně ovlivňovalo vnímání okolního světa lidmi, kteří skoro neměli možnosti cestování za mezi Sovětského Svazu. Z ohledu na jiné požadavky k demokratickým státům té stejné OSN, SSSR nemůžeme považovat za demokratický stát z toho důvodu, že byla pouze jedna politická strana a projev jiných názorů byl úplně zakázán. Tyto všechny okolnosti způsobovaly potíže ve vztazích s demokratickými státy, politická elita vedla diplomatické jednání s nedemokratickými státy. Po druhé Světové Válce SSSR neměl žádného demokratického spojence, za výjimkou Finska, které bylo vynucené spolupracovat se sověty.

Jiným příkladem falešně demokratického státu je Severní Koreje, která dokonce zmiňuje demokracie i ve svém názvu. Navíc, ve článku 2 ústavy KJDR se píše o “revolučním bojuproti imperialistickým agresorům”. Dost zajímavým je článek 5 této ústavy, ve kterém je fungování státních organu na principech demokratického centralismu, což je zvláštní formou demokracii ve státech s komunistickou ideologií. Michael McDowell poznamenává, že podle Lenina v takovém státě všechny debaty o státních záležitostech musí být uzavřeny, členové strany se musí po rozhodnutí veřejně držet linie strany. Je důležité se zmínit, že nemůžeme toto považovat za opravdovou demokracii z toho důvodu, že všechna řešení jsou možná pouze v mezích zájmů jenom jedné politické strany, která je jediná ve státě, což je zapsáno ve článku 9 ústavy KJDR. Jako už bylo zmíněno dřív, antidemokratické státy většinou spolupracují a rozvíjí diplomatické vztahy se státy s podobným státním systémem, což může být odůvodněno tím, že diktátoři preferují spolupráce se stejnými lidmi, jako oni. Od měnicích představitelů demokratických států, ve kterých je 2 a více politické státy a přednost mají zájmy národů, diktátoři neví, co mají očekávat a je to složité pro ně prognózovat rozvoj diplomatických vztahů v dlouhodobém horizontu se státy, politické nálady kterých pravděpodobně se budou měnit v průběhu času. Je to velmi dobře vidět i při analýze hry Severní Koreje na mezinárodní scéně, protože dokonce nemá opravdu spolehlivé partnery i mezi nedemokratické státy. Můžeme pozorovat rozvoj spolupráci mezi představiteli diktátorských režimů už od začátku dělení Koreje na Severní a Jižní, kdy svobodné volby pod dohledem Dočasné komise OSN v květnu 1948 pouze na Jihu země kvůli nesouhlasu na to Sovětského

Svazu. Taky dobrým příkladem spolupráci diktátorů je souhlas čínského vůdce Mao Ce-tunga a Stalina na začátek války Kim Ir-sena proti Jižní Koreje a podpora jeho armády. Je potřeba doplnit, že to byl konflikt nejenom Severní a Jižní Koreje, ale i SSSR a USA, protože tyto státy podporovali různé strany konfliktu. Podpora Jižní Koreje Spojenými Státy jako i izolace Severní Koreje může být vysvětlena jako reakce na podporu Severní Koreje Sovětským Svazem a obavy rizika začátku třetí Světové Války. Takže relevantně spolehlivé partneři pro tento antidemokratický stát byli a jsou státy s diktátorským režimem. Při analýze mezinárodních smluv České republiky a Severní Koreje, které jsou uvedené na oficiální stránce Ministerstva zahraničních věcí, většina z nich byla podepsána v období od komunistického převratu do pádu komunistického režimu, snížení úrovně vlivu Sovětského Svazu na Československo a vznik samostatného Československa.

Je potřeba uvést, že v některých státech rysy demokracii existují jenom v ústavě a zákonech. Dost dobrým příkladem státu takovými odlišnostmi je Ruská Federace. Důležitým faktorem nedodržování demokratických principů je vládnutí jednoho člověka během mnoha let, což je proti ústavě i tohoto státu. Rusku ale ten zákon povedlo obejít v roce 2022 přijetím změn do této ústavy, co dává možnost nynějšímu prezidentu vládnout ještě dva funkční období. Taky v rozporu s realitou v Rusku je i dodržování práv a svobod člověka i občana, které jsou uvedeny ve druhé kapitole ústavy tohoto státu. Ve článku 27 této kapitoly je uvedeno, že “Každý, kdo je legálně přítomen na území Ruské federace, má právo svobodně se pohybovat a zvolit si své místo pobytu”. Ale je důležité poznamenat, že tento důležitý pro zabezpečení demokratických hodnot zákon je porušován i na úrovni státu, i na mezinárodní úrovni. Důkazem toho je vazba tisíc civilních obyvatelů tak zvaných Donecké a Luganské Lidové Republik, kteří byli uznáni jenom Ruském a jinými státy s diktátorskými režimy, a to jsou Severní Koreje a Sýrie. Jedním z mnoha příběhů je zadržení civilního obyvatele města Mariupol Oleksije Achrimenka na kontrolním stanovišti při vyjezdu ze města 25. března roku 2022, po začátku války Ruska proti Ukrajině a okupaci řady měst a teritorií, jedním ze kterých byl i Mariupol. Žurnalista Alexander Štěfanov zkusil zjistit podrobnosti případu a všechny výsledky, detaily a podrobnosti včetně potvrzujících dokladů uvedl ve svém videu. Po podrobném prostudování dokladů a specifik tohoto případu on uvedl, že na začátku Alexeje chtěli obvinít z trestného činu. Protože však nebyly žádné důkazy, člověk byl ponechán jako válečný zajatec. Žurnalista zdůrazňuje skutečnost, že v době svého zadržení byl Alexej zcela civilní osobou. Jediným důvodem zadržení, jak vysvětlily orgány Donecké Lidové Republiky, bylo to, že Alexej byl od 15. dubna 2015 do 9. dubna 2016 na povinné vojenské službě v ozbrojených silách Ukrajiny. Poté neměl Alexej s Ozbrojenými silami

Ukrajiny ani s Národní Gardií Ukrajiny nic společného. Taky žurnalista doplňuje, že Alexejovy výzvy Generální prokuratury DLR, povolené osobě DLR pro lidská práva a Ministerstvu justice DLR nic nepřinesly. V den zveřejnění videozáznamu to byl téměř rok a půl, co byl muž ve vězení, přičemž pro jeho zadržení neexistovaly žádné důvody. Po celou tuto dobu nebylo Alexejovi umožněno setkat se s rodinou a přáteli. Nebyl mu také poskytnut ani náznak ochrany lidských práv. Novinář tvrdí, že podle místních zdrojů bylo v Mariupolu podobným způsobem uneseno několik tisíc civilistů. Slovní spojení "civilní zajatec" znají téměř všichni obyvatelé Mariupolu. Orgány DNR se tak dopouštějí trestného činu. Je potřeba doplnit, že toto porušení lidských práv z hlediska Ruska je na místní úrovni, protože anektované teritorii Ukrajiny tam se považují za ruské a lidé mají i ruské občanky, ale z hlediska mezinárodního práva můžeme analyzovat tuto a podobné situaci na mezinárodní úrovni, protože ruské vojáci neměli žádného práva invaze do jiného státu s účelem "nastolit pořádek v těchto oblastech" a zadržovat občan jiných zemí bez žádných obvinění.

Z výše uvedených nedostatků příliš rozsáhlého množství generalizovaných charakteristik demokracii jako státního režimu vyplývá objektivní potřeba konkretizaci toho, jaký opravdu demokratický stát je a jak se to skutečně projevuje.

Je důležité poznamenat, že Jan Němec a Kamil Fleissner v učebnici "Politické systémy" (2018: 30) vymezili čtyři elementy minimální demokracii, a to jsou: všeobecné volební právo; svobodné, soutěživé, opakované a spravedlivé volby; více než jedná politická strana; odlišné a alternativní zdroje informací. Autoři jsou přesvědčeni v tom, že v opravdu demokratickém státu musí být všechny čtyři charakteristiky současně, a když nějaká z nich chybí, tak to je příznak hybridního režimu. Demokracie jako pojem podle Cambridgeského slovníku předpokládá rovnost mezi lidé. Z toho vyplývá, že všichni občané opravdu demokratického státu mají stejní práva a svobody bez ohledu na nacionální identitu, pohlaví, povolání atd. Jedním z nich je volební právo pro všichni občane, kteří mají plnou svéprávnost. Takže tento kritérium je víc o tom, aby občané sami vybírali vládu, která bude schopná představovat jejich zájmy ve státě a na mezinárodní úrovni. Opakované a spravedlivé volby jsou nutné pro dodržování demokratických principů, aby předejít dlouhodobému působení stejných lidí ve vysokých vládních funkcích. Potřeba ve dvou a víc politických stranách je odůvodněno účelem představování zájmů občanů s různými politickými přesvědčení, a taky aby se dařilo vyhnout se vládnutí a diktatuře jednoho člověka nebo jedné politické strany. S tím že účelem ve demokratických státech vláda se dělí na zákonodárnou, výkonnou a soudní odvětví moci, nezávislé na sobě. Existence a perfektní fungování státních institucí jako i omezení terminů držení

nejvyšších vládních pozic je důležité i pro to, aby vládnoucí nezbláznil. Takový názor vysvětlil nynější prezident Ruské Federace v roce 2008 jako odpověď na otázku novinářů, proč on nechtěl pokračovat v té pozici. Je potřeba uvést, že na ten moment Rusko v čele s Putiným se snažilo o rozvoj mezinárodních vztahů a spolupráci s Evropskými státy a mělo ambice se stát členem NATO, což potvrzuje akt Rusko-NATO, podepsán 25 května roku 1997 v Paříži. Při porovnání tehdejší a nynější rétoriky Putina můžeme dojít k závěru o platnosti jeho předpokladu. Volný přístup k odlišným a alternativním zdrojům informací je nezbytný pro zabezpečení možností ověření informací a zamezení vnucování požadovaných postojů zainteresované osoby nebo skupiny osob občanům prostřednictvím médií. Takže dostupnost nejrůznějších zdrojů informací nezávislých na státě ani na vlivných osobách v politickém a ekonomickém sférah životě je státě zabezpečuje i svobodu slova.

Důležitým je taky měřítko úrovně demokracii v určitém státě. Podle práci "The Economist Intelligence Unit" (2020: 54) ve Spojených Státech jako ukazatel toho, jak demokratický je stát, dost často se považují index politické svobody, který se skládá z deseti indikátorů, a index občanských svobod, který se skládá z 15 indikátorů. Tímto se zabývá organizace "The Freedom House". Tento systém měření úrovně demokracii je ale spolehlivější než generalizované rysy bez žádných indikátorů na měření. Nehledě na to, je důležité upozornit, že podle autorů této správy, takový přístup je založen převážně na minimalistických definicích. Při detailním zkoumání těchto indexů a jejich indikátorů můžeme dojít k závěru o spravedlivosti tohoto tvrzení, ale taky je dobře vidět jeho výhodu v konkrétnosti a jednoduchosti pochopení těch zásadních indikátorů demokracii. Ve práci "The Economist Intelligence Unit" je taky popsán přístup organizaci "The Economist" k měření demokracii (2020: 55). Tento index je založen na pěti kategoriích, a to jsou: volební proces a pluralismus, občanské svobody, fungování orgánů státní správy, účast v politice a politická kultura. Autoři poznamenávají, že je tyto kategorii jsou vzájemně propojené. S tím nelze nesouhlasit, protože všechno vychází z dodržení základních práv člověka, které jsou určeny OSN a mezinárodními smlouvami. Je důležité uvést, že nehledě na větší počet proměnných v tomto přístupu, on je taky jednoduše určujícím, protože taky se skládá z indikátorů (je jich celkem 60), kteří se oceňují od 0 do 10. V souladu s tím, úroveň demokracii se hodnotí za uvedenými kritérii. Každý kritérium se vyznačuje jako celkový počet bodů ze všech indikátorů dělený na jejich počet. Index celkově se taky vyznačuje jako celkový počet bodů ze všech kritérií dělený na jejich počet. Podle výsledků i můžeme určit, jak demokratický je stát. Úplně demokratické státy mají výše, než 8 bodů. Takže, podle výzkumu organizaci "The Economist" (2020: 4) nejdemokratičtějšími státy na ten moment byli Norsko (9.81), Island (9.37.), Švédsko (9,26), Nový Zéland

(9.25), Kanada (9.24), Finsko (9.20), Dánsko (9.15), Irsko (9.05). Je potřeba poznamenat, že podle výsledků tohoto detailního průzkumu Spojené Státy Americké dostali 7.92 bodů, a to je ukazatel tak zvané Flawed democracy. Taky je potřeba uvést, že dost nízké body Ruska, jeho satelitů, Kuby, a Severní Koreje, potvrzují platnost tvrzení o nezbytnosti a vysokého významu konkretizace kritérií hodnocení opravdové úrovně demokracii ve státě. Ale je potřeba ale poznamenat, že z toho důvodu, že průzkum byl proveden tři roky zpátky, demokratická situace v Rusku po iniciaci a začátku války v Ukrajině se zhoršila, důkazem čeho je uvedená výše situace nedodržování práv člověka na nelegálně okupovaných teritoriích jiného státu (v daném případě Ukrajiny). Zatímco, žádný z výše uvedených nejdemokratičtějších států ve světě nemá vojenských ambic, i když skoro všichni z nich jsou členy NATO, za výjimkou Turecka, které je důležitým strategickým partnerem. Jejich účelem účasti v této alianci je získání záruk bezpečnosti a obrany od vnější nebezpečí. Tento argument potvrzuje fakt připojení Finska do NATO v tomto roce, důvodem čeho se stálo riziko šíření vojenské agresí Ruska proti tohoto státu. Jak uvádí *Ducháč M. (2011: 41)* při přehledu tvrzení Chana (1997), že “demokracie mají sklon sdružovat se do aliancí, dodržovat své smluvní závazky, přijímat mediaci zprostředkovanou třetí stranou a řešit své spory diplomatickým jednáním”. To je typický příznak teorii demokratického míru, která je lehce aplikovatelná na příklad NATO, jako největší mezinárodní vojenské alianci, státy-účastníci které nebojují mezi sebou, mají společné cíle a hodnoty.

Vliv demokracii na vývoj dějin na mezinárodním úrovni ve dvacátém století a v současném světě

Tato část práce se zaměřuje na přehled chování nejdemokratičtějších států světa v současnosti s účelem určit opravdový vliv demokracii na jejich chování na mezinárodní scéně, a taky analýzu ukrajinského “Maidanu” roku 2013 jako příkladů vlivu demokratizaci a její okolností.

Nejpřednější, je potřeba zkoumat chování nejdemokratičtějších států světa s účelem určit, jestli je teorie demokratického míru aplikovatelná ve skutečnosti.

Takže, jak už bylo poznamenáno, podle výzkumu organizaci “The Economist” (2020: 4) nevyšší úroveň demokracii má Norsko (9.81). Nehledě na to, že tento stát je monarchie, je řízen parlamentem, má tři větvi vlády, má absolutní svobodu slova a splňuje další požadavky k demokratickým státům. Při analýze vnější politiky Norska už od konce druhé světové války můžeme pozorovat tendenci do mírné vnější politiky, důkazem čeho je odmítnutí od umístění jaderné zbraní na teritorii státu i po připojení k Severoatlantické alianci, účelem čeho podle velvyslanec Norska v Ukrajině (2006–2011) Olava Berstada (2010: 19), je umístění silného strategického jaderného

arsenalu Sovětského svazu na Kolském poloostrově. Takže můžeme považovat posílení spolupráci se Spojenými Státy, Velkou Británií a Severoatlantickou aliancí za metody prevence vojenské agrese a jaderné katastrofy. On poznamenává (2010: 19): “Naše zahraniční politika byla vždy zaměřena na snížení napětí mezi Východem a Západem. A do značné míry se nám to dařilo, zejména díky politice nízké vojenské aktivity u hranic se Sovětským svazem na dalekém severu”. Od začátku padesátých let minulého století Norsko se zúčastňovalo v různých mírových a stabilizačních operacích, což taky můžeme považovat za argument pro anti vojenský směr vnější politiky Norska. Diplomati (2010: 19) charakterizuje armádu svého státu jako není velkou, ale mobilní a vysoce profesionální, vojensko-průmyslový komplex – jako “vysoce specializovaný průmysl, v rámci kterého se rozvíjejí elektronika, raketové inženýrství, radarové systémy”. Z ohledu na členstvo Norska v Severní radě, Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní agentuře pro atomovou energii, Australské skupiny, Mezinárodní mořské organizaci, je možné vidět, že vnější politika státu je zaměřena na rozvoj mezinárodního obchodu. Taky důležitým příznakem demokracii ve vnější politice Norska je podpora Ukrajiny ve válce, iniciované Ruskem, od samého začátku konfliktů. Jedním z příkladů, kteří to potvrzují, můžeme považovat vizit prezidenta Ukrajiny Zelenského do Norska a jeho jednání s Premiér-Ministrem přijímajícího státu Jonasem Gahr Støre 13. prosince tohoto roku. Výsledky tohoto jednání byly publikovány na oficiálním webu prezidenta Ukrajiny, kde se píše o tom, že “Norsko je jedním z globálních lídrů v podpoře Ukrajiny”, a taky o podpoře Norska, zejména systémy NASAMS, taky je poznamenán komentář Zelenského o tom, že “Norsko se stalo první zemí, která přijala dlouhodobý podpůrný program pro Ukrajinu”. Je uvedeno, že “Premiér-Ministr Norska ujistil o další pomoci Ukrajině a připomněl pětiletý podpůrný balíček pro ukrajinskou obranu, ekonomiku a rekonstrukci”, navíc, “uvedl, že Norsko prahne posílit ochranu kritické infrastruktury Ukrajiny poskytnutím dalšího vybavení protivzdušné obrany. Rovněž zvyšuje spolufinancování s evropskými partnery v obranném průmyslu, aby bylo možné vyrobit více munice pro ukrajinské ozbrojené síly. Kromě toho Norsko zavádí balíček zimní pomoci, který zahrnuje potraviny, vodu a teplé oblečení”. Takže můžeme shrnout, že Norsko, jako demokratický stát, se zaměřuje na rozvoj mezinárodních vztahů v oblasti obchodu, strategické spolupráci s účelem zajištění bezpečnosti, zastavení nynější války v Ukrajině a taky prevenci rizik dalších válečných konfliktů.

Druhým podle výzkumu organizaci “The Economist” (2020: 4) nejdemokratičtějším státem ve světě je Island, vnější politika kterého ten fakt potvrzuje. Už od druhé poloviny čtyřicátých let minulého století můžeme pozorovat strategické diplomatické vztahy ze Spojenými státy a členstvo státu v NATO. Demokratickou osnovu mezinárodních vztahů takového charakteru

je velmi dobře vidět zejména v uznání Spojenými státy nezávislosti Islandu od Dánska v roce 1944, Americko-islandské smlouvě roku 1951, podle které USA dostali právo umístění své báze na Islandském ostrově Reykjanesskagi, a taky vzali na sebe zodpovědnost o obraně Islandu jménem Severoatlantické alianci. Účelem takové spolupráci bylo uděláno s účelem posílení obranných pozic, potvrzením čeho je založení armády, která se jmenovala jako Obranné síly Islandu, potvrzení Spojenými státy v roce 1996 svých závazku podle dohody roku 1951, a taky podpora Islandu rozšíření NATO na východ na Madridském summitu v roce 1997 i uchválení všech řešení rady alianci na Washingtonském summitu v roce 1999. Je potřeba taky poznamenat, že dodržení demokratické hodnot ve vnější politice se projevuje i v rozvoji mezinárodního obchodu pomoci účastí v Evropské asociaci svobodného trhu. Taky důležitým příznakem vlivu a projevu demokracii ve vnější politice státu je podpora obnovení míru ve Východní Evropě, což se projevuje jako podpora Ukrajiny ve vojenském konfliktu, iniciovaným Ruském. Důkazem toho je dynamika politických vztahů Ukrajiny a Islandu po začátku války ve plném rozsahu. Velvyslanectví Ukrajiny ve Finské republice a Islandské republice (současně) zdůrazňuje, že “Island okamžitě a ostře odsoudil rozsáhlou vojenskou invazi Ruska na Ukrajinu a aktivně se zasazuje o vytvoření podmínek pro potrestání Ruska za válečné zločiny, zločiny agrese, zločiny proti lidskosti a genocidu na Ukrajině”, a taky je ukázáno, že “Island podporuje zřízení zvláštního mezinárodního tribunálu pro potrestání Ruské federace za zločiny agrese, poskytuje finanční pomoc při vyšetřování válečných zločinů Mezinárodním trestním soudem a připojil se k mezinárodnímu úsilí o podporu Ukrajiny v její žalobě proti Rusku u Mezinárodního soudního dvora (genocida)”. Důležitým příznakem panování demokratických ve státě je podpora bojujícího státu, který brání svou teritorii, na úrovni mezinárodních organizací, což je taky potvrzeno na oficiálním webu Velvyslanectví Ukrajiny ve Finské republice a Islandské republice (současně): “Island se aktivně podílí na přípravě a prosazování příslušných rezolucí v OSN a dalších mezinárodních organizacích a lobbuje za širokou mezinárodní podporu Ukrajiny”, “Island pomáhá Ukrajině přijímat vojenskou pomoc, účastní se jednání v Ramsteinu a připojil se ke všem sankcím EU”. Takže, můžeme shrnout, že demokratické zásady ve vnější politice tohoto státu se projevují jako snahy o zajištění bezpečností, podpora bojujícího státu, který brání své teritorii, a taky rozvoj mezinárodních tržních vztahů.

Třetím nejdemokratičtějším státem ve světě podle výzkumu organizaci “The Economist” (2020: 4) je Švédsko, které je konstituční monarchie, ale jako i Norsko je řízeno parlamentem, má tři větvi vlády, má absolutní svobodu slova a splňuje další požadavky k demokratickým státům. Navíc, od konce Druhé světové války je známé svou pozici neutrality, kterou Cibrovská D. (2021 :24)

vyznačuje jako “zvláštní politický a právní status země, který zakazuje účast a dává právo neúčastnit se válek mezi jinými státy a neúčastnit se válek v období míru”. Podle autorky (2021 :24), “Výzkumy W. Berelda a W. Jakobsena ukázaly, že v letech 1945-1990 patřilo Švédsko k sedmi nejaktivnějším mírotvorcům na mezinárodní scéně. Podle B. Offermana, U. Albrechta a P. Johnniemiho je pouze Švédsko ze všech zemí, které během studené války dodržovaly politiku neutrality, příkladem toho, jak může neutralita přispět k míru”. Takže, účast Švédska v mírotvorcích misích je důkazem přítomnosti demokratických zásad ve vnější politice, a dodržení neutrality i v období Studené války je tak zvaným zvláštním důsledkem sledování demokracií na mezinárodní scéně. Taky demokratické zásady ve vnější politice Švédska se projevují jako zájem o rozvoj mezinárodní tržní a finanční spolupráci, což je vidět ve členství státu v takových mezinárodních organizacích jako Organizace ekonomické spolupráci a rozvoje, Evropská organizace svobodného trhu, Evropská banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní měnový fond. Jako opravdu demokratický stát Švédsko je orientované na podporu míru a prevence válek. Za důkaz toho můžeme považovat připojení státu v roce 1994 k programu NATO “Partnerství pro mír”, cílem kterého je zvýšení úrovně stability a bezpečnosti v Evropě, a taky důležitým příkladem toho je podepsání Lisabonské smlouvy v roce 1997, která zajišťuje nějaké garance bezpečnosti v případě vojenské agresi, ale taky nezabývá práva dodržení politiky neutrality. Taky snahy zajištění vlastní bezpečnosti se projevuje v účasti Švédska v obranné iniciativě severovýchodních států (NORDEF), začátkem které je podepsání smlouvy s Dánskem, Norskem, Finskem a Islandem v roce 2009. Je důležité poznamenat, že tato smlouva obsahuje i podmínky mezinárodní spolupráci ve vojenském průmyslu. V roce 2014 Švédsko podepsalo smlouvu o vzájemném porozumění se Severoatlantickou aliancí, která byla vstoupila v platnost v roce 2016, a v roce 2022 byla podána žádost o vstupu Švédska v NATO, což je reakce na začátek vojenské invaze Ruska na území Ukrajiny a obavy z rizika vojenské agresi Ruska proti němu. Je potřeba poznamenat, že vnější politika tohoto státu za zkoumaný period, včetně dodržení politiky neutrality, je orientována na zajištění vlastní bezpečnosti.

Při shrnutí analýzy tří nejdemokratičtějších států světa je potřeba uvést společné rysy jejich vnější politiky. Nejprve, je to, že takové státy opravdu spolu neválčí, ale je potřeba doplnit, že jejich vnější politika je zaměřena na zajištění a obnovu míru, co se projevuje v účasti v obranných aliancích s účelem zabezpečit sobě garance bezpečnosti a prevence jakýchkoliv válečných konfliktů, vše tři státy jsou členy Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Dalším bodem je rozvoj mezinárodní spolupráci v oblasti obchodu a financí, což taky je potvrzeno jejich účasti v příslušných mezinárodních

organizacích. Taky je nezbytné zmínit, že zkoumání státy považují demokratické hodnoty a se snaží zabezpečovat jejich dodržení. O tom svědčí jejich členstvo v Radě Evropy, která se snaží o zajištění dodržení fundamentálních práv a svobod člověka.

Při zkoumání vlivu demokracií na vývoj dějin v mezinárodních vztazích je potřeba taky poznamenat vliv snah národu o demokratizaci moci, což je dobře vidět na příkladě ukrajinského “Maidanu”, příčinou kterého se stalo odmítnutí tehdejšího prezidenta Jankoviče podepsat dohodu o asociaci s EU, která byla víc zaměřena na ekonomické aspekty spolupráci Ukrajiny a Evropské Unii s elementy politiky. Důvodem toho odmítnutí se stala absence garancí pro ukrajinské oligarchy prodlužovat jejich ekonomickou činnost stejným způsobem, protože Rusko pohrozovalo zastavit import ukrajinských zboží. Jako reakce na oligarchické prvky ve vnitřní a vnější politice byli mírné protesty na ulici od 21. listopadu roku 2013, které pokračovali během 9 dnů, ale 30. listopadu, kdy lidé začali odcházet, bývalá policejní jednotka ve struktuře Ministerstva vnitra Ukrajiny jmenována “Berkut” rozehnala demonstranty, pak lidé pokračovali s protesty, obsazovali administrativní budovy, byli střety mezi strážci zákona a demonstranty s použitím zbroje, porušováním zákonu oběma stranami a brutální vraždami. 16 ledna Ukrajinský parlament přijal tak zvané diktátorské zákony, které omezovali lidská práva. Jako reakce na to, lidé pokračovali s protesty. Rozkvět Euromaidanu byl 18, 19, 20 února, kdy byli zapojeni odstřelovači a bylo zabito nejméně demonstrantů. Reakci západních partnerů byla propozice smlouva o jeho odchodu z pozici prezidenta, což se mělo stát před volbami, ale Janukovič po podepsání té smlouvy utekl do Ruska. V důsledků mini-převratu v parlamentu Ukrajiny, na pozice úřadujícího prezidenta byl jmenován Turčinov. Za několik dnů Rusko začalo operace anexi Krymu. Důsledky tohoto vývoje dějin se stalo posílení konfrontaci Ruska se Západem, zhoršení mezinárodních vztahů Ukrajiny a Běloruska, formování politických stran ve státech EU, které byli proti připojení Ukrajiny do Evropské Unii, a taky podepsání smlouvy o asociaci Ukrajiny a EU.

Závěr

Při shrnutí výsledků tohoto výzkumu je důležité poznamenat, že tato práce je zaměřena na analýzu projevu demokracii v mezinárodních vztazích, její vliv na chování států jako aktérů na mezinárodní scéně, a také zkoumání charakterů vlivu na vývoj dějin v mezinárodních vztazích. Takže, demokratický režim, jeho absence nebo aspirace k němu v jednotlivých státech ovlivňují jejich chování na mezinárodní scéně, což způsobuje různé scénáře vývoje dějin v mezinárodních vztazích.

Bibliografie

1. Bestard, O. (2010). Role Norska ve světovém politickém a ekonomickém prostoru. Ekonomický časopis-XXI.
2. Cibrovská D. (2021). Švédský model politiky neutrality. Diplomová práce. Národní letecká univerzita. Kyjev.
3. Chajek, F. (2008). Putin o třetím prezidentském funkčním období. <https://youtu.be/Sqg4CJieqPw?si=ffXLEECyDAxohV3i>
4. Democracy | english meaning - cambridge dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/democracy>
5. Ducháč M. (2020) Demokracie a systém mezinárodních vztahů. Diplomová práce. VŠE, Praha.
6. Encyclopedia Britannica, inc. (2023, November 15). Democracy. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/democracy>
7. Guidance Note of the Secretary-General on Democracy (2007) https://www.un.org/democracyfund/sites/www.un.org.democracyfund/files/un_sg_guidance_note_on_democracy.pdf
8. Held D. (2006). Models of democracy (3rd ed.). Polity.
9. United Nations. Democracy. United Nations. <https://www.un.org/en/global-issues/democracy>
10. Ministerstvo zahraničních věcí České Republiky. Seznam platných mezinárodních smluv s Českou republikou. Korejská lidově demokratická republika.
11. Němec, J., Fleissner K. (2018). Politické systémy. Vysokoškolská skripta. Fakulta Mezinárodních vztahů VŠE. Praha.
12. Norsko je jedním z globálních lídrů v podpoře Ukrajiny – prezident po setkání s Jonasem Garem Steretem v Oslu. <https://www.president.gov.ua/news/norvegiya-ye-odnim-iz-globalnih-lideriv-u-pidtrimci-ukrayini-87725>
13. Nový text ústavy Ruské federace, ve znění z roku 2020 (2020).
14. Štěfanov A. (2023). Důležité obrácení (44:20-48:12). Moskva-Bělgorod-Mariupol. 16. měsíc války. <https://youtu.be/-oikdJx1PGA?si=zvqYaBjjONtRaaQ6>
15. The Economist. Unit Democracy Index 2020 In sickness and in health? Democracy index 2020 - Economist Intelligence.
16. Universal declaration of human rights. United Nations.
17. Ústava (základní zákon) svazu sovětských socialistických republik (1936).
18. Ústava korejské lidově demokratické republiky.
19. Velvyslanectví Ukrajiny ve Finské republice a Islandské republice (současně) | Politické vztahy mezi Ukrajinou a

Islandem. <https://finland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/3224-diplomacy>

Vedoucí: R.M. Kliuchnyk, Ph.D. politických věd, docent

VÁLKA NA UKRAJINĚ: PŘÍČINY, PRŮBĚH, A BUDOUCNOST

Článek byl napsán za účelem analýzy války na Ukrajině. Jsou zde popsány hlavní fáze války a rozebrány některé akce obou stran konfliktu. Obě strany se dopustily závažných chyb a zaznamenaly i závažné úspěchy. V současné době nemá ani jedna strana výhodu nad druhou a výsledek války bude záviset na správnosti rozhodnutí jedné strany a chybách druhé strany.

The article was written to analyse the war in Ukraine. The main stages of the war are described and certain actions of both sides of the conflict are analysed. Both sides made serious mistakes and also had serious successes. At the moment neither side has an advantage over the other and the outcome of the war will depend on the correctness of decisions made by one side and mistakes made by the other.

Válka na Ukrajině je největší válkou v 21. století, a to nejen z hlediska rozměru frontové linie, ale také z hlediska vlivu na mezinárodní vztahy. Proč tato válka se začala, jak probíhá a kam směřuje? Těmito otázkami tato oráče bude se zabývat.

Příčiny války

Vladimir Putin pocházel z týmu Anatolie Sobčaka, který byl demokratem, ale považoval za úplný nesmysl ten fakt, že po kolapsu SSSR Krym se zůstal ukrajinským. Podobně svému učitelovi a mentorovi, Vladimir Putin považuje, že situace po rozpadu SSSR je nespravedlivá pro Rusko a označoval ji za největší geopolitickou katastrofu 21. století. Už od začátku vládnutí Putina můžeme pozorovat příznaky tzv. německé nemoci, situaci, kde poražená země je nespokojena novou realitou. Ačkoli Rusko nebylo poraženým státem a mělo v mnohokrát lepší postavení než Německo po první světové válce, Putin považoval jinak. Prostřednictvím propagandy on dokázal vysvětlit svůj názor tak, aby ruský národ jeho podpořil. Ale ruský prezident dobře chápal, že v dnešní době řešit podobné otázky válkou není dobrá varianta. Dlouhý period časů Putin snažil mít vliv na Ukrajinu přes proruské politické strany. Je možné říct, že Viktor Janukovič je jeho politický projekt, zejména kvůli Putinu Janukovič získal popularitu střed proruských občanů Ukrajiny. Ale nelze Janukoviče považovat za marionetu Putina, po začátku vládnutí Janukovič snažil vest svou politiku a nezamítal směr integrace v EU. Ale pod nátlakem Ruska, avšak, Janukovič zrušil podepsání smlouvy o

asociace z EU. Pro politickou kariéru Janukoviče této rozhodnutí bylo fatální, jeho vláda skončila vyhnáním s Ukrajinského území. Po neúspěchu Janukoviča Putin uvědomil, že každý jeho člověk po vzestupu do vlády značně hrát dvojitou hru. Taky po evromaidanu bude těžké protáhnout svého kandidáta na vše ukrajinských volbách. Jediná varianta je prosazovat své zajmu přes té regiony Ukrajiny, kde je velký počet proruských občanů. Například přes východní oblastí Ukrajiny. Ale Ukrajina je unitárním státem, takže vliv určitých regionů na politiky státu je mnohonásobně menší, než vliv centrální vlády. A z toho důvodu začala válka v roce 2014, bylo to snaha federalizovat Ukrajinu a nadělit dvě východní oblasti "zvláštním statutem", což otevřeně chtělo Rusko na Minských jednáních. Tak důsledkem těch jednání bylo podepsání minských dohod, kde požadavek Ruska o zvláštním statutem byl schválen a po Minsku se začal tlak na Ukrajinu, týkající implementaci této dohody. Paralelně Rusko získalo nový politický aktiv, stranu příbuzného Putina, Viktora Medvedčuka, která měla velký vliv ve východních oblastech Ukrajiny. Ale, jak už zmíněno, vliv regionů na celkovou politiku státu byl nízký. Implementovat minské dohody Ukrajina nechtěla, a měla na to prostředky, protože z právnícké strany byly tam problémy, zejména o posloupnosti implementace článků dohody. Problém splnění těch dohod byl pro Rusko znakem toho, že Ukrajinu tak podržít se nepodaří. Finálním signálem o ztrátě Ukrajiny stalo zakázání kancelářím prezidenta Zelenského masmédiu Viktora Medvedčuka. Putin pochopil, že pro ovládnutí Ukrajinou nejsou žádné prostředky kromě válečné invaze.

Průběh

Začátek a první měsíce

Již od roku 2021 západní media a rozvědky psali o možné invaze ruských vojsk na Ukrajinu. Na jaře 2021 na hranice z Ukrajinou Rusko soustředilo kolem 200 000 vojáků na cvičení. Ale tehdy nedošlo k eskalaci konfliktu a cvičení brzy se skončily. Když v zimě 2022 znova na hranice byly zahájeny vojenské cvičení, rozvědka Spojených států také hlásily o tom, že ruská invaze se blíží. Ted' rozvědka se nespletla. 21 února 2022 Vladimír Putin uznal tzv. republiky DNR a LNR, které mezinárodní společnost uznává za Ukrajinou. Je nutné zmínit, že ti republiky neuznávají dodnes většina ruských spojenců. Ale ještě byla nejasnost ohledně hranic uznání. Zaprvé ruská media psali o tom, že to uznání platné jenom ve faktické pod kontrolních hranicích, ale později potvrdily uznání hranic podle ústavy republik. To faktický znamenalo, že Rusko má požadavky na de-facto pod kontrolné ukrajinské území. 22 února ministr zahraničí Serhij Lavrov řekl, že Ukrajina nemá právo na suverenitu (Reuters, 2022). Po těch slovech Lavrova bylo jasné, že invaze je neodvratitelná. 24 února Putin vystoupil z řeči o začátku "speciální vojenské operace" (termín válka v Rusku dlouhý čas bylo zakázáno používat

z propagandických důvodů, někteří činitelé za jenom použití slova "válka" byli potrestáni). V této řeči hlásil i o požadavcích Ukrajíně, kde bylo zaznačeno o denacifikace Ukrajiny, demilitarizace, o nutnosti neutrálního statusu Ukrajiny a zamítnutí směru do NATO (Putin, 2022). Denacifikace Ukrajiny mimo propagandy, pravděpodobně, měl za účel povalení ukrajinské vlády. Putin často mluvil o tom, že vládu na Ukrajině od roku 2014 dostali nacisté, a proto denacifikace můžeme chápat ve smyslu stanovení loajálního prezidenta. Britská rozvědka před válkou předpokládala o přání Moskvy udělat prezidentem ukrajinského politika Eugena Muraěva, který proslul na Ukrajině svou kritikou integrace Ukrajiny se západními sáty: ("Kremlin plan to install pro-Russian leadership in Ukraine exposed," 2022). Demilitarizace a neutrální status Ukrajiny Rusko potřebuje pro jistotu držení Ukrajiny ve své oblasti vlivu, a při svrnutí proruské vlády, možnosti řešit otázku vojenskou silou. Pořádně neutrálním státem bez velké armády Ukrajina by být nemohla, jak i jakýkoliv stát. Neutralita státu naopak znamená poměrně velký vojenský rozpočet, aby byla možnost svou neutralitu bránit. Neutrální stát bez armády utrácejí schopnost bránit svou nezávislost a nemůže jistě počítat s tím, že někdo přijde mu na pomoc. Vzácným příkladem neutrálních států bez armády je Ukrajina v roce 2014, kde neutrální status nepomohl jí se zabránit. Zrovna kvůli neúspěchu politiky neutrality Ukrajina začala směřovat v NATO a militarizovat.

Odkazoval ruský prezident také na článek 51 statutu OSN, a zdůvodňoval svou invazi kolektivní sebeobranou ve shodě se smlouvami o přátelství s DNR a LNR. Opravdu, článek 51 statutu OSN povolí vojenskou intervenci za účelem obrány sebe a svých spojenců, ale jde v textu článku o obraně států-členů OSN, takže nemůžeme to aplikovat na obranu DNR a LNR z důvodu neúčasti těchto republik v OSN.

Šance Ukrajiny klast odpor Rusku v totální válce západní lídry skutečně nevnímali. Prezident USA Biden řekl, že Kyjev padne po 24 hodinách války. Jak zdůrazňuje hlava ukrajinské rozvědky, Kyrylo Budanov, na začátku Rusko neplánovalo dlouhou válku, ale spoléhali se na své elitní desantní jednotky, které podle planu měli vzít pod kontrolu letiště v hlavním městě Ukrajiny a po 10 hodinách Kyjev měl padnout (Komarov, 2023). Opravdu na začátku války pozorovaly pokus ruského desantu dobýt letiště Hostomel. Ale selhání plánu Ruska pochovalo ruské desantní jednotky, protože pozemní podpora nestihla včas, což způsobilo odklizení těch vojáků. Zdůrazníme, že za podmínek odklizení a boje proti těžké technice, ruské výsadkáři dokázali poměrně dlouho držet pozice, což neukazuje nám na individuální slabost ruských vojsk, spíše na neodůvodněné předpoklady slabosti ukrajinské armády. Ukrajinská armáda dokázala úspěšně bránit své nezávislost, a naděje Ruská na rychlou válkou byly neúspěšné. Na čtvrtý den se startovaly jednání

mezi Ruskem a Ukrajinou v Bělorusku. Už bylo jasně, že plán Ruska se nesplnil, ale ještě byla naděje na rychle vítězství, a ruská delegace měla stejné požadavky, který Putin pojmenoval ve své řeči. Z časem místo Běloruska půdou pro jednání stálo Turecko. Tam poprvé od začátku války sešli na jednání ministři zahraničí Ukrajiny a Ruska. V Turecku šlo o hledání kompromisů, ale klíčové požadavky obě strany odmítali. Celkem Ukrajina vyšla z těch jednání. Na okamžik východu Ukrajiny situace na frontu byla jiná, ruská vojska odešly z Kyjevské oblasti. Předpokládáme, že Ukrajina východem z jednání se snažila dosáhnout úspěchy válečnou cestou. Člen ukrajinské delegace, David Arahamia, mluvil o tom, že premiér UK, Boris Johnson, ujistil, že pomoc od Britské nebude klesat. Na okamžik východu vojsk z Kyjevské oblasti, západní státy změnilly strategii poskytování pomoci Ukrajině. Na začátku podpora se skládala základně ze samopalů a přenosných raketových systémech, což je zbraně pro partizánskou válku. Sázeli na to, že po pádu Ukrajiny a stanovení proruské vlády, část ukrajinských vojsk stane partyzány a bude dělat problém pro ruské okupační síly. Podobnou strategii implementovali Američané v Afganistánu, v době, kdy tam byli sověty. Tehdy ta strategie měla úspěch a SSSR z Afganistánu odešel. USA v té době na podporu partyzánů vynakládali v mnohokrát méně než SSSR na válku. Ale po úspěších ukrajinské armády na frontu, rozhodli západní spojence pomáhat Ukrajině vest rozsáhlou válku, totiž poskytovat těžkou techniku a ve větším rozsahu. Taky důležitým faktorem pro podporu Ukrajiny stál masakr ve městě Buča, Kyjevské oblasti. Západní státy je demokratickými, a proto společné mínění pro státní politiku je nejdůležitějším faktorem. Západní společnost, zraněná dvěma světovými válkami, silně reaguje na projevy genocidy. Tu reakci můžeme mít na příkladě růstu podpory invaze v Jugoslávii po masakru s Srebrenicé. Foto Buči po osvobození od ruských vojsk naprosto šokovalo západní společnost a přání potrestat zločince vzrostlo mnohokrát. Katastrofa v Buče taky měla vliv na ukrajinskou politiku a na ukrajinské obyvatelstvo. Ukrajinci po těch událostech stáli více podporovat válku do plného vítězství, což znamená deokupace všech ústavních území, včetně Krymu.

Další válka do středu leta pokračovala ofenzivou RF, a dokázali dobýt Luhanskou oblast Ukrajiny.

HIMARS a ukrajinská protiofenziva

V letě 2022 ukrajinská armáda měla problém se dělostřelectvem, Rusko po počtu munice překonávalo Ukrajinu. Pro řešení tohoto problému USA poskytlo 4 jednotky MLRS HIMARS. Ale byla zvláštní podmínka pro ji využití, bylo zakázáno používat poskytnuté zbraně na uznaném ruském území, totiž o Krym se nešlo. Ale faktický, žádná zbraň nemohla dosáhnout Krymu, protože on byl příliš daleko od frontové linie. Je tady dobře vidět strach ruské reakce ze strany NATO. Ten přístup je dost realistický, protože Rusko je

největší jadernou velmocí.

Poskytnuté jednotky, avšak, dokázali zastavit ruskou ofenzivu a linie frontu na dva měsíce se zmrzla. Po dvou měsících zahájila Ukrajinská armáda protiofenzivu v Charkovské oblasti a osvobodila 7000 km². Zanedlouho po protiofenzivě Vladimir Putin prohlásil anexe 4 ukrajinských oblastech, Chersonské, Záporožské, Donecké a Luhanské. Je to zvláštní precedent v mezinárodní politice, kdy stát uznává území za své, ale nekontrolují ji. Tak RF úplně nekontrolovalo 3 anektované oblasti. Z jiné strany, Rusko, pravděpodobně, prohlásilo novou minimální válečnou cíl – dobýti všech anektovaných území. Podobná cíl byla stanovená po pochopení toho faktu, že ovládnout veškerou Ukrajinou v této válce se nepodaří. Pro splnění tohoto cílů v RF proběhla, poprvé po druhé světové válce, mobilizace. Je to důležitá událost v ruské historii, protože apolitičnost většiny ruských občanů byla založena na předpokladu, že pokud člověk nedělá proti režimu, režim nic nedělá pro člověka. Zahájením mobilizace ten konstrukt se rozpadnul. Ale nevyvolala mobilizace velký protest střed občanů. Byl to signál pro vládu, že protestní potenciál v dnešním Rusku není a je další akce bezpeční z vnitřního hlediska.

V listopadu 2022 ukrajinská armáda dobyla město Cherson, jediný oblastní centr, kterým ovládlo Rusko od začátku invaze. Ukrajina po dobytí Chersonu stává jistěji v schopnosti východu na hranice 1991 roku a odmítá jakýkoliv jednání z Ruskem. Skoro na jeden rok frontová linie znovu zmrzá. Ukrajina žádá o moderní těžkou techniku NATO pro protiofenzivu na 2023 rok, doteď Ukrajina dostávala většinou poměrně starou sovětskou techniku. Ale výhoda podobné pomoci byla v tom, že pro tu techniku nemuseli ukrajinských vojáky zvláště připravovat, z toho důvodu, že je pro mnoho ukrajinských vojáků ta technika je známá. Problém poskytování natovské techniky v tom, že je nutné učit ukrajinské vojáky znova kvůli specifiky a komplikovanosti strojů. Je nutné chápat, že na bojišti těžká technika sama nic neřeší, řeší lidé, kteří tu techniku řídí. A proto rychlost učení člověka na moderní technice částečně nivelizuje ji převahy. Ještě jsou obtížnosti s politických důvodu, protože, jak jsme zmiňovali, západní státy obávají jaderné eskalace. Balance mezi pomoci Ukrajině a válkou z Ruskem je těžký úkol pro západní spojence, který oni musí řešit.

Problémy Ukrajiny, protiofenziva 2023 a následky

V roce 2023 je výrazněji vidět problémy Ukrajiny, kteří ztěžují stav sprav. Největším problémem Ukrajinského státu vždy byla korupce. V roce 2022 v souvislosti z úspěchami ukrajinské armády, v masmédiích nevěnovali tomu problému dost času. Korupce v ukrajinském státě není přízemní problém, ale problém týkající vrcholu státního systému. Příkladem rozsahu korupce je situace z tzv. "vejci Reznikova". Reznikov byl ministrem

obrány Ukrajiny, což na doby války je jeden z nejdůležitějších pozic ve státě. Ukrajínští žurnalisty zjistily, že ministerstvo obrany nakupovalo vejce za cenu třikrát vyšší tržní. Je to ne jediný skandál, související z ministerstvem obrany. Korupce v Ukrajině má takový velký rozsah, že o ní mluví Biden na summitu NATO, což znamená velkou nespokojenost stavem věci. Korupce rovněž ovlivňují mezinárodní pomoc. Existuje obava za své investice, a přesněji, za možnost jejich krádeže. Avšak, většina vojenské pomoci jde v podobě zbraně, a proto u ukrajinských úředníků je méně možností krást, ten problém ovlivňuje spíše náklady ukrajinského rozpočtu.

Ale oproti všem problémům Ukrajině poskytli moderní techniky pro protiofenzivu. Ale je nutně ukázat, že této techniky bylo poskytnuto málo poměrně ukrajinských potřeb.

Ukrajina potřebovala více techniky, protože ukrajinská frontová linie je velmi rozsáhlá a stovka tanků by nebyla schopna zajistit velký průlom. Další vážnou překážkou byla ruská minová pole a obranné linie. Čím více času ubíhalo, tím více se Ruská federace připravovala na obranu svých pozic. Ukrajina měla naopak málo času, protože každý den navíc je pro nepřítel příležitostí, jak ještě více zesílit. Je také třeba říci, že ruská armáda vzala v úvahu některé své chyby z počátku války a lépe se přizpůsobila moderním realitám. Na začátku války bylo jednou z hlavních výhod Ukrajiny používání bezpilotních letounů. V letošním roce Rusko na bojišti více využívá bezpilotní letouny, což ho ještě více posiluje. Kombinace všech těchto faktorů vedla k tomu, že ukrajinská protiofenziva nedosáhla požadovaných výsledků a nebylo dobyté ani jedno město. Jak jsme již uvedli, velkou roli sehrál i nedostatečný přísun pomoci na Ukrajinu. Bylo však chybou, že Ukrajina vedla ofenzivu za těchto podmínek; můžeme říci, že ofenziva byla vyprovokována spíše politickou situací než vojenskou. Nebezpečí, že politické preference převáží nad vojenskými, by mohlo být velkou strategickou chybou, která by mohla vést k ničivým důsledkům pro Ukrajinu i západní svět. Tuto obavu vyjádřil ve svém článku i časopis Time, který uvedl, že prezidentská kancelář si klade příliš nerealistické vojenské cíle, které jsou vedeny politickým přáním (TIME, 2023). Článek konkrétně popisuje epizodu, kdy prezidentská kancelář požadovala, aby ukrajínští vojenští velitelé zaútočili na město Horlivka v Doněcké oblasti. Jednalo se o první a zatím jediný známý rozkaz, který vojenské velení otevřeně odmítlo splnit z důvodů neproveditelnosti tohoto rozhodnutí.

Neúspěch protiofenzivy přímo ovlivnil dynamiku přidělování prostředků na pomoc Ukrajině, ta je nyní nejnižší od začátku války. Jak je vidět, pomoc Ukrajině byla poskytována podle jejích výsledků na frontě a v podmínkách jejich dlouhodobé absence bude dynamika pomoci stále více klesat.

Závěr

Shrneme-li tuto práci, válka na Ukrajině je velmi vážnou výzvou pro mezinárodní politiku a její výsledek určí budoucí uspořádání světa. Ukrajina, pro mnohé překvapivě, nebyla v prvních dnech války napadena a dokázala se účinně bránit. Úspěchy na začátku války však nezaručují její konečné vítězství. V tomto článku jsme sledovali průběh této války a podívali jsme se na klíčové události v tomto časovém období. Podařilo se nám analyzovat jak úspěchy Ukrajiny na frontě, tak její neúspěchy. Analýza úspěchů a neúspěchů Ukrajiny je v kontextu této práce důležitá, protože na jejím základě můžeme reálně posoudit její schopnosti a z nich určit možný scénář událostí. Pro ucelený obraz jsme se dotkli také Ruska a jeho úspěchů a neúspěchů.

Seznám zkratk

NATO - North Atlantic Treaty Organization

OSN - Organizace spojených národů

RF - Ruská federace

UK - United Kingdom

USA - United States of America

Bibliografie

1. Komarov, D. (2023, February 24). ROK - dokumentární projekt Dmytra Komarova | Část první. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EhssmUtN874>
2. Putin informoval Rusy o zahájení vojenské operace na Ukrajině. Text. YouTube. <https://youtu.be/EhssmUtN874?si=5s0BZd0aJU9WqVem> (2022, February 24).
3. Ukraine conflict: Russian forces attack from three sides. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60503037>
4. In Ukraine, a war of incremental gains as counteroffensive stalls. The Washington Post. (2023, December 4). URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/04/ukraine-counteroffensive-stalled-russia-war-defenses/>
5. Miscalculations, divisions marked offensive planning by U.S., Ukraine. <https://www.washingtonpost.com/world/2023/12/04/ukraine-counteroffensive-us-planning-russia-war/>
6. Statista. (2023). Západní vojenská pomoc Ukrajině. <https://www-statista-com.zdroje.vse.cz/study/132710/western-military-aid-to-ukraine/>
7. Kremlin plan to install pro-Russian leadership in Ukraine exposed. (2022, January 22). GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/news/kremlin-plan-to-install-pro->

russian-leadership-in-ukraine-exposed

8. Reuters. (2022, February 22). *Russia's Lavrov questions Ukraine's right to sovereignty* - Ifax. reuters.com. <https://www.reuters.com/world/europe/russias-lavrov-questions-ukraines-right-sovereignty-ifax-2022-02-22/>

9. TIME. (2023, October 30). *Inside Volodymyr Zelensky's struggle to keep Ukraine in the fight*. <https://time.com/6329188/ukraine-volodymyr-zelensky-interview/>

Vedoucí: R.M. Kliuchnyk, Ph.D. politických věd, docent

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN ADDRESSING ECONOMIC ISSUES UNDER NEW GEOPOLITICAL CIRCUMSTANCES

This paper reviews how international organizations function in today's geopolitical environment and how they affect the resolution of economic issues. International organizations have new obstacles as a result of the increased complexity of global economic issues, and they must modify their tactics to reflect the shifting global order. The World Trade Organization, the International Monetary Fund, the United Nations, and other organizations are among those whose roles are examined in terms of helping countries work together to resolve economic issues, specifically trade disputes, financial stability, and guaranteeing sustainable economic growth. Changes in these organizations' operations in relation to the escalation of geopolitical tensions and the emergence of new economic paradigms are of special interest. In light of current geopolitical conditions, the paper offers an analysis of the primary strategic obstacles and possibilities facing international organizations in the sphere of economics.

Key words: international organizations, sustainable economic growth, geopolitical conditions, economic issues

У цій доповіді розглядається, як міжнародні організації функціонують у сучасному геополітичному середовищі та як вони впливають на вирішення економічних питань. Міжнародні організації мають нові перешкоди в результаті зростання складності глобальних економічних проблем, і вони повинні змінити свою тактику, щоб відобразити мінливий світовий порядок. Світова організація торгівлі, Міжнародний валютний фонд, Організація Об'єднаних Націй та інші організації належать до тих, роль яких розглядається з точки зору допомоги країнам у спільній роботі над вирішенням економічних проблем, зокрема торговельних суперечок, фінансової стабільності та гарантування сталого економічного зростання. Особливий інтерес становлять зміни в діяльності цих організацій у зв'язку із загостренням геополітичної напруженості та появою нових економічних парадигм. У світлі сучасних геополітичних умов у доповіді пропонується аналіз основних стратегічних перешкод і можливостей, які стоять перед міжнародними організаціями у сфері економіки.

Ключові слова: міжнародні організації, стійке економічне зростання, геополітичні умови, економічні проблеми

Geostrategic conditions are always changing in the modern world, which presents a variety of economic possibilities and difficulties for countries and regions. Along with new chances for economic progress, changes in the political, military, economic, and technical domains also bring new risks and challenges to stability and prosperity. International organizations play a crucial role in developing and implementing policies to address economic difficulties and promote sustainable development, making their function all the more significant in this environment. What is more, it is essential to comprehend the function of international organizations in light of shifting geostrategic circumstances. In light of this knowledge, it is possible to enhance the stability and growth of countries and regions within the framework of the global economy by developing efficient strategies for controlling economic processes. Hence, the function of international organizations in resolving economic issues under striking geostrategic circumstances will be examined in this thesis. There will be a discussion about how shifting geopolitics affect economic systems and assess how successful international institutions are in light of these developments. Furthermore, we will have a close look at potential strategies for enhancing the ability of international organizations to resolve economic issues and support the global establishment of stable economic circumstances.

A wide range of elements, including political, economic, military, socio-cultural, and technical advancements, influence the analysis of new geostrategic situations and significant geopolitical shifts. It is possible to exemplify geopolitical disruptions and conflicts by growing hostilities between countries and regions, including the economic and technological disputes between the US and China, the war between Russia and Ukraine, and the geopolitical instability in the Middle East and Africa. Besides, the emergence of new centers of economic power, consisting of China, India, and other “BRICS” countries, as well as the growing importance of private companies in the global economy, have led to changes in the global economic power and balance of power (BRICS: What is the group and which countries have joined? 2024). Hence, there are trade and economic sanctions, particularly, when one or more countries impose sanctions on another, it may have a big effect on their economy by restricting access to markets, lowering trade volumes, and raising the cost of exporting and producing goods. For instance, the Russian economy has been significantly impacted by the sanctions placed on it in relation to its annexation of Crimea and its military activities in eastern Ukraine, specifically in the oil sector as it is depicted in Figure 1. In the beginning of the 2023, it is

clearly shown that Russia’s export of crude oil had fallen dramatically. It is due to some countries, namely Turkey, European Union countries, who diminish the usage of Russian oil (Goes & Bekkers, 2023).

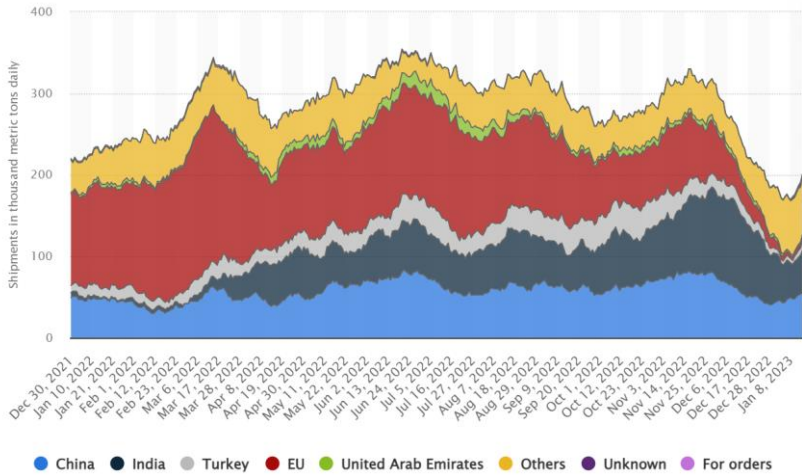

Fig. 1. Russian crude oil shipments by destination countries, December 2021 – January 2023

Source: Statista (2023)

Furthermore, due to exchange rate volatility, financial risks, political unrest and geopolitical conflicts there are currency market swings. In this case, escalating geopolitical tensions in a particular area may cause the value of the national currency to decline and inflationary pressures to rise. Also, not to mention that geopolitical conflicts may result in limitations on the use of infrastructure, trade markets, and natural resources, which may have an impact on market and production access. That is why disputes between countries over maritime channels can impede commerce and have an impact on global market pricing. In addition, adapting industrial chains and trade routes can result from geopolitical shifts, which can have an impact on the competitiveness of countries and regions and alter global trade flows. Redistributing global trade flows and altering the competitive landscape are two examples of how trade agreements may be revised and new trade blocs formed. As for climate change and energy security which include rising numbers of incidents of hurricanes, floods, and other climate-related natural disasters that endanger infrastructure and economic systems, as well as adjustments to energy policy strategies aimed at lowering reliance on coal and oil. What is more, due to technological innovation and digital transformation, such as the advancement of block chain,

artificial intelligence, and information technology, alongside other contemporary technologies, the alterations in trade, communication, and manufacturing methods can be observed. Geostrategic shifts can lead to economic difficulties and unexpected business and economic development environments. Therefore, the consequences of these transformations may be identified around the globe, ranging from the COVID-19 pandemic's effects on the international economy to the change in the geopolitical power dynamics brought about by China's upward trajectory to prominence as a major economic and political force. Not only do they have an impact on economic systems, but also provide fresh difficulties for international organizations trying to maintain growth and stability in the economy (International IDEA, 2020).

The ability of international organizations to coordinate the operations of many governments and foster collaboration in diverse economic fields makes them indispensable in the solution of economic problems. For example, the encouragement of global commerce is done by the World Trade Organization (WTO), which not only strives to establish guidelines and requirements for unrestricted and equitable trade among countries, hence fostering economic expansion and advancement, but also assists in the settlement of trade disputes between countries. As an illustration, the WTO seeks to lower tariffs and other trade obstacles, which promotes both economic and international trade expansion. Indeed, the WTO operations are successful in promoting a free and open international trade environment, however, certain agreements are difficult to put into action because of national political disputes. As well as that, global financial institutions, such as the World Bank and the International Monetary Fund (IMF), offer financial assistance to countries in order to help them resolve economic crises and encourage the growth of various businesses and infrastructure. Particularly, the IMF helps countries handle economic downturns by providing support financially and maintaining the integrity of the world financial system, whereas World Bank helps developing countries fight against poverty and achieve sustainable economic growth by offering financial and technical help. Although the World Bank's initiatives are successful in promoting development, some have concerns about how they may affect the environment and the local population at large. Besides, to maintain financial stability and control the financial, not only the IMF strives to develop global norms and laws, but also the Bank for International Settlements (Taylor, 2019). For instance, the IMF offered financial assistance and economic guidance to countries in times of economic collapse, such as the Eurozone crisis that followed the year 2008, in order to assist them in regaining their financial stability and resilience. For the most part, the IMF has generally been successful in resolving economic crises; yet, there have been complaints

about the requirements the IMF places on its recipient countries. Along with, international organizations, namely, the European Union and the United Nations (UN) promote sustainable development by striving to create and carry out policies and initiatives for sustainable development that support social fairness, economic expansion and the preservation of the environment. Consequently, international organizations can be less successful due to political situations, conflicts of interest, and other problems, even if they often have a favorable impact on economic stability and progress. In order to effectively address economic difficulties in the context of evolving geopolitical landscapes, collaboration and coordination among governments, international organizations and other relevant entities must be fostered (Colombatto, 2022).

Enhancing the involvement of international organizations in resolving economic issues may be achieved in a number of ways. To clarify, it is possible to improve openness and transparency by making sure that their own operations are more easily accessible and open, then international organizations can play a better role. This entails increased stakeholder engagement in governance processes, public access to information, and transparency in the decision-making process. Moreover, by strengthening the bonds between their member countries and among themselves, international organizations may play a more significant role in the world, especially in regard to increasing coordination and cooperation. As a result, this may yield more fruitful outcomes when tackling challenging economic issues. In order to promote economic stability and progress, governments and international organizations can work together, for instance, to carry out joint initiatives that are designed to promote social stability and economic growth (United Nations, 2023). Alternatively, while exchanging experience and knowledge, states may benefit from international organizations in a number of economic areas, which enhances development strategies and initiatives. Also, as it was discussed above, international organizations have the ability to financially assist and invest in member state development campaigns that support and improve their economies. An example of collaboration between governments and international institutions is the World Bank's program to assist developing countries with their infrastructure development. In particular, in order to implement projects for building roads, railroads, power plants, and other infrastructure facilities – all of which contribute to the development of the economy and the enhancement of the standard of people's living – this program offers financial support as well as technical assistance (Council on Foreign Relations, 2023).

In conclusion, international organizations, namely, the World Trade Organization, the World Bank, and the International Monetary Fund are essential to maintaining sustainable growth and stabilizing the global

economy. Their actions and programs are designed to help countries grow, lower poverty, boost economic productivity, and maintain an atmosphere that is free and fair for trade internationally. Besides, in order to achieve economic stability and progress, governments and international organizations must work together closely. Countries may solve economic issues and carry out changes with the use of financial assistance, cooperative initiatives, and experience sharing. As a result, the function of international organizations in current geostrategic contexts validates their significance for maintaining growth and economic stability. In order to accomplish shared objectives in the areas of economic and social development, collaboration between states and international organizations is required given the complex difficulties of the modern world.

References

1. As geopolitical tensions escalate, United Nations, regional organizations must strengthen cooperation, preventive diplomacy, Speakers Tell Security Council | Meetings Coverage and press releases (2023) United Nations. Available at: <https://press.un.org/en/2023/sc14548.doc.htm>

2. Goes, C. and Bekkers, E. (2023) The impact of geopolitical conflicts on trade, growth, and innovation. Available at: <https://www.imf.org/-/media/Files/News/Seminars/2023/fragmentation-conference/session-3-paper-1-the-impact-of-geopolitical-conflicts-on-trade-growth-and-innovation.ashx>

3. Reinventing the role of international and regional organizations in promoting peaceful, just and inclusive institutions in times of crisis: What was done and what is next? (2020) International IDEA. Available at: <https://www.idea.int/events/reinventing-role-international-and-regional-organizations-promoting-peaceful-just-and>

4. Colombatto, E. (2022) Role of international organizations, GIS Reports. Available at: <https://www.gisreportsonline.com/r/international-organizations/>

5. Taylor, D. (2019) Role of International Organisations in Economic Development, Tutorchase.com. Available at: <https://www.tutorchase.com/notes/ib/economics/4-7-3-role-of-international-organisations-in-economic-development>

6. *Six essential international organizations you need to know* (2023) Council on Foreign Relations. Available at: <https://world101.cfr.org/global-era-issues/globalization/six-essential-international-organizations-you-need-know>

7. *BRICS: What is the group and which countries have joined?* (2024) BBC News. Available at: <https://www.bbc.com/news/world-66525474>

8. *Russia: Crude oil shipments by destination 2023* (2023) Statista.
Available at: <https://www.statista.com/statistics/1350506/russia-crude-oil-shipments-by-destination/>

*Scientific supervision by R.M. Kliuchnyk, PhD in Political Science,
Associate Professor*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІНДОНЕЗІЇ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Стаття досліджує динаміку експорту та імпорту Індонезії за останні п'ять десятиліть, а також порівнює її з іншими країнами. Автор аналізує потенціал експорту та імпорту країни та робить висновки про її місце та роль у міжнародних економічних відносинах. Ця стаття буде корисною дослідникам, які вивчають економіку Індонезії, а також фахівцям, які цікавляться міжнародною торгівлею.

***Ключові слова:** Індонезія, експорт, імпорт, світова торгівля, економічне зростання, розвиток*

Вступ

Індонезія, архіпелаг, що розкинувся на екваторі, протягом століть чарував мандрівників своїми екзотичними пейзажами та багатством ресурсів. Проте останніми десятиліттями ця країна, четверта за чисельністю населення у світі, перетворюється на щось значно більше: на економічного титана, що прокидається.

Стрімке зростання

За останні 50 років Індонезія зазнала вражаючого економічного зростання. ВВП країни зріс майже у 40 разів, перетворивши її на 16-ту за величиною економіку світу [1]. Цей феномен нерозривно пов'язаний з динамічним розвитком зовнішньої торгівлі [2].

Індонезія, яка раніше була відома своїми природними ресурсами, такими як нафта, газ і руди, успішно розширила свої експортні можливості на інші сектори, такі як текстильна промисловість, харчова промисловість та туризм. Це дозволило країні диверсифікувати свою економіку і залежність від природних ресурсів [2].

Одним з ключових факторів успіху Індонезії було приваблення іноземних інвестицій. Уряд активно сприяв створенню сприятливої інвестиційної клімату, шляхом впровадження реформ і політик, що спрямовані на залучення іноземного капіталу. Це стимулювало розвиток нових галузей, створення робочих місць та підвищення життєвого рівня населення.

Індонезія також здійснила значні кроки у поліпшенні своєї інфраструктури. Великі інвестиції були зроблені в будівництво доріг, мостів, аеропортів та портів. Це не тільки сприяло розвитку транспортної

системи країни, але й забезпечило зручність для бізнесу та туристів.

Крім того, уряд Індонезії активно просуває цифрову трансформацію країни. Запровадження сучасних технологій та цифрових інновацій в різних сферах економіки допомагає покращити ефективність бізнес-процесів та забезпечити доступ до нових ринків.

Важливим аспектом успіху Індонезії є також розвиток людського капіталу. Країна інвестує в освіту та навчання своїх громадян, що дозволяє розвивати навички та знання, необхідні для сучасної економіки.

Незважаючи на досягнуті успіхи, Індонезія стикається з викликами, такими як корупція, нерівність та екологічні проблеми. Проте, уряд продовжує працювати над цими питаннями та розробляти стратегії для подолання цих викликів.

Загалом, успіх Індонезії в економічному розвитку є вражаючим прикладом того, як країна може змінити свою економіку і стати однією з провідних сил у світовій економіці. Це свідчить про важливість правильної політики та стратегій розвитку для досягнення стабільного та сталого зростання.

Експортний бум

З 1970 р. експорт Індонезії зріс у 244,7 рази, сягнувши 323,1 млрд. дол. США у 2022 р (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка Експорту Індонезії за 1970-2022 роки у поточних цінах, та цінах 1970 р.

Побудовано автором на основі [2]

Це зростання підживлювалося багатством природних ресурсів

країни, таких як нафта, газ, вугілля та пальмова олія.

Проте, в останні роки Індонезія успішно розширила свої експортні можливості на інші сектори, такі як текстильна промисловість, харчова промисловість та туризм. Це дозволило країні диверсифікувати свою економіку і залежність від природних ресурсів.

Одним з ключових факторів успіху Індонезії було залучення іноземних інвестицій. Уряд активно сприяв створенню сприятливої інвестиційної клімату, шляхом впровадження реформ і політик, що спрямовані на залучення іноземного капіталу. Це стимулювало розвиток нових галузей, створення робочих місць та підвищення життєвого рівня населення.

Індонезія також здійснила значні кроки у поліпшенні своєї інфраструктури. Великі інвестиції були зроблені в будівництво доріг, мостів, аеропортів та портів. Це не тільки сприяло розвитку транспортної системи країни, але й забезпечило зручність для бізнесу та туристів.

Крім того, уряд Індонезії активно просуває цифрову трансформацію країни. Запровадження сучасних технологій та цифрових інновацій в різних сферах економіки допомагає покращити ефективність бізнес-процесів та забезпечити доступ до нових ринків.

Важливим аспектом успіху Індонезії є також розвиток людського капіталу. Країна інвестує в освіту та навчання своїх громадян, що дозволяє розвивати навички та знання, необхідні для сучасної економіки.

Незважаючи на досягнуті успіхи, Індонезія стикається з викликами, такими як корупція, нерівність та екологічні проблеми. Проте, уряд продовжує працювати над цими питаннями та розробляти стратегії для подолання цих викликів.

Загалом, успіх Індонезії в економічному розвитку є вражаючим прикладом того, як країна може змінити свою економіку і стати однією з провідних сил у світовій економіці. Це свідчить про важливість правильної політики та стратегій розвитку для досягнення стабільного та сталого зростання.

Імпортні горизонти

Імпорт також значно зріс, збільшившись у 183,7 рази за той самий період, до 275,7 млрд. дол. США у 2022 р.[3] Це зростання свідчить про розширення потреб та інвестицій Індонезії, що стимулюють розвиток внутрішнього ринку.

Імпортні горизонти Індонезії розширюються з кожним роком, що свідчить про збільшення потреб індонезійського ринку. За останні роки країна відзначила значне зростання імпорту, який збільшився майже в 184 рази. У 2022 р. обсяг імпорту досяг 275,7 млрд доларів США [3].

Це зростання імпорту свідчить про зростання попиту на іноземні товари та послуги в Індонезії. Країна активно інвестує в розвиток свого внутрішнього ринку, що стимулює збільшення імпорту. Індонезійські споживачі все більше виявляють зацікавленість у продуктах з-за кордону, що сприяє зростанню імпорту.

Збільшення імпорту також свідчить про активний розвиток бізнесу та інвестицій в Індонезії. Країна стає все більш привабливою для іноземних інвесторів, що приносять інновації та нові можливості на ринок. Це стимулює зростання імпорту товарів та послуг, які необхідні для розвитку бізнесу.

Однак, збільшення імпорту також може мати свої виклики та негативні наслідки. Залежність від імпорту може призвести до збільшення дисбалансу в торговельному балансі країни та впливати на конкурентоспроможність внутрішнього виробництва. Тому важливо забезпечити баланс між імпортом та експортом, а також розвивати власне виробництво та промисловість.

Уряд Індонезії вживає заходів для стимулювання внутрішнього виробництва та зменшення залежності від імпорту. Це включає впровадження заходів захисту внутрішнього ринку, підтримку місцевих виробників та стимулювання інноваційного розвитку.

В цілому, зростання імпорту в Індонезії свідчить про розширення потреб та інвестицій країни. Проте, необхідно забезпечити баланс між імпортом та експортом, а також розвивати власне виробництво, щоб зберегти конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Порівняння з світовими лідерами

Хоча експорт Індонезії значно виріс, він все ще поступається показникам світових лідерів, таких як Китай, США, Німеччина, Великобританія та Франція. Те ж саме стосується і імпорту, де Індонезія відстає від цих країн, а також від Японії.

Індонезія, хоча і зазнає значного зростання в сфері імпорту, все ще поступається світовим лідерам у цій галузі. Країни, такі як Китай, США, Німеччина, Великобританія та Франція, мають набагато вищий обсяг імпорту, ніж Індонезія. Наприклад, Китай є найбільшим світовим імпортером, з обсягом імпорту понад 2,5 трильйона доларів США на рік. США також мають велику кількість імпортованих товарів, з обсягом понад 2,3 трильйона доларів США на рік [4].

Навіть у порів'янні з Азійськими країнами, Індонезія відстає від Японії, яка є другим найбільшим світовим імпортером після Китаю.

Обсяг імпорту Японії становить близько 720 мільярдів доларів США на рік [5].

Незважаючи на це, важливо враховувати, що Індонезія все ще розвивається і має потенціал для подальшого зростання. Країна активно працює над привабливістю для іноземних інвесторів та розвитком внутрішнього ринку. Збільшення імпорту свідчить про зростання попиту на іноземні товари та послуги, що може бути позитивним сигналом для економічного розвитку країни.

Проте, важливо також забезпечити баланс між імпортом та експортом, а також розвивати власне виробництво та промисловість, щоб зберегти конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Індонезія має потенціал стати сильним гравцем на світовій арені, але це потребує подальших зусиль та розвитку вітчизняного виробництва.

Сусідське порівняння

У порівнянні з сусідніми країнами, Індонезія випереджає Малайзію, Філіппіни та Папуа-Нову Гвінею за обсягами експорту та імпорту. Проте, їй все ще далеко до Австралії, яка значно випереджає регіон за цими показниками.

Австралія є однією з найбільших світових економік і має великий обсяг зовнішньої торгівлі. Обсяги її експорту та імпорту значно перевищують показники Індонезії.

Наприклад, обсяг експорту Австралії становить близько 250 мільярдів доларів США на рік, що в 2 рази більше, ніж у Індонезії. Щодо імпорту, Австралія також має значно вищий обсяг, ніж Індонезія, з обсягом понад 230 мільярдів доларів США на рік [6].

Однак, варто враховувати, що Індонезія є найбільшим економічним гравцем в Південно-Східній Азії і має значний потенціал для подальшого зростання. Країна активно працює над розвитком своєї промисловості та привабливістю для іноземних інвесторів. Збільшення обсягів експорту та імпорту свідчить про зростання попиту на її товари та послуги, що може стати фактором розвитку країни.

Разом з тим важливо також забезпечити баланс між експортом та імпортом, а також розвивати власне виробництво, щоб зберегти конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Індонезія має потенціал стати ключовим гравцем у світовій економіці, але це потребує подальших зусиль та розвитку вітчизняного виробництва.

Розкриття потенціалу

Аналіз експортного та імпортного потенціалу Індонезії свідчить про те, що країна має значні резерви для зростання. При експорті на душу населення на рівні країн-лідерів, експорт Індонезії міг би сягати 6 860,8 млрд. дол. США, що в 21,2 рази більше за показники 1970 р.[7].

Індонезія має значний потенціал для розвитку свого експорту та імпорту. За останні роки країна успішно збільшує обсяги свого експорту, що свідчить про зростання попиту на її товари та послуги. Аналіз показує, що при збільшенні експорту на душу населення на рівні країн-лідерів, Індонезія може досягти обсягу експорту в 6 860,8 млрд. доларів США. Це в 21,2 рази більше, ніж показники 1970 р. [7].

Це свідчить про значний потенціал країни для розвитку свого експортного сектору. Індонезія має багатий природний ресурсний потенціал, такий як нафта, газ, вугілля та метали, які можуть бути експортовані на міжнародний ринок. Крім того, країна також має розвинену сільськогосподарську галузь, яка може постачати продукти харчування на світовий ринок.

Однак, для реалізації свого потенціалу, Індонезія повинна зосередитися на розвитку своєї інфраструктури та покращенні умов для бізнесу. Крім того, країна повинна продовжувати працювати над покращенням своєї конкурентоспроможності та привабливості для іноземних інвесторів. Це допоможе залучити більше інвестицій та підтримати зростання експорту.

Зростання експорту також може стати фактором для розвитку внутрішнього виробництва та стимулювання інновацій. Збільшення обсягів експорту може створити нові можливості для розвитку власного виробництва та розширення асортименту продукції. Це може допомогти країні диверсифікувати свою економіку та залежність від зовнішнього ринку.

Розкриття потенціалу експорту та імпорту є важливим для розвитку країни. Індонезія має всі передумови для досягнення успіху в цих сферах, але це потребує подальших зусиль та розвитку вітчизняного виробництва. Забезпечення балансу між експортом та імпортом, а також розвиток власного виробництва, є ключовими факторами для реалізації потенціалу Індонезії на світовому ринку.

Висновок

Індонезія вже зараз є важливим гравцем на світовій економічній арені. Її динамічний розвиток, багатство ресурсів та значний потенціал свідчать про те, що ця країна має всі шанси стати одним із економічних лідерів XXI століття. Це підтверджується наступним:

1. **Зростання:** За останні п'ять десятиліть обсяги експорту та імпорту Індонезії значно зросли.
2. **Місце у світі:** Індонезія займає значну, але все ще скромну частку у світовій торгівлі.
3. **Потенціал:** Існує значний потенціал для розширення експорту

та імпорту Індонезії.

4. **Розвиток:** Зростання експорту та імпорту може стимулювати економічне зростання та розвиток Індонезії.

Щоб реалізувати наявний потенціал необхідно:

- **Підтримка експорту:** Уряду Індонезії слід вжити заходів для підтримки експорту, наприклад, інвестувати в інфраструктуру та стимулювати інновації.

- **Диверсифікація експорту:** Індонезії слід диверсифікувати свою експортну структуру, щоб зменшити залежність від певних товарів.

- **Створення сприятливих умов для торгівлі:** Уряду слід створити сприятливі умови для торгівлі, щоб заохочувати іноземні інвестиції та імпорт.

Список використаної літератури

1. World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/>
2. World Bank. (2023, January 19). Indonesia overview. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/country/indonesia/overview>
3. Statistics Indonesia. (2023). Retrieved from <https://www.bps.go.id/>
4. Чень Цзюнь. Аналіз динаміки та перспектив зовнішньої торгівлі КНР. Актуальні проблеми міжнародних відносин, 2014. С. 161- 172 (Випуск 123, частина I)
5. Дія. Експортний напрям. Японія. URL: <https://export.gov.ua/country/120-iaponiia>
6. АПК-Інформа. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/news/1537856>
7. Дані про експорт та імпорт Індонезії: <https://tradedatamonitor.com/request-demo/>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

В. Назарова,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро (Україна)

СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ТУРЕЧЧИНОЮ В НАПРЯМКУ ЗБІЛЬШЕННЯ ВЗАЄМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

В даній роботі досліджуються основні напрямки співробітництва між Україною та Туреччиною з метою збільшення взаємних інвестицій. Висвітлюються основні аспекти економічного співробітництва між цими двома країнами, а також розглядаються перспективи та можливості для підвищення обсягів інвестиційних потоків. Розглядається минулий досвід і сучасні перспективи співпраці і повоєнної відбудови.

Ключові слова: *співробітництво, інвестиції, економічне партнерство, перспективи співпраці, основні сектори інвестування*

This work examines the main directions of cooperation between Ukraine and Turkey with the aim of increasing mutual investments. The main aspects of economic cooperation between these two countries are highlighted, as well as prospects and opportunities for increasing the volume of investment flows are considered. The past experience and modern prospects of cooperation and post-war reconstruction are considered.

Keywords: *cooperation, investment, economic partnership, prospects for cooperation, main investment sectors*

Сучасна світова економіка характеризується активними міжнародними економічними відносинами, в яких співробітництво між країнами грає ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання та розвитку. Одним із напрямків такого співробітництва є партнерство між Україною та Туреччиною, яке в останні роки набуває все більшого значення, особливо в контексті збільшення взаємних інвестицій.

Метою даної роботи є аналіз і визначення можливостей співробітництва між Україною та Туреччиною в напрямку збільшення взаємних інвестицій, виявлення потенційних переваг та перешкод, а також визначення шляхів сприяння розвитку ефективного інвестиційного партнерства.

Туреччина, займаючи значну територію та маючи вигідне географічне положення, має великий потенціал для розвитку. З моменту встановлення дипломатичних відносин між Україною та Туреччиною 3 лютого 1992 р., взаємини між країнами стали стійкими та активними.

Україно-турецькі відносини часто характеризують як стратегічні, оскільки між ними відсутні серйозні міждержавні конфлікти. Війна в Україні зруйнувала звичний хід подій. Однак у передвоєнний час співробітництво Туреччини і України розвивалося досить ефективно. Про це свідчать наступні дані. В Україні функціонує близько 700 турецьких компаній, які займають провідні позиції на ринку у 10 секторах. У 2020 р. Туреччина посіла перше місце серед країн Близького Сходу за обсягом торгівлі з Україною. Серед провідних турецьких компаній, що працюють в Україні, варто відзначити ONUR Group, Limak, Веко та Віко. У першому півріччі 2020 р. обсяг торгівлі між двома країнами зріс на 1,7% порівняно з аналогічним періодом 2019 р., досягнувши \$2,27 млрд [1]. Україна активно зацікавлена у збільшенні експорту готової продукції. Основними напрямками співпраці є інформаційні технології, інновації, промисловість, енергетика та енергоефективність, логістика, транспортна інфраструктура та туризм.

Покращення двосторонньої торгівлі є суттєвим для України, а укладання Вільної Торгівельної угоди великою мірою сприятиме збільшенню обсягів інвестицій. Угода про вільну торгівлю між Україною і Туреччиною також дозволить підвищити обсяг торгівлі до 10 мільярд доларів. Туреччина активно вкладає в українську економіку, і на сьогоднішній день в Україні успішно працюють різноманітні турецькі компанії. Дніпропетровська область відіграє важливу роль у партнерстві між Україною та Туреччиною, є одним з лідерів у цьому напрямку. Велика частина зовнішньої торгівлі області становиться продукція чорної металургії, а також продукти харчування та хімічна продукція. Обсяг зовнішньої торгівлі за 2020 р. досяг 566,8 мільйонів доларів [1].

У Дніпропетровській області експортні операції з Туреччиною здійснюють 127 підприємств, а імпортом займаються 538 підприємств. Серед основних учасників – «Арселор Меттал Кривий Ріг», «ДніпроАзот», «АТБ», «Єва», «Інтерпайп» та інші. Протягом 2016-2021 рр. обсяг імпорту з Туреччини до Дніпропетровської області збільшився більш ніж удвічі, досягнувши 240 мільйонів доларів. Генеральний директор ПАТ "Київметробуд" (м. Київ) підписав договір субпідряду з турецькою компанією на 3,962 мільярди гривень для завершення будівництва метрополітену в Дніпрі. Сума договору у 14 разів перевищує суму активів Київметробуду за річну фінансову звітність за 2017 р. (280,023 тисячі). У державний бюджет 2017 р. було залучено 400 мільйонів гривень Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) в рамках проекту завершення будівництва метро у Дніпрі [2]. Слід також зазначити, що обсяг інструментів участі і прямих інвестицій від Туреччини постійно збільшувався до військових подій в Україні (табл.1).

Таблиця 1

Фінансові показники взаємовідносин між Туреччиною і Україною, млн дол. США *

Інвестиції/Роки	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Прямі інвестиції (всього)	317,5	362,6	263,2	333,3	454,7	561,5	615,2
Інструменти участі в капіталі	173,6	211,4	190,2	240,8	282,8	255,6	295,2
Боргові інструменти	143,9	151,1	73,1	92,5	172,0	305,9	320,1

* Складено за [3].

У 2004 р. у Києві група турецьких підприємців, спільно з Посольством Турецької Республіки, створила Міжнародну турецько-українську асоціацію бізнесу (TUID), що допомагає розвивати інвестиційну діяльність обох країн. Наразі TUID активно працює з філіями по всій Україні та має представництво в Стамбулі, а також планує відкрити філії у двох інших містах України. У 2012 р. турецькі бізнесмени в Києві заснували Союз промисловців і підприємців Туреччини та України (TUSIB), який сприяє встановленню зв'язків між підприємствами обох країн та підтримує турецько-український бізнес та торгівлю. Згідно з даними Національного банку України, прямі іноземні інвестиції в економіку України станом на 31 грудня 2021 р. склали 64 163,2 млн доларів США, з Туреччиною на 15 місці серед іноземних інвесторів інвестиції у розмірі 615,2 млн доларів США [4].

Експерти оцінюють, що загальний обсяг турецьких інвестицій в Україну, включаючи фінансування через банківські структури та спільні підприємства в третіх країнах, склав приблизно 3 мільярди доларів США. За офіційними даними станом на 31 грудня 2021 р., Турецька Республіка вклала в економіку України 295,2 мільйона доларів США [4].

Основні сектори, у які було спрямовано інвестиції з Туреччини в Україну, включають оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, операції з нерухомим майном, промисловість та будівництво. Інші галузі, де також відбулося інвестування, включають транспорт, складське господарство, адміністративне та допоміжне обслуговування, сільське, лісове та рибне господарство, професійна, наукова та технічна діяльність, а також інформація та телекомунікації. Прямі інвестиції з України до Туреччини становили 1,7 мільйона доларів США, в основному спрямовані на промисловість, оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних

засобів і мотоциклів, а також на адміністративне та допоміжне обслуговування. Інвестиції турецького походження в основному були вкладені у великі та малі підприємства, а також було здійснено реінвестування зі зборів турецьких компаній на території України. У деяких випадках інвестиції формувалися через майнові активи, нагромаджені в рамках великих будівельних проєктів. Голова асоціації TUID, Бурак Пехліван, зазначив, що інвестиції турецьких бізнесменів в Україну становили близько 4,5 мільярда доларів США до початку вторгнення Російської Федерації. Однак після цього кількість працівників у турецьких компаніях зменшилася вдвічі, до 15 000 осіб. Третина всіх компаній в країні припинила роботу, а близько 10% потужностей розташовано на територіях, захоплених російськими військами. Деякі турецькі фірми також зазнали втрат через пошкодження складів і товарів під час російських атак [4].

Незважаючи на складнощі, інвестиційна співпраця між Туреччиною та Україною розвивається як під час війни, так і в повоєнний період. Цей розвиток слід сприймати як ланку осі безпеки для країн регіону від Балтійського до Чорного морів. Для цього необхідно розвивати кооперативні зв'язки та регіональні ланцюги доданої вартості для забезпечення економічної та військової стабільності.

У вересні 2021 р. у Львові відбувся українсько-турецький бізнес-форум з метою презентації потенціалу українського бізнесу для турецьких підприємств, обговорення напрямків співпраці та приваблення інвестицій в українську економіку. Тристороння угода про співпрацю між ТПП України, ТОВВ та TUID була підписана під час форуму, а також відбулися B2B-переговори з участю представників українських та турецьких компаній.

Співпраця між Україною та Туреччиною у сфері енергетики є одним з головних пріоритетів взаємодії та ключовим аспектом формування стратегічного партнерства між обома країнами. На сучасному етапі ця співпраця характеризується конкурентним підґрунтям та малою взаємодією сторін у визначенні спільних інтересів у справах забезпечення енергетичної безпеки, розвитку та модернізації нафтогазової транспортної системи, диверсифікації джерел і шляхів постачання енергоносіїв, а також у пошуку та розробці родовищ енергоресурсів на території обох країн і співпраці щодо їхньої реалізації. Одним із перспективних напрямків є сфера атомної енергетики. Однак, через географічне розташування Туреччини у зоні підвищеної сейсмічної активності, розвиток атомної енергетики на її території несе значні ризики. Сторони також виявляють інтерес до розвитку альтернативних джерел енергії, зокрема, до пошуку альтернативних джерел нафти, що є

однією з складових турецької енергетичної стратегії. Важним елементом економічних та особистих зв'язків між Україною та Туреччиною, який сьогодні також було обговорено, Реджеп Таїп Ердоган відзначив сферу туризму. Він висловив впевненість у тому, що завдяки широкому впровадженню вакцинації та впровадженню системи сертифікатів безпечного туризму сторони зможуть забезпечити найвищий рівень безпеки здоров'я для гостей і туристів. Президент України також обговорив з турецьким колегою та учасниками засідання Стратегічної ради перспективні напрямки для турецьких інвестицій в Україні. Особливий акцент був зроблений на можливостях, що відкриває «велика приватизація», зокрема у сфері морських портів. Володимир Зеленський також нагадав, що український уряд недавно схвалив перелік пріоритетних інвестиційних проєктів до 2023 р., серед яких виділяються значні інфраструктурні, транспортні та будівельні проєкти, зокрема будівництво аеропортів та доріг [4]. Таким чином, між Україною і Туреччиною закладені гарні підвалини для повоєнного співробітництва і участі Туреччини у відбудові України.

Отже, співробітництво між Україною та Туреччиною в напрямку збільшення взаємних інвестицій виявляється важливим економічним фактором для обох країн. Обидві сторони вкладають значні зусилля у розвиток цього співробітництва, що сприяє зміцненню економічних зв'язків і створює нові можливості для обміну технологіями, досвідом та капіталом. За останні роки спостерігається певне зростання інвестиційної активності обох країн в економіку партнерів. Україна та Туреччина активно сприяють створенню сприятливого клімату для інвестицій шляхом розробки спільних ініціатив, сприяння підприємству та розвитку бізнес-середовища. Інвестиційні проєкти в різних секторах економіки, таких як торгівля, виробництво, будівництво та послуги, створюють нові робочі місця та сприяють розвитку економіки обох країн. Збільшення взаємних інвестицій між Україною та Туреччиною може мати додатковий позитивний ефект на розвиток та модернізацію інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності підприємств та створення сприятливих умов для підприємництва та бізнесу в обох країнах.

Список використаних джерел

1. Worldsteel.org. 2021. STEEL STATISTICAL YEARBOOK2019.URL: <https://www.worldsteel.org/en/dam/jcr:7aa2a95d-448d-4c56b62b28b2457f067cd9/SSY19%2520concise%2520version.pdf>>

2. Companyinturkey.com. 2021. Company Setup in Turkey. URL: <http://www.companyinturkey.com/company-setupfee.html#:~:text=The%20cost%20of%20incorporating%20a,Euro%20with%20Company%20in%20Turkey.>>

3. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>

4. Стратегічне партнерство України й Туреччини підкріплене реальними справами та перемогами – Володимир Зеленський. URL: <https://www.president.gov.ua/news/strategichne-partnerstvo-ukrayini-j-turechchini-pidkriplene-67925>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

INTERNATIONAL CORPORATIONS, THEIR ROLE AND IMPORTANCE IN THE WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL RELATIONS

Globalization has become one of the most key features of the modern world economy, in which economic development and foreign economic activity are inextricably linked. Occupying a principal place in the system of world economy, transnational corporations influence international economic relations, the development of national and world economies, are the main generators of diversification of modern international business.

The main purpose of the study is to analyze the theoretical and practical aspects of the functioning of international corporations, their role and significance in the world economy and international relations.

To achieve this goal, it is necessary to solve the following tasks:

- to explore the essence and main stages of development of international corporations;
- to characterize the factors influencing the formation and development of international corporations in the world economy;
- to analyze the main trends in the functioning of international corporations in the world market;
- to consider the interaction of TNCs with national economies;
- explore the prospects for the development of international corporations in the world market.

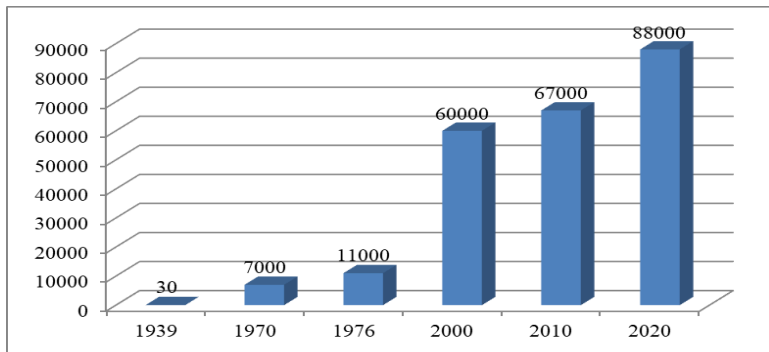
The object of research is the activities of international corporations, and the subject of research is their influence on the development of international relations.

Keywords: TNCs, globalization, factors, development

In recent decades, the world economic system has undergone significant changes due to increased interaction of subjects of international economic relations under the influence of liberalization of national and world financial markets. The main factors of globalization were active financial cooperation between countries, more open trade, international movement of capital, migration and, of course, scientific, and technological progress. In the context of liberalization of the movement of goods, services, people and knowledge, transnational corporations (TNCs) began to actively form and function, which became the leading subjects of international economic relations.

Transnational corporations are the driving force and the locomotive of

the world economy. The geography of their activities is expanding every year. TNCs account for most capital outflows as FDI and most capital investments in the creation of innovative technologies. TNCs specialize and diversify production, are stimulants of the internal factors of the technical progress of different countries. Corporations contribute to the equalization of economic conditions in different countries by transferring technologies from developed to developing countries, cooperate with firms in the recipient country, exchanging licenses for new goods and technologies, thereby increasing the level of efficiency of companies in the host country. By integrating the labor force of different countries into regional labor markets and imposing the same requirements on it, TNCs disseminate international standards and internationalize the labor market. This is also facilitated labor migration within corporations. The development of transnational companies at the present stage has led to the formation of 60 thousand parent companies and more than 500 thousand foreign branches and affiliated companies around the world. Growth dynamics of the number of multinational companies is presented in Figure 1.

Fig. 1. Number of TNCs during 1939-2020.

Source: UNCTAD. <https://unctad.org/>

As you can see in the figure, the number of multinational companies has increased significantly since 1970. Then only 7,000 such firms were registered. By the end of the 90s, their number is growing, and their number reaches 60,000. Now in the world there are about 88,000 TNCs with about 810,000 branches in different countries on all continents. Consider in more detail the dynamics of the number of TNCs according to the criterion of the country of origin, presented in Table 1.

TNC development strategies are based on the concentration of certain resources. These include marketing, development of services that increase

consumer loyalty and the cost of goods, R&D. This concentration is mainly due to foreign direct investment carried out to acquire strategic assets.

Table 1

Dynamics of country ownership of transnational companies, pc's

Countries-owners of parent TNCs	2006	2010	2015	2020	2021	2022
United States	179	164	209	212	215	2014
China	12	37	37	47	51	50
France	34	28	24	30	27	29
Japan	49	35	45	43	44	44
Brazil	8	12	6	7	6	6
United Kingdom	43	32	32	37	34	33
Germany	19	19	18	18	18	18

Source: UNCTAD. <https://unctad.org/>

Globalization has contributed to the economic stability of transnational corporations, making them important agents of socio-political change. With globalization, none of the participants could establish a monopoly on power and single-handedly build this process. In a globalized system, TNCs are the most powerful actors in terms of the use of force, but they influence society by participating in the formation and development of the state economy, the formation of behavior and consumer preferences of the population. Transnational corporations have subjectivity only at the level of an individual country, when interacting with society and state institutions. At the highest level, they function as agents of globalization, adjusting their strategies to concomitant changes and interacting with other participants in this system. As agents of globalization, TNCs act more in their economic essence. However, with the growing interdependence of all spheres of life, the blurring of economic, social, political, and cultural boundaries, the resources and capabilities of transnational corporations extend to these areas. Now, TNCs are not only the subject of the economy on which the national economy of the country is based, but also the main force of the economy, which is an active set of the largest transnational groups on the world stage, including many foreign branches of various nature (scientific, research, supply, etc.). Transnational corporations have recently exerted increasing influence on the fate of a country in the international system of economic relations [1].

The activities of transnational corporations (TNCs) in the world economy play a key role in the formation of the international financial system and international markets for goods and services. The number of active transnational corporations is constantly growing, and this is due to the influence of globalization factors, including: liberalization of customs, monetary, financial, fiscal, and economic policies of developed countries; Scientific and technological revolution; integration processes between

enterprises; free circulation of financial, labor, and intellectual information capital. Transnational corporations are key participants in the global economy, forming more than half of all foreign economic relations and investing annually more than \$1-1.5 trillion. TNC is also the main institute for the formation of intellectual capital. Modern transnational corporations are developers of major patents, licenses, information, and digital technologies, improving financial and production activities. The most desirable and favorable environment for the effective functioning of transnational corporations is the environment that will allow them to realize their features, which include [12]:

- A large scale of activity, allowing to implement all means of international functioning;
- monopoly position in some international markets;
- internationality and internal division of labor;
- A substantial proportion of transactions are foreign;
- The presence of a global strategy based on the international nature of doing business ensures the satisfaction of the interests of all production units of TNCs located in different countries;
- Ability to maneuver finances due to differences in the financial conditions of host countries;

Based on TNCs, the international division of labor is developing, because of which the links affecting the added value are placed in such a way that this increases the overall results achieved by the company. The presented factor affects the intensity of capital flows, services and products that take place between the parent company and its foreign branches, as well as between TNCs and other companies (including contractors), strengthening them. Vertical or horizontal integration affects trade flows realized by an integrated production system operating internationally. The foreign trade exchange has a separate structure, which increases the share of intermediate-type products, its inherent components, etc. TNCs prevail in many areas of the world economy: in production, services, finance, technology. By areas of interest TNCs are distributed as follows: 59% - industry, 34% - services, 5% - agriculture. TNCs account for 35% of industrial production, 55% of international trade, 85% of foreign direct investment, 90% of licenses and patents. International credit is dominated by 52 transnational banks, in the advertising department - 35, in start-up operations - 25, in air transportation - 30 international air transport companies [3].

Half of US export operations are conducted by American and foreign TNCs, in the UK this figure is 80%, in Singapore - 90%. Currently, there are 63 thousand TNCs in the world (the largest of which are based in the United States), controlling two-thirds of all world trade and 80% foreign investment.

The number of TNC branches outside the states in which their headquarters are located exceeds 680 thousand. There is a situation in which the economic potential inherent in the largest TNCs becomes comparable to the gross product inherent in entire states. Today, companies sell goods and services through their foreign branches for a total amount of 11 trillion. USD, with a total world trade of 7 trillion. USD. Modern corporations are characterized by the presence of international production, services, and financial sphere, which led to the emergence of global economic relations based on locality. The world economy is characterized by signs of international production. Thus, on the part of TNCs, tasks related to achieving the necessary scientific and technological progress in certain areas are being solved, which allows them to increase the quality indicators of goods, services, etc. produced. The work they perform is conducted through the activity of subsidiaries and branches that are represented in the territory of individual states. This allows us to ensure the creation of a huge scientific, production and market potential, which lead to indispensable development. The presented factor indicates a constant and continuous strengthening of the role of TNCs in the global economy.

The key problem for the modern world economy is the dichotomy of constant productivity growth on the one hand and the increasing scarcity of resources on the other, which leads to the need to increase the efficiency of resource use. This, in turn, can be achieved through the implementation of innovative activities, research developments and the use of high technologies. Innovation usually provides a higher level of return than simply attracting additional resources.

Based on this, innovative solutions seem attractive for building TNC strategies on their basis. Historically, the globalization of the market and the activities of TNCs have always been associated with investing in research and development work and the now closely interconnected "high technology sphere." A feature of this type of investment is directly the subject of investment. At the present stage of development of TNCs, as a criterion for assessing the effectiveness of their activities, as well as for analyzing their impact on the world economy in the context of globalization, indicators of sales, profit, assets, and market value are used. The Table 2 below shows the list of the largest TNCs.

From the data given in the table, we can come to a disappointing conclusion that Chinese TNCs, which are in the banking sector, occupy a leading position among world corporations. The largest TNCs in the world mainly include American and Chinese companies [14].

In fact, TNCs have no problem of competition outside the activities of transnational corporations - they compete, in fact, among themselves. Although, of course, deviations from this model occur if suddenly an unknown

company "bursts" into the market. But this happened recently exclusively in the field of information technology (for example, M. Zuckerberg's company, Facebook). In general, a tendency is determined to narrow the competitive base of the market economy with the growth of global TNCs.

Table 2

The largest TNCs in the world, in billions of dollars

№	Name	Country	Industry	Sales	Profit	Assets	Market value
1	ICBC	China	Finance	177.2	45.3	4322.5	242.3
2	China Construction Bank	China	Finance	162.1	38.9	822	203.8
3	JPMorgan Chase	United States	Finance	142.9	30	3139.4	291.7
4	Berkshire Hathaway	United States	Holding	254.6	81.4	817.7	455.4
5	Agricultural Bank of China	China	Finance	148.7	30.9	3697.5	147.2

Source: American financial and economic magazine Forbes as of April 30, 2020 [4]

Thus, the relevance of the study of TNCs and their role in the world is confirmed by the presence of corporations of certain features that affect their position in the world. In the modern economy TNCs can be called one of the main elements that determine the direction of development and individual country, and in general the world economy. The activities of TNCs are diverse, but the main roles mainly belong to TNCs with a financial bias of activity. Trends in the development of the entire complex of TNCs are based on a further increase in economic indicators and an increase in influence in the field of international relations.

Conclusion

In recent decades, one of the key features of the development of the world economy is the strengthening of transnationalization processes. This is evidenced by the tendency to increase the share of TNCs in world economic activity (in particular, GDP). Transnational corporations are "the most essential element and one of the main regulators that ensure the unity of the functioning of the world economy". Although this trend appeared in the middle of the 20th century, only in a few decades TNCs were able to take a leading position in the world economy. Modern transnational corporations (TNCs) successfully implement innovative strategies, increasingly strengthening their

influence on the socio-economic development of regions and individual countries of the world. To some extent, this trend has become characteristic not only for TNCs from developed countries (USA, Canada - Europe - Japan, South Korea), but also from developing and reforming economies (China, Latin America), Eastern European TNCs. Having a powerful and diverse potential of financial, technological, and managerial capabilities, TNCs affect both the socio-economic development of recipient countries, but also their home countries. Such connections are largely based on innovation and the participation of companies in global value chains. Because of the war, a trend is actively developing, when increasingly finished goods and services become by their nature international. It has been determined that, considering the growing competition between TNCs, innovative solutions are one of the most successful methods of functioning in the world market. Corporations from developed countries transfer the production process, and therefore innovative programs to countries to reduce costs. It is noteworthy that there are significant changes in these programs: the production of modified products is being transformed into projects aimed at developing new, innovative goods and services mainly for low-income countries. When considering the industry structure of TNCs, it was proved that the most high-tech industries are pharmaceuticals, biotechnology, medical equipment, software, computer software and aerospace. In these industries, there is an elevated level of competition, forcing TNCs to resort to those strategies that ensure the introduction of innovations in the production process, but also ensure the creation of a completely new, "breakthrough" product. Innovative activity without a competitive environment will be extremely limited and ineffective. In such circumstances, the state plays a significant role in creating or maintaining a transparent competitive environment. In a crisis, the economic performance of companies is reduced, resources become even more limited. In these conditions, the most successful are the companies that initiate the introduction of new strategies and the production of innovative products. Although the impact of crises on the behavior of TNCs in the innovation sphere cannot be called unambiguous, it can be argued with a high degree of certainty that in general they push companies to find new innovative solutions in their activities. Given this factor, the "bet" on traditional technologies and traditional methods of doing business may not meet the requirements of time and consumers. This is proved by examples of several companies that failed, failing to understand in time the prospects of new developments.

From the analysis of the activities of high-tech corporations and international ratings, it was found that TNCs that are engaged in the introduction of innovations on an ongoing basis really strengthen their competitive position. And they do this based on the so-called "windows of

opportunity," when there is a periodic analysis of variable variables (both internal and external) and on their basis the very "windows" that can become opportunities for a corporation for a new production, management, and innovative breakthrough.

References

1. Globalization Processes in the World Economy: Challenges and Opportunities for Ukraine: Collective Monograph ed. Doctor of Economics, prof. A.A. Borzenko; NAS of Ukraine, SI "In-t ekon. and forecaster. NAS of Ukraine" - Electron. data. - K., 2022. – 264 c.

2. Naumenko N. S., Zbozhna D. M. International TNCs: mechanism of functioning and influence on the modern investment market. Scientific notes of TNU named after V.I. Vernadsky. Series: Economics and Management. Volume 31 (70). № 1, 2020. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_1/4.pdf

3. Nemirovskaya O.V. Mechanism for regulating the interaction of the national economy with transnational corporations. Economy and state. 2015. №12. S. 121-125.

4. Perelygina O.V. Disadvantages and threats to the activities of transnational corporations. Lviv Polytechnic National University. URL: <https://www.sworld.com.ua/index.php/economy-411/world-economy-andinternational-economic-relations-411/10781-411-0110>

5. Blind G., Pyka A. The rule approach in evolutionary economics: A methodological template for empirical research // Journal of evolutionary economic. – 2014. - №5. – P. 1085-1105

6. Döttling R., Ratnovski L. Monetary Policy, and Intangible Investment. Working Paper Series. European Central Bank, Frankfurt am Main. 2021. July. № 2444. 53 p

7. Foster J., Pyka A. Introduction: co-evolution and complex adaptive systems in evolutionary economics // Journal of evolutionary economics. – 2014/ - № 2. – P. 205-207.

8. Forbes Global 2000 (2020). The World Largest Public Companies. Retrieved July 5, 2020, from <https://www.forbes.com/global2000/#4864a1ba335d>.

9. Huff M., Lee Roth A. Censored 2016: The Top Censored Stories and Media Analysis of 2014-2015. Seven Stories Press. 2015. – 352 p.

10. Jensen N.M. Nation-States and the Multinational Corporation: A Political Economy of Foreign Direct Investment. Princeton University Press, 2008. – 224 p.

11. Kaysen C. The American corporation today. Oxford University Press: New York, Oxford, 1996. – 512 p. 164

12. Millward R. Private and Public Enterprise in Europe. Energy, Telecommunications and Transport, 1830-1990. Cambridge University Press. 2005. – 351 p.

13. Nölke A. Multinational Corporations from Emerging Markets: State Capitalism 3.0. Palgrave Macmillan. 2014. – 232 p.

14. Obeng-Odoom F. Oil, Local Content Laws, and Paternalism: Is Economic Paternalism Better Old, New or Democratic? Forum for Social Economics. 2019. Vol. 48, no 3, pp. 281–306

*Scientific supervision by R.M. Kliuchnyk, Candidate of Political Sciences,
Associate Professor*

АНАЛІЗ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ФРАНЦІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Дослідження присвячене аналізу зростання привабливості французької економіки для іноземних інвесторів, яке спостерігається в останні роки. Виділено найбільш привабливі сфери для іноземного інвестування. Особлива увага приділена такому новому напрямку інвестування, як Greenfield Investments. Досліджено можливі геополітичні ризики, які можуть змінити ситуацію з потоками іноземних інвестицій у Францію.

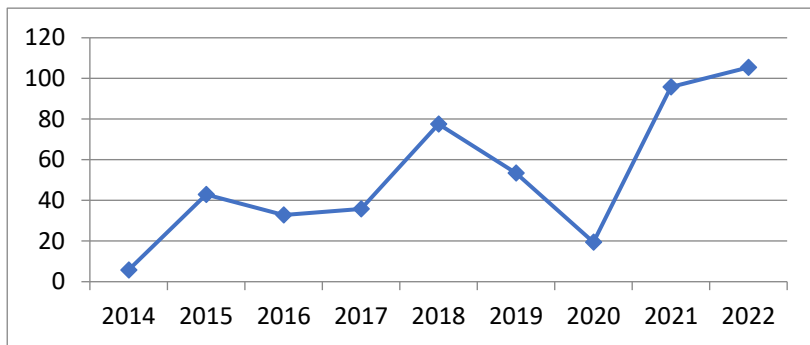
Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, прямі іноземні інвестиції, Greenfield Investments

Основним компонентом міжнародних економічних взаємин є залучення іноземних інвестицій. Франція є привабливим напрямком для іноземних інвесторів завдяки сприятливому інвестиційному клімату, який обумовлений політичною стабільністю, розвинутою інфраструктурою, високим рівнем кваліфікації робочої сили та доступом до великого європейського ринку.

Згідно з оцінками міжнародних організацій, Франція займає одне з провідних місць у світі за показниками бізнес-клімату та інвестиційної привабливості. Згідно зі Звітом про світові інвестиції за 2023 р., опублікованим ЮНКТАД, Франція була десятим за величиною отримувачем ПІІ у 2022 р. та другим у Європі.

Загалом, можна спостерігати певні коливання у величині прямих іноземних інвестицій протягом розглянутого періоду: з 2014 по 2018 рр. інвестиції зросли, з відносно низького рівня у 2014 р. до максимуму у 2018 р. (77,49 млрд євро) (Рис.1). Потім у 2019 р. можна спостерігати зниження, але взагалі обсяг інвестицій залишався на досить високому рівні. У 2020 р. відбувся помітний спад з 53,5 млрд євро у 2019 р. до 19,37 млрд євро. Таке різке падіння можна пояснити пандемією COVID-19, яка мала негативний вплив на інвестиційну діяльність у Франції, це може бути зумовлене рядом обмежень введених урядом країни для боротьби з пандемією, включаючи закриття підприємств, обмеження пересування та карантини. Проте, у 2021 та 2022 рр. спостерігається різке зростання обсягів ПІІ, з рівня 19,37 млрд євро в 2020 р. до 105,42 млрд євро в 2022 р.

Отже, починаючи з 2015 р. прямі іноземні інвестиції у Франції були високими. У цьому контексті відкриті дебати навколо концепції привабливості, які зазвичай коливаються між двома здавалося б суперечливими реакціями: задоволення від залучення іноземних інвесторів для фінансування розвитку французьких компаній і страх перед тим, як ті самі інвестори покладуть руку на промисловість і торгівлю.

Рис 1. Прямі іноземні інвестиції, чистий приплив (млрд дол. США) – Франція

*Складено автором на основі даних [1]

Розглянемо галузі, що залучають найбільшу кількість інвестицій (Табл.1).

Таблиця 1

Відсоток інвестицій у галузі за 2021 р.

Найбільш інвестовані галузі	2021 рік, у %
Промисловість	29,1
Фінанси та страхування	25,7
Нерухомість	21,3
Оптова та роздрібна торгівля	7,4
Наука та технології	4,9
Інформація та комунікації	3,5
Будівництво	1,8

*Складено автором на основі даних [2]

Історично промисловість була найбільш бажаним сектором діяльності для інвесторів-нерезидентів. Це явище загострилося у 2016 р.

і ще в 2017 р. У 2021 р. лише промисловість отримала майже 30% прямих іноземних інвестицій, оскільки в результаті трьох великих операцій:

- злиття французької нафтопромислової групи Technip та її американського аналога FMC Technologies для створення британської компанії TechnipFMC;

- у фармацевтичному секторі обмін активами між Sanofi та німецькою компанією Boehringer Ingelheim;

- у секторі озброєнь – придбання американським інвестиційним фондом ідентифікації та безпеки Safran. [3]

Аналізуючи світові тенденції можемо припустити галузі, що будуть залучати велику кількість інвестицій в майбутньому:

1. **Технології та цифрова інфраструктура:** Зростаючий попит на технології штучного інтелекту, обробку даних, кібербезпеку та інші інноваційні галузі можуть привертати значні інвестиції.

2. **Зелені технології та відновлювана енергія:** Франція активно працює над розвитком відновлюваної енергії та зелених технологій, що може привернути інвестиції в сфері сонячної енергії, вітрової енергії, електромобілів та інших секторів.

3. **Здоров'я та біотехнології:** Зростаючий попит на медичні технології, біотехнології, фармацевтику та інші галузі, пов'язані з охороною здоров'я, може стати привабливим для інвесторів.

4. **Цифрова економіка та інтернет-бізнес:** Розвиток електронної комерції, онлайн-платформ та інших аспектів цифрової економіки може привернути інвестиції в ці сектори.

5. **Інфраструктурні проекти:** Модернізація транспортних систем, будівництво мережі швидкісного з'єднання та інші інфраструктурні проекти можуть бути привабливими для інвесторів.

6. **Фінансові послуги та стартапи:** Франція також відома своєю фінтех-індустрією та інноваційними стартапами, що може привертати інвестиції в ці галузі.

Причинами того, що ПІІ у Францію зростають можуть бути нинішній уряд Франції багато зробив багато для компаній, що з не спостерігалось в такій же мірі в минулому. Після кризи Covid-19 у сфері охорони здоров'я французький орган перевірки інвестицій знизив поріг для перевірки іноземних придбань у цих секторах з 25-відсоткової частки власності до 10-відсоткової частки. Цей огляд стосується потенційних інвесторів з-за меж Європейського Союзу або Європейської економічної зони, які шукають інвестиції у французькі компанії, акції яких котируються на регульованому ринку. Термін дії цього тимчасового положення закінчився наприкінці 2023 р. Після перших виборів президента Франції Еммануеля Макрона у 2017 р. уряд дотримувався

програми, сприятливої для бізнесу, зробивши ринок праці більш гнучким, знизивши ставки корпоративного податку з 33,3 відсотка до 25 відсотків у 2022 р. та пообіцявши скасувати внесок на додану вартість також адміністрація Макрона запровадила нову економічну політику та фінансування для підтримки зростання бізнесу та інновацій. Закон про зростання та трансформацію бізнесу «РАСТЕ» 2019 р., програма відновлення від COVID-19 «France Relaunch» та інвестиційний план «Франція 2030» — усі вони були програмами для спрощення створення компаній і заохочення інвестицій у слабorozвинені сектори [4].

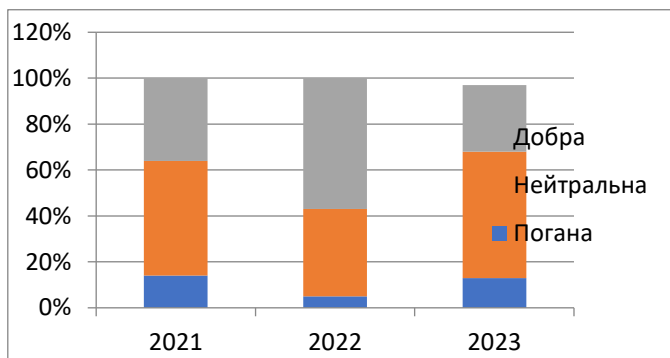
Франція є однією з країн з найменшими обмеженнями для іноземних інвестицій. Немає законодавчих обмежень на іноземне володіння компаніями, за винятком тих, що працюють у певних секторах. Будь-яке придбання постійної компанії чи дочірньої компанії, яка працює в секторах, які вважаються критично важливими для національних інтересів Франції, пов'язаних із громадським порядком, громадською безпекою та національною обороною, або проводить дослідження та розробки критичних технологій або технологій подвійного використання для застосування в цих секторах, підлягає попередньому сповіщенню, перегляд і схвалення міністром економіки, фінансів, промислового та цифрового суверенітету.

Завдяки цим змінам у інвесторів вибудовується тривала довіра до французького ринку та економіки відображається в щорічнику Business Franceвіт про іноземні інвестиції у Франції, який показав, що у 2022 р. Франція прийняла 1725 інвестиційних проєктів, збільшення на сім відсотків порівняно з 2021 р. Інвестиції створюючи або зберігаючи 58 810 робочих місць, з історичним зростанням на 31 відсоток. Відповідно до Барометра привабливості Франції ЕУ у 2022 р., повідомляє Business France оголосив Францію найкращим місцем для міжнародних інвестиційних проєктів у Європі вчетвертерик поспіль. У 2022 р. Франція залучила 21% усіх проєктів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) по всій Європі. Проєкти ПІІ у Франції зросли на 3% порівняно з минулим роком, порівняно з 1% у всій Європі.

Важливо також взяти до уваги опитування «Оцінка бізнес-клімату Франції», де відповідачі оцінювали останні три роки для ведення бізнесу, в опитуванні брали участь нові компанії, та компанії з багаторічним досвідом (Рис.2).

Розбивка відповідей за зрілістю компанії показує, що всі категорії повідомляють більше стримані настрої щодо бізнес-клімату після минулорічного опитування. Зміна найбільше драматичний серед новачків; жоден із новачків, які відповіли, не назвав бізнес-клімат добрим, тоді як 33 відсотки зрілих компаній і 39 відсотків досвідчені

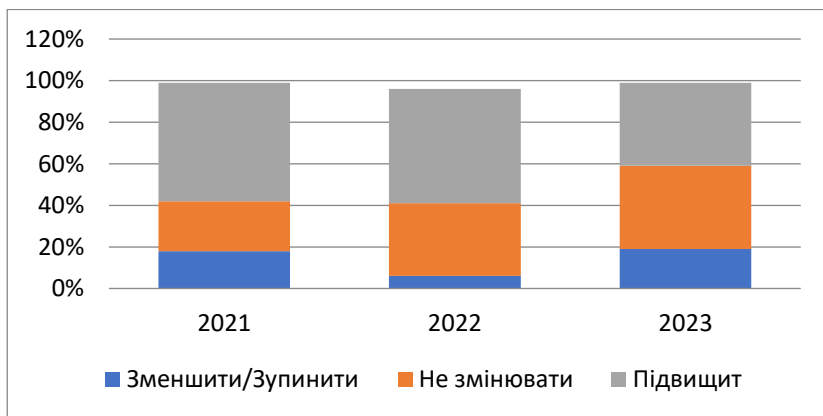
компанії сприйняли бізнес-клімат позитивно.

Рис. 2 Оцінка бізнес-клімату Франції нерезидентами

*Складено автором на основі даних [5]

Також цьогорічне опитування показує, що переважна більшість компаній планують зберегти або збільшити їхні інвестиції у Францію, також спостерігається зменшення запланованих інвестицій. Цей несприятливий певною мірою тенденцію можна пояснити поточною світовою економічною ситуацією, а не пов'язаною з нею специфікою французького ринку (Рис.3).

Рис. 3. Інвестиційні плани на майбутні 12 місяців порівняно з попередніми

*Складено автором на основі даних [5]

Важливо також зазначити, що в останні роки зросли Інвестиції нового виробництва (Greenfield Investments) це форма прямих іноземних інвестицій, коли материнська компанія починає нове підприємство в іншій країні шляхом будівництва нових операційних об'єктів з нуля (Табл.2).

Таблиця 2

Зростання Greenfield Investments

	2020	2021	2022
Кількість інвестицій нового виробництва	590	595	614
Вартість інвестицій нового виробництва (млн. дол. США)	15,852	13,956	20,238

*Складено автором на основі даних [2]

Це може бути пов'язаним з різними пільгами, стимулами та підтримкою для компаній, що планують вкладати в нові проекти, що стимулює зростання Greenfield Investments.

Скоріш за все тенденція інвестування у Францію з роками тільки збільшиться, але як і усі прогнози в економіці, прогнозування зростання або спаду інвестицій у Францію є складним завданням і залежить від багатьох факторів. Ми можемо будувати гіпотези поглянувши на прогноз зростання ВВП країни (Рис.4).

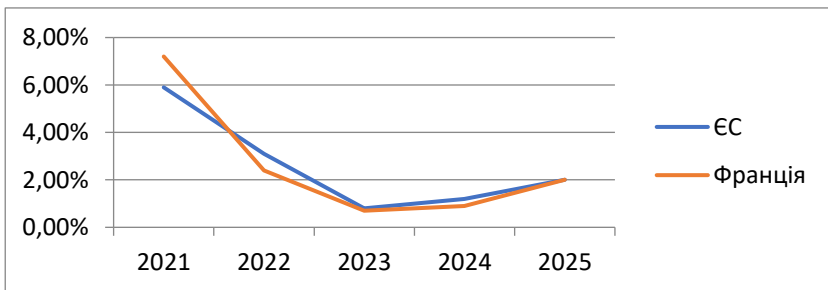

Рис 4. Прогноз збільшення ВВП Франції

*Складено автором на основі даних [5]

Як можемо побачити на графіку, ВВП Франції має зрости у 2025 р., що може принести більшу кількість інвестицій в майбутньому. Секторами, які в майбутньому можуть залучити велику кількість інвестицій є: біотехнології, телекомунікації, фірмові послуги, інформаційно-комунікаційні технології, навколишнє середовище.

Висновок

На сьогоднішній день, ситуація з інвестиціями в Франції вважається досить позитивною і перспективною. Зважаючи на складність прогнозування економічних тенденцій, включаючи інвестиційні потоки, можна відзначити кілька ключових аспектів, які можуть вплинути на зростання інвестицій у Францію.

Перш за все, стабільність економічного та політичного середовища, сприятливі умови для бізнесу, інноваційні можливості та підтримка уряду щодо розвитку бізнесу та інвестицій можуть привертати більше інвесторів до країни. Крім того, активний розвиток важливих секторів економіки, таких як технології, здоров'я, зелені технології, також може сприяти збільшенню інвестиційних потоків.

Проте, необхідно враховувати геополітичні ризики, зміни на міжнародному ринку та інші фактори, які можуть впливати на економічну ситуацію в країні.

Отже, хоча можна спостерігати позитивні тенденції у розвитку інвестицій у Францію, прогнозування точного зростання залишається складним завданням і потребує подальшого спостереження та аналізу економічних та політичних подій.

Список використаних джерел

1. DataBank.URL:<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=FR>
2. SantanderTrade Market. URL:
<https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/france/foreign-investment>
3. BanqueFrance. URL: <https://www.banque-france.fr/system/files/2023-04/banque-de-france-bulletin-221-4-inv-directs-en.pdf>
4. France – a growing business and investment hub in Europe – October 2023 URL: <https://www.mfat.govt.nz/en/trade/mfat-market-reports/france-a-growing-business-and-investment-hub-in-europe-october-2023/>
5. Business climate survey France 2023. A report from team Sweden in France. URL: <https://www.business-sweden.com/globalassets/business-climate-survey-france-2023.pdf>

Науковий керівний: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

ШВЕЙЦАРІЯ: ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇНИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Присвячено дослідженню Швейцарії, як привабливої країни для іноземних інвестицій. Надано загальну характеристику країни та сучасний стан розвитку економіки Швейцарії, а також досліджено та розкрито інвестиційну привабливість країни для іноземних інвестицій.

Ключові слова: *економічний розвиток Швейцарії, інвестиційна привабливість, стабільність інвестиційного клімату, політична надійність*

Dedicated to the study of Switzerland as a country for foreign investment. The general characteristics of the country and the current state of development of the Swiss economy are provided, as well as the investment attractiveness of the country for foreign investments is investigated and revealed.

Keywords: *economic development of Switzerland, investment attractiveness, stability of the investment climate, political reliability*

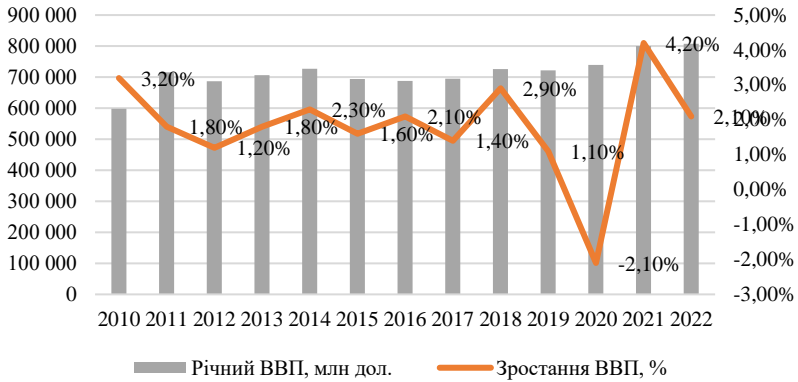
У цій доповіді ми досліджуємо привабливість Швейцарії для іноземних інвестицій. Швейцарія – це країна, розташована у Західній Європі, її площа становить 41 290 км² і її можна вважати досить маленькою країною. Столиця країни – м. Берн. Населення Швейцарії складає 8,8 млн. осіб. Це лише 0,11% від загального населення світу. Швейцарія посідає 101 місце у списку країн (і залежних територій) за кількістю населення. Щільність населення Швейцарії становить 223 особи на квадратний кілометр. Основними мовами Швейцарії є французька, німецька, італійська, ретороманська. Очікувана тривалість життя: 81 рік (чоловіки) та 85 років (жінки).

Швейцарія – одна з найбільш розвинених країн світу з високим рівнем доходу, розташована в гірській місцевості, не має виходу до моря. Має потужну транспортну інфраструктуру, має середній рівень урбанізації, найбільші міста – Цюріх, Женева, Базель, Берн, Лозанна [1].

Показник ВВП у третьому кварталі 2023 р. становив 190 220 млн дол. Швейцарія посідає 18 місце в рейтингу квартального ВВП серед країн світу. Динаміка ВВП країни представлена на рис. 1.

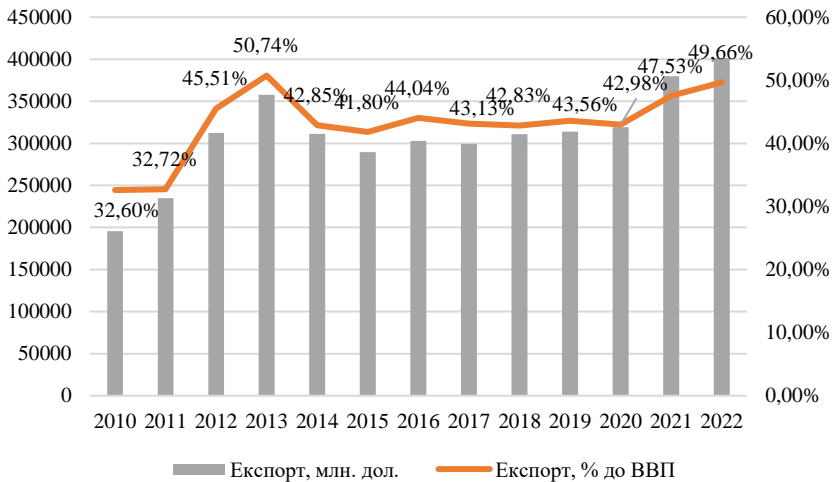
Швейцарія належить до тих країн, де частка зовнішньої торгівлі у валовому внутрішньому продукті (ВВП) найвища. Основними партнерами в прикордонній торгівлі товарами є промислово розвинені

країни [2].

Рис. 1. Динаміка ВВП Швейцарії

На рис. 2 представимо динаміку експорту Швейцарії за 2010-2022 роки.

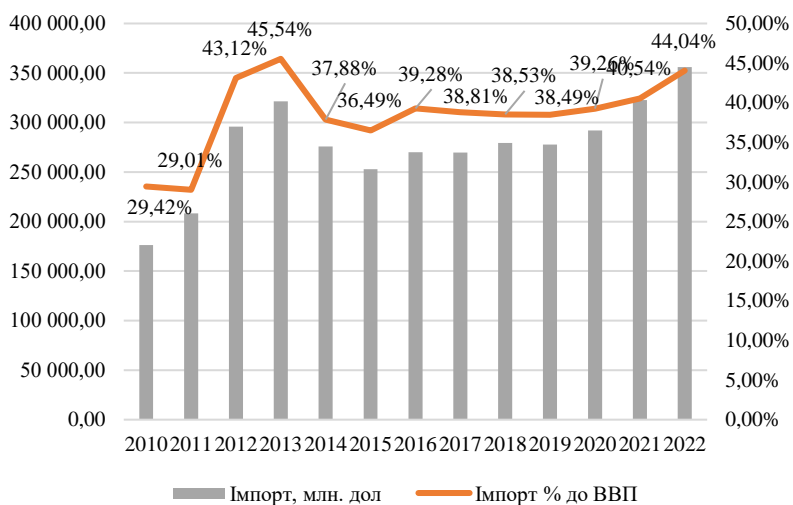

Рис. 2. Динаміка експорту Швейцарії за 2010-2022 рр.

За період 2010-2022 рр. Швейцарія відзначилася стійким ростом

експорту, що визначалося значними обсягами та високим відсотком до ВВП. Зокрема, експорт збільшився майже удвічі протягом цього періоду, з 195609 млн. доларів у 2010 р. до 401431 млн. доларів у 2022 р. Частка експорту до ВВП також значно зросла, досягнувши пікових значень у 2021 та 2022 рр. – 47,53% та 49,66% відповідно. Ці дані свідчать про важливу роль експорту у структурі швейцарської економіки та успішність її зовнішньоекономічної діяльності.

Протягом 2010-2022 рр. імпорт Швейцарії зростав, відзначаючись значними обсягами і високим відсотком до ВВП. Зокрема, імпорт збільшився з 176 280,60 млн. доларів у 2010 р. до 355991,40 млн. доларів у 2022 р. Відношення імпорту до ВВП також демонструє зростання, досягнувши найвищих значень у 2021 та 2022 рр. – 40,54% та 44,04%, відповідно (рис.3). Ці дані свідчать про важливу роль імпорту у структурі зовнішньоекономічної діяльності країни та її залежність від зовнішніх ринків.

Рис. 3. Динаміка імпорту Швейцарії за 2010-2022 рр.

У табл. 1 представимо динаміку торгового балансу Швейцарії за 2010-2021 рр. У 2022 р. торговий баланс Швейцарії склав 45439,9 млн. доларів, з коефіцієнтом покриття 112,76% та відсотком ВВП 5,62%.

У 2021 р. торговий баланс зменшився порівняно з 2020 роком, але відновився в порівнянні з попередніми роками. Коефіцієнт покриття

свідчить про те, що експорт перевищує імпорт, а відсоток торгового балансу до ВВП свідчить про його вагомий внесок у економіку країни.

Таблиця 1

Динаміка торгового балансу Швейцарії за 2010-2022 рр.

Дата	Торговий баланс, млн дол.	Коефіцієнт покриття	Торговий баланс до ВВП %
2022	45 439,9	112,76%	5,62%
2021	57 243,5	117,74%	7,00%
2020	27 790,1	109,36%	3,72%
2019	36 864,9	112,99%	5,08%
2018	31 220,6	111,17%	4,30%
2017	29 768,4	111,03%	4,32%
2016	32 771,5	112,13%	4,77%
2015	36 692,8	114,50%	5,30%
2014	35 462,8	112,86%	4,97%
2013	36 343,2	111,30%	5,20%
2012	16 503,2	105,58%	2,39%
2011	26 599,4	112,77%	3,71%
2010	19 328,7	110,96%	3,19%

Швейцарія лідирує на світовому ринку в таких галузях, як:

1) хімічна та фармацевтична продукція – Швейцарія є однією з провідних країн у виробництві і експорті фармацевтичних і хімічних товарів;

2) дорогоцінні метали та дорогоцінні камені – за рахунок багатства природних ресурсів та високотехнологічного виробництва, Швейцарія має сильну позицію в експорті дорогоцінних металів і каменів;

3) машини, техніка, електроніка. Швейцарія славиться високотехнологічними виробництвами, такими як точне медичне обладнання, годинники високої якості та інші високотехнологічні машини та пристрої;

4) годинники та ювелірні вироби – Швейцарія володіє світовим авторитетом в виробництві годинників і ювелірних виробів високої якості та дизайну;

У цих галузях країна зберігає високу репутацію завдяки своїм високим стандартам якості, технологічному передові, інноваціям та традиціям.

У галузі послуг Швейцарія також володіє високою конкурентоспроможністю та лідерством в наступних секторах:

1) фінансові послуги. Зокрема, банківська система Швейцарії вважається однією з найстабільніших і найбільш конфіденційних у світі.

Фінансовий сектор, включаючи банківські та страхові послуги, грає важливу роль у швейцарській економіці;

2) туризм. Швейцарія славиться своїми курортами, гірськими регіонами та культурно-історичними пам'ятками, що робить туризм однією з ключових галузей послуг;

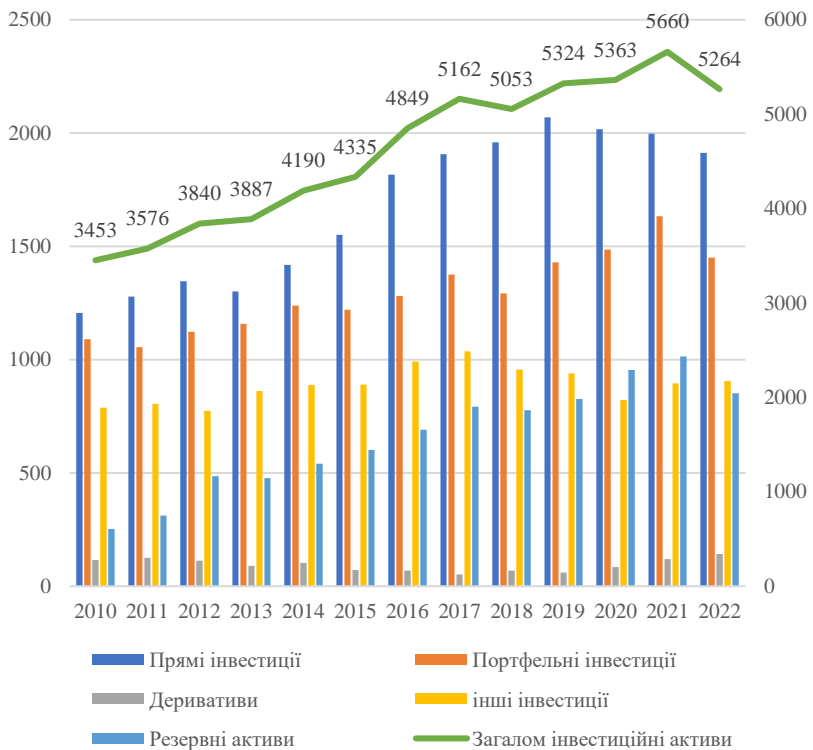
3) вища освіта та наукові дослідження. Швейцарія володіє престижними університетами та дослідницькими установами, що робить освіту та науку важливою частиною галузі послуг.

Також, у зв'язку з високим рівнем життя та культурним середовищем, послуги у сфері гастрономії, мистецтва та розваг також мають свою вагому роль у формуванні привабливості Швейцарії для життя та відвідувань.

Таким чином, у 2022 р. Швейцарія продовжує активно здійснювати різноманітну зовнішню торгівлю, підтверджуючи свою глобальну спрямованість та інноваційний підхід. Важливими напрямками імпорту є дорогоцінні метали, хімічні та фармацевтичні продукти, машини та електроніка, тоді як експорт сфокусований на хімічній продукції, дорогоцінних металах, машинах та електроніці. Швейцарія залишається світовим лідером в цих галузях завдяки високим стандартам якості та інноваціям. У сфері послуг країна визначається конкурентоспроможністю у фінансовому секторі, туризмі та вищій освіті [4].

Швейцарія вітає міжнародних інвесторів із сприятливим загальним інвестиційним кліматом. Федеральний уряд Швейцарії ухвалює закони та правила, що регулюють корпоративну структуру, фінансову систему та імміграцію, а також укладає міжнародні торговельні та інвестиційні угоди. Проте 26 кантонів Швейцарії і найбільші муніципалітети мають значну незалежність у формуванні інвестиційної політики на місцевому рівні, включаючи стимули для залучення інвестицій. Цей федеральний підхід допоміг швейцарцям зберегти довгострокову економічну та політичну стабільність, прозору правову систему, розгалужену та надійну інфраструктуру, ефективні ринки капіталу та відмінну якість життя для мільйонів жителів країни. Багато американських компаній розміщують свої європейські чи регіональні штаб-квартири в Швейцарії, що приваблює скромні корпоративні ставки країни, продуктивну та багатомовну робочу силу, а також добре підтриману інфраструктуру та транспортні мережі. Іноземні компанії також обирають Швейцарію як ворота на ринки Східної Європи, Близького Сходу та інших країн. Крім того, іноземні компанії обирають Швейцарію через сприятливе та менш обмежувальне трудове законодавство порівняно з іншими європейськими країнами, а також через наявність кваліфікованої робочої

сили. Це зумовлює активне накопичення інвестиційних активів країною (рис. 4).

Рис. 4. Динамік інвестиційних активів Швейцарії у 2010-2022 рр., млрд швейцарських франків

Отже, у 2021 р. обсяги інвестиційних активів країни склали 5660 млрд швейцарських франків, у 2022 р. дещо знизившись до 5264 млрд швейцарських франків (до рівня 2017 р.).

Загальні активи та зобов'язання виросли протягом 2013-2022 рр. Протягом 2013-2022 р. чиста міжнародна інвестиційна позиція Швейцарії залишається на високому рівні. У 2018 та 2020 рр. спостерігається значне зростання чистої міжнародної інвестиційної позиції із наступним зниженням до 2022 р. (табл. 2) [5].

У 2019 р. Всесвітній економічний форум оцінив Швейцарію як п'яту

найбільш конкурентоспроможну економіку світу. Цей високий рейтинг відображає надійне інституційне середовище країни та високий рівень технологічних і наукових досліджень і розробок. За дуже небагатьма винятками, Швейцарія вітає іноземні інвестиції, надає національний режим і не встановлює, не сприяє та не допускає перешкод для торгівлі. За даними ОЕСР, швейцарське державне управління посідає високе місце в усьому світі за ефективністю виробництва та користується найвищою довірою серед усіх національних урядів ОЕСР. Конкурентоспроможна економіка країни та відкритість для інвестицій привели до зростання сукупних прямих інвестицій Швейцарії. Швейцарія встановила до 2050 р. ціль щодо нульових чистих викидів, а в січні 2021 р. прийняла відповідну довгострокову кліматичну стратегію, яка визначає керівні принципи кліматичної політики до 2050 р. та встановлює стратегічні цілі для будівель, промисловості, транспорту, сільського господарства та харчових секторів, фінансових ринків, авіації та утилізації відходів. У лютому 2020 р. Швейцарія оновила свій національно визначений внесок (NDC), щоб відобразити останні висновки IPCC, які вказують на необхідність скорочення глобальних викидів CO₂ приблизно на 45 відсотків від рівня 2010 р. до 2030 р. та досягнення повної вуглецевої нейтральності до 2050 р., щоб обмежити потепління до 1,5 градусів Цельсія.

Таблиця 2

Міжнародна інвестиційна позиція Швейцарії, млн швейцарських франків

Роки	Активи	Зобов'язання'	Чиста міжнародна інвестиційна позиція
2013	3887378	3329988	557389
2014	4189592	3677136	512456
2015	4335425	3841329	494096
2016	4849348	4225867	623481
2017	5162184	4476707	685477
2018	5053173	4252042	801131
2019	5324409	4658856	665553
2020	5362580	4557502	805077
2021	5660224	4893932	766292
2022	5263593	4541596	721997

Після початку війни Росії проти України швейцарський уряд відобразив усі цілі санкцій ЄС проти Росії, а Державний секретаріат з економічних питань заморозив 7,5 мільярдів швейцарських франків (8 мільярдів доларів) російських незаконних багатств, які зберігаються у

Швейцарії. Частково через війну Росії середньорічна інфляція у Швейцарії зросла у 2022 р. Однак загалом швейцарська економіка зазнала меншого негативного впливу російського вторгнення, ніж економіка інших європейських країн через менші темпи зростання цін на комунальні послуги (більшість електроенергії виробляється на гідро- та атомній енергетиці) і міцній валюті, яка допомогла знизити імпортні ціни на товари, такі як добрива та паливо.

З метою усунення міжнародної критики податкових пільг, наданих швейцарськими кантонами, 1 січня 2020 р. набув чинності Федеральний закон про податкову реформу та фінансування пенсійної системи Швейцарії (TRAF). TRAF зобов'язує кантони пропонувати однакові ставки корпоративного податку для обох швейцарців та іноземних компаній, дозволяючи кантонам продовжувати встановлювати свої власні кантональні податкові ставки та пропонувати стимули для корпоративних інвестицій. Це можуть бути відрядження або пільговий податковий режим для певних видів доходів (наприклад, для патентів) або витрат (наприклад, для досліджень і розробок). Швейцарія приєдналася до Заяви ОЕСР/Великої двадцятки про розмивання податкової бази та розподіл прибутку (BEPS) у липні 2021 р. Вона має намір запровадити діючу мінімальну ставку корпоративного податку в розмірі 15 відсотків у 2024 р. після референдуму щодо внесення змін до конституції Швейцарії. Ставки податку на доходи фізичних осіб і корпоративного податку значно відрізняються в кантонах Швейцарії. За даними KPMG, у 2022 р. ефективні ставки корпоративного податку коливалися від 11,85 до 21,04 відсотка. Наприклад, у Цюриху сукупна ефективна ставка корпоративного податку (включаючи муніципальні, кантональні та федеральні податки) у 2022 р. становила 19,65 відсотка.

Ключові сектори, які привернули значні інвестиції в Швейцарії, включають інформаційні технології, точне машинобудування, наукові прилади, фармацевтику, медичні технології та машинобудування. У Швейцарії розташована значна кількість стартапів. Новий «Закон про блокчейн» повністю набув чинності в серпні 2021 р., який, як очікується, принесе користь і так значній екосистемі Швейцарії для компаній, що працюють у технологіях блокчейну та розподіленої книги. Немає законів про «примусову локалізацію», розроблених, щоб вимагати від іноземних інвесторів використання внутрішнього вмісту в товарах або технологіях (наприклад, зберігання даних у Швейцарії). У Швейцарії дотримуються суворих законів про конфіденційність, і деякі персональні дані не можуть збиратися в Швейцарії. Швейцарія є високоінноваційною економікою з сильним загальним захистом інтелектуальної власності. Швейцарія ефективно забезпечує дотримання прав інтелектуальної власності,

пов'язаних із патентами та товарними знаками, а нові поправки до закону країни про авторське право, спрямовані на посилення захисту авторських прав в Інтернеті, набули чинності в квітні 2020 р.

Існують певні інвестиційні обмеження в сферах, що знаходяться під державними монополіями, включаючи певні види громадського транспорту, телекомунікації, поштові послуги, алкогольні напої та спиртні напої, аерокосмічну та оборонну промисловість, певні види страхування та банківських послуг, а також торгівлю сіллю. Швейцарський сільськогосподарський сектор залишається захищеним і сильно субсидованим.

Таким чином, Швейцарія є однією з найпривабливіших країн для іноземних інвесторів завдяки сприятливому інвестиційному клімату, надійним інституціям та стабільній економічній та політичній ситуації. Федеральний уряд регулює ключові сфери, але кантони мають значну автономію у формуванні місцевої інвестиційної політики. Низькі корпоративні ставки, кваліфікована робоча сила та добре розвинена інфраструктура роблять її привабливою для бізнесу. Прийняття закону про податкову реформу покликане усунути критику та підвищити привабливість для інвестицій. Інвестиційні обмеження існують у деяких галузях, але Швейцарія залишається центром інновацій та захищеним середовищем для інтелектуальної власності, що привертає іноземні інвестори.

Список використаних джерел

1. [Switzerland](https://countryeconomy.com/countries/switzerland). URL: <https://countryeconomy.com/countries/switzerland>
2. Switzerland country profile. BBC. 2023. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-17980650>
3. Foreign trade. URL: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/en/home/statistics/industry-services/foreign-trade.html>
4. Swiss balance of payments and international investment position, 2023-12-20. URL: <https://data.snb.ch/en/topics/aube/chart/auveakach>
5. 2023 Investment Climate Statements: Switzerland. URL: <https://www.state.gov/reports/2023-investment-climate-statements/switzerland/>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНУ ЕКОНОМІКУ

Ця доповідь присвячена аналізу впливу штучного інтелекту на міжнародну економіку. Штучний інтелект (ШІ) став неодмінною складовою сучасного світу, змінюючи спосіб, яким бізнеси та економіки функціонують. Застосування ШІ у галузі економіки має великий потенціал для перетворення бізнес-процесів, підвищення продуктивності та створення нових можливостей для розвитку.

У цій доповіді будуть розглянуті основні аспекти впливу ШІ на міжнародну економіку. Спочатку будуть проаналізовані основні переваги, які ШІ може принести у глобальному масштабі, зокрема, автоматизація рутинних завдань, покращення прийняття рішень та оптимізація виробничих процесів. Далі будуть розглянуті виклики та ризики, пов'язані з впровадженням ШІ в міжнародну економіку, такі як збільшення безробіття, зміна уявлень про працю та проблеми з етикою та захистом даних.

Крім того, буде проаналізовано вплив ШІ на міжнародну торгівлю та глобальні ланцюжки постачання. Розглянутья варіанти використання ШІ для підвищення ефективності торгівлі, зниження витрат та покращення якості продукції. Також будуть розглянуті можливі наслідки впровадження ШІ для країн, що залежать від експорту, та виклики, пов'язані з конкуренцією у глобальному ринку.

Ключові слова: штучний інтелект, міжнародна економіка, автоматизація, оптимізація, безробіття, етика, захист даних, глобальні ланцюжки постачання, ефективність, економічне зростання, сталий розвиток

This presentation is devoted to analyzing the impact of artificial intelligence on the international economy. Artificial intelligence (AI) has become an integral component of the modern world, reshaping the way businesses and economy's function. The application of AI in the field of economics holds great potential for transforming business processes, enhancing productivity, and creating new development opportunities.

This presentation will examine the key aspects of AI's impact on the international economy. Firstly, we will analyze the main advantages that AI can bring on a global scale, including the automation of routine tasks,

improved decision-making, and optimization of production processes. Furthermore, we will discuss the challenges and risks associated with the implementation of AI in the international economy, such as increased unemployment, changing perceptions of work, and ethical and data protection issues.

Additionally, we will explore the influence of AI on international trade and global supply chains. We will examine the options for utilizing AI to enhance trade efficiency, reduce costs, and improve product quality. Moreover, we will consider the potential consequences of AI implementation for export-dependent countries and the challenges related to competition in the global market.

Keywords: artificial intelligence, international economy, automation, optimization, unemployment, ethics, data protection, global supply chains, efficiency, economic growth, sustainable development

Вступ. Наш світ стає все більш глобалізованим, і штучний інтелект, часто називаний ШІ, став його невід'ємною складовою, формуючи майбутній економічний світовий ландшафт. Його трансформаційний потенціал перетворив галузі, порушив традиційні бізнес-моделі та поставив під сумнів звичайні уявлення про працю та продуктивність. Від автоматизованих процесів до розумних систем прийняття рішень, ШІ має потенціал революціонізувати підхід до економічної діяльності на глобальному рівні.

Він впливає на всі аспекти нашого життя, включаючи економіку. Розуміння впливу штучного інтелекту на світову економіку та перспектив його використання є надзвичайно важливим для розуміння сучасних тенденцій та майбутнього розвитку. Зростання ШІ створює нові можливості для покращення продуктивності, оптимізації процесів та впровадження інновацій у різних секторах глобальної економіки. Розширення використання ШІ веде до зростання вартості даних та їх впливу на формування стратегій розвитку країн.

Оптимізація ефективності торгівлі, зниження витрат та поліпшення якості продукції – це лише кілька прикладів потенційних переваг, які ШІ може принести глобальному торговельному простору. Однак, ми також повинні врахувати можливі наслідки для країн, що сильно залежать від експорту, а також конкурентні динаміки на глобальному ринку.

Даний аналіз допоможе отримати глибше розуміння тісного взаємозв'язку між штучним інтелектом та міжнародною економікою. Досліджуючи можливості та виклики, які вносить ШІ, ми зможемо краще підготуватись до навігації в цьому трансформаційному ландшафті та

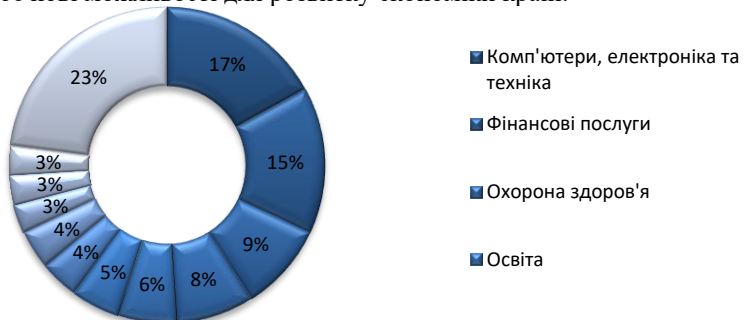
використати потенціал ШІ для сталого економічного зростання та розвитку.

Мета роботи. Дослідження впливу штучного інтелекту на міжнародну економіку, аналіз основних переваг та викликів, які він створює, а також обговорення шляхів використання ШІ для стимулювання економічного зростання та сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Одним з головних аспектів, які слід розглянути, є вплив штучного інтелекту на світову економіку. Впровадження штучного інтелекту в промисловості та сферах послуг може мати значний вплив на робочу силу, виробництво та ринки. Автоматизація процесів та заміна людської праці роботами можуть призвести до зміни структури зайнятості та викликати соціально-економічні наслідки.

Одночасно штучний інтелект може створювати нові можливості для розвитку економіки. Він може покращити продуктивність, сприяти підвищенню якості продуктів та послуг, а також створювати нові ринки та індустрії. Штучний інтелект вже застосовується в таких галузях, як фінанси, медицина, транспорт та багато інших, і його потенціал ще не розкритий повністю.

Штучний інтелект, визначений як здатність комп'ютерних систем аналізувати дані, навчатися та приймати рішення, здатних підтримувати імітацію людського мислення, став ключовим фактором для досягнення економічного зростання та конкурентоспроможності. Він використовується в різних галузях, включаючи фінанси, медицину, транспорт, маркетинг та багато інших (рис. 1). ШІ дозволяє компаніям автоматизувати процеси, збільшити продуктивність та знизити витрати, що створює нові можливості для розвитку економіки країни.

Рис. 1 Використання штучного інтелекту по галузям, %*

*Складено автором за [1].

Штучний інтелект має значний вплив на міжнародну економіку, розширюючи можливості розвитку країн і впливаючи на глобальну конкурентоспроможність. Одним з основних аспектів впливу ШІ на економіку є автоматизація та підвищення продуктивності (табл. 1). Завдяки штучному інтелекту компанії можуть автоматизувати рутинні завдання, зменшити людську помилковість і збільшити швидкість виконання робіт. Це призводить до зниження витрат та покращення ефективності підприємств, що сприяє зростанню їх прибутковості.

Таблиця 1

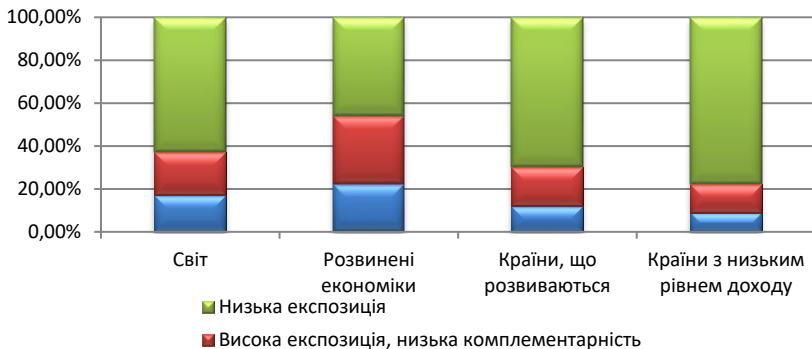
Вплив штучного інтелекту на підвищення автоматизації та продуктивності виробництва по галузям*

Галузь	Вплив ШІ
1. Страхування та фінанси	<ul style="list-style-type: none"> • підвищення точності виявлення шахрайства та фінансового прогнозування; • оцінка ризику погодних явищ на клієнтських активах (оцінка витрат на страхування, а також потенційні збитки); • допомога компаніям точніше прогнозувати майбутні доходи та прибутковість.
2. Охорона здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • виявлення та передбачення закономірностей та аномалій, які можуть залишитися непоміченими лікарями (можливість ранньої діагностики таких захворювань, як рак або хвороби серця, які важко виявити); • надавати персоналізоване лікування на основі історії хвороби кожного пацієнта, поєднуючи прогнозу аналітику та штучний інтелект
3. Промисловий та енергетичний сектор	<p>зосередження на рішеннях машинного бачення та когнітивних послугах штучного інтелекту для прогнозованого технічного обслуговування, яке передбачає збої машин і установок шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • моніторингу інформації від датчиків процесу та зображень у режимі реального часу;

	<ul style="list-style-type: none"> • автоматичного контролю якості продукції за допомогою машинного бачення; • прогнозування та оптимізації споживання енергії за допомогою штучного інтелекту та цифрових близнюків.
4. Безпека та спостереження	<ul style="list-style-type: none"> • здатність точно аналізувати записані на спеціальних пристроях зображення для ідентифікації в них дивної поведінки, порушень чи злочинів; • автоматичне попередження та забезпечення швидшої та більш ефективної реакції у випадках вторгнень або надзвичайних ситуацій безпеки.
5. Людські ресурси	<ul style="list-style-type: none"> • аналіз професійних профілів потенційних кандидатів на роботу для визначення ключових компетенцій в процесі відбору; • керування внутрішніми талантами та ідентифікація кандидатів.

*Складено автором за [3].

Штучний інтелект також має потенціал змінити структуру робочих місць і ринку праці. Автоматизація процесів може призвести до заміни певних видів робіт, особливо тих, що є рутинними та повторюваними. З одного боку, це може призвести до зменшення обсягу низькокваліфікованих робочих місць. З іншого боку, ШІ створює нові можливості для розвитку високотехнологічних робочих місць і вимагає нових навичок у працівників. Так, наприклад, у новому аналізі МВФ досліджується вплив штучного інтелекту (ШІ) на глобальний ринок праці [2]. Багато досліджень передбачають, що ШІ може замінити робочі місця, але також може доповнювати роботу людини. Аналіз МВФ показує, що майже 40% всіх робочих місць у світі піддаються впливу ШІ (рис. 2).

Рис. 2 Вплив штучного інтелекту на робочі місця*

*Складено автором за [2].

Спираючись на вище наведену діаграму, можна сказати, що в розвинених країнах близько 60% робочих місць можуть бути під впливом ШІ. Половина відкритих робочих місць може отримати користь від використання ШІ, що підвищить продуктивність. Однак для іншої половини робочих місць ШІ може замінити людей, що може спричинити зниження попиту на робочу силу, заробітної плати та зменшення числа робочих місць. У ринках, що розвиваються, і країнах з низьким рівнем доходу вразливість до ШІ складає 40% і 26% відповідно. Ці країни зазвичай стикаються з меншими проблемами через впровадження ШІ. Проте, багато з них не мають необхідної інфраструктури та кваліфікованої робочої сили, що може призвести до зростання нерівності між країнами в майбутньому.

Штучний інтелект також відкриває нові можливості для інновацій та розвитку нових продуктів і послуг. Аналіз великих обсягів даних за допомогою ШІ допомагає виявляти нові тренди, розуміти потреби споживачів і прогнозувати ринкові умови. Це дає підприємствам перевагу при розробці нових продуктів, а також допомагає здійснювати персоналізацію взаємодії з клієнтами. Результатом є збільшення конкурентних переваг і ринкової позиції компаній.

Крім того, штучний інтелект може сприяти розвитку міжнародної торгівлі та співробітництву між країнами. Завдяки ШІ стає можливим покращити процеси логістики, забезпечити оптимізацію постачання та управління ланцюгом постачання. Аналіз даних та прогнозування на основі штучного інтелекту допомагають зменшити затримки та витрати, покращуючи ефективність торгових операцій. Більш того, ШІ сприяє

виявленню нових ринків та можливостей для експорту, що сприяє зростанню міжнародної торгівлі та економічному зближенню країн.

Варто також зауважити, що, хоча штучний інтелект і сприймається, в основному, як технологічна інновація, яка має потенціал трансформувати світову економіку, проте, разом з його потужними перевагами приходять й ризики та негативні наслідки, які необхідно ретельно вивчити та врахувати (табл. 2).

Як бачимо, впровадження та використання штучного інтелекту супроводжується рядом потенційних проблем. Такі наслідки, як втрата робочих місць, зростання нерівності, проблеми з приватністю та безпекою даних, залежність від технології та етичні питання можуть заподіяти значних змін для міжнародної економіки та негативно вплинути на динаміку її процесів.

Штучний інтелект має важливий вплив на міжнародну економіку, вносячи як позитивні зміни, так і виклики. З одного боку, він відкриває нові можливості для підприємств, допомагаючи автоматизувати процеси, підвищувати продуктивність, розробляти нові продукти та послуги, а також поліпшувати міжнародну торгівлю та співробітництво. Штучний інтелект дозволяє аналізувати великі обсяги даних, виявляти тренди і прогнозувати ринкові умови, що надає підприємствам конкурентну перевагу та сприяє їхньому зростанню.

Таблиця 2

Ризики для світової економіки у зв'язку із впровадженням штучного інтелекту*

Ризик	Пояснення
Втрата робочих місць	автоматизація завдань може призвести до зменшення числа робочих місць та зростання безробіття
Зростання нерівності	ШІ може сприяти зміні розподілу багатства і влади, збільшуючи громадську нерівність
Проблеми з приватністю та безпекою даних	збір та використання великого обсягу даних ШІ можуть порушити приватність та викликати проблеми з безпекою
Залежність від технології	неполадки або кібератаки можуть призвести до серйозних перебоїв у функціонуванні систем, що використовують ШІ
Етичні питання	розробка ШІ вимагає розгляду етичних аспектів, включаючи відповідальність за рішення та захист прав людини

*Складено автором за [4]

З іншого боку, впровадження ШІ супроводжується ризиками, такими як втрата робочих місць, зростання нерівності, проблеми з приватністю та етичні питання. Рутинні роботи можуть бути заміщені штучним інтелектом, що може мати негативний вплив на певні категорії

працівників. Крім того, необхідно ретельно розглядати етичні аспекти використання штучного інтелекту, забезпечувати захист приватності та уникати негативних наслідків.

Отже, для успішного використання штучного інтелекту в міжнародній економіці необхідно уважно аналізувати ризики, розробляти політики та правила, що враховують соціальні, економічні та етичні аспекти. Належне управління та використання штучного інтелекту можуть сприяти підвищенню ефективності, зростанню інновацій та поліпшенню глобального економічного середовища.

Список використаних джерел:

1. InData Labs / Industrial artificial intelligence: a myth or reality?
URL: <https://indatalabs.com/blog/industrial-artificial-intelligence>
2. International Monetary Fund / Gen-AI: Artificial Intelligence and the Future of Work. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2024/01/14/Gen-AI-Artificial-Intelligence-and-the-Future-of-Work-542379?cid=bl-com-SDNEA2024001>
3. Knowmad Mood / Which industries have been the most impacted by AI? URL: <https://www.knowmadmood.com/en/blog/which-industries-have-been-the-most-impacted-by-ai/>
4. Built in / 12 Risks and Dangers of Artificial Intelligence (AI). URL: <https://builtin.com/artificial-intelligence/risks-of-artificial-intelligence>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

УКРАЇНА І ПОЛЬЩА: МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

У цій доповіді посвячено увагу історії та розвитку відносин між Україною та Польщею. Досліджено аспекти двосторонніх зв'язків, включаючи політичні, економічні та культурні виміри. Визначено ключові моменти та події, які сформували сучасні міжнародні зв'язки між країнами, а також перспективи та виклики, що стоять перед ними у майбутньому. Зокрема, акцент зроблено на важливості стратегічного партнерства та спільних зусиль у напрямку європейської інтеграції України.

Ключові слова: *Міжнародні зв'язки, історичний контекст, культурне співробітництво, стратегічне партнерство, євроатлантичні прагнення, геополітичні реалії*

This report focuses on the history and development of relations between Ukraine and Poland. Aspects of bilateral relations, including political, economic and cultural dimensions, are explored. Key moments and events that shaped modern international relations between countries, as well as prospects and challenges facing them in the future, are identified. In particular, the emphasis was placed on the importance of strategic partnership and joint efforts in the direction of European integration of Ukraine.

Keywords: *International relations, historical context, cultural cooperation, strategic partnership, Euro-Atlantic aspirations, geopolitical realities*

У цій доповіді ми досліджуємо різні аспекти міжнародних зв'язків між Україною та Польщею, зокрема:

Історичний контекст двосторонніх відносин, включаючи спільну історію та боротьбу за незалежність.

Сучасні відносини та їх розвиток після змін політичного ландшафту в обох країнах.

Економічні зв'язки, особливо у контексті торгівлі та інвестицій, після підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Культурне співробітництво та обмін, який сприяє зміцненню міжособистісних зв'язків.

Стратегічне партнерство між країнами та їх спільні зусилля у

напрямку європейської інтеграції України.

Ці аспекти відображають глибину та широту відносин між Україною та Польщею, а також підкреслюють важливість подальшого розвитку цих зв'язків [1].

Україна та Польща мають довгу історію двосторонніх відносин, яка охоплює політику, економіку, культуру та освіту. Ці відносини розвивалися на тлі спільної історії та геополітичних реалій, що сформували їх сучасний стан.

Історичні зв'язки між Україною та Польщею мають багате і складне минуле, яке включає як періоди співпраці та союзництва, так і конфлікти та напружені відносини. Ось кілька ключових моментів в їхніх історичних взаємовідносинах:

1. Річ Посполита

Важливим етапом у взаємних відносинах було утворення Речі Посполитої у XVI столітті. Цей політичний союз об'єднав Королівство Польське та Велике князівство Литовське, а пізніше також увійшов до складу Польсько-Литовсько-Руської держави. У рамках Речі Посполитої українські землі мали певну автономію, але цей союз також супроводжувався конфліктами та боротьбою за вплив.

2. Козацько-польські війни

У XVII столітті відбулися серія конфліктів, відомих як козацько-польські війни. Козацькі виступи проти Польщі та Речі Посполитої були спрямовані на захист політичних та національних інтересів українського народу. Ці війни визначили велику частину історії обох країн та відображають складність їхніх взаємин у той період.

3. Поділ Польщі

У кінці XVIII століття Реч Посполита зазнала серії розділів між російською, Пруською та Австрійською імперіями. Ці поділи призвели до того, що західні українські землі потрапили під владу Австрійської та Пруської імперій, а східні землі стали частиною Російської імперії. Це спричинило нові форми політичних та культурних взаємовідносин між українцями та поляками [2].

4. Міжвоєнний період

Міжвоєнний період XX століття був часом напружених відносин між Польщею та Україною. Це пов'язано з різними поглядами на національні та територіальні питання, а також з розбудовою державності України та польськими діями на кордоні.

5. Сучасні відносини

Після розпаду Радянського Союзу та відновлення незалежності України і Польщі відносини між ними почали змінюватися.

Сучасні відносини між Україною і Польщею відображають

складну суму політичних, економічних, культурних та історичних факторів. Обидві країни мають глибокі історичні зв'язки, але також стикалися зі суперечками і напругою у минулому. Сьогодні країни підтримують тісні політичні відносини на рівні високих чиновників та дипломатичних місій. Вони співпрацюють у різних міжнародних організаціях, таких як Європейський Союз, НАТО та Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), щоб вирішувати спільні проблеми та підтримувати демократію та стабільність у регіоні. Активно співпрацюють у сферах торгівлі та економіки, включаючи енергетику, транспорт та інфраструктуру. Інвестиції польських компаній в Україну, а також спільні проекти у галузі сільського господарства та виробництва сприяють розвитку обох економік. Також співпрацюють у рамках Центральної та Східної Європи. Вони разом працюють над спільними проектами з розвитку інфраструктури, енергетики та транспорту, що сприяє розвитку регіональної економіки та інтеграції в європейський простір.

У цілому, сучасні відносини між Україною та Польщею побудовані на взаємному зацікавленні, співпраці та взаємному повагу. Обидві країни прагнуть підтримувати стабільність і розвиток у регіоні, що робить їх взаємні стосунки важливим елементом європейської політики.

Економічні відносини між Україною і Польщею зараз можна описати як активні та динамічні. Обидві країни є важливими торговельними партнерами, а їх економічні зв'язки охоплюють різні сфери, від торгівлі та інвестицій до спільних проектів у сфері інфраструктури та енергетики.

Торгівельні обороти постійно зростають. Польща є одним із найбільших торговельних партнерів України серед країн Європейського Союзу. Товарообіг між країнами охоплює різні галузі, такі як машинобудування, харчова промисловість, хімічна промисловість, текстильна промисловість та інші. Польща є одним із найбільших інвесторів в економіку України серед країн Європейського Союзу. Польські компанії активно інвестують у різні сектори української економіки, включаючи сільське господарство, машинобудування, логістику та інфраструктуру.

Торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво з Республікою Польща

За результатами 2022 р. Польща посідає 1 місце за обсягами двосторонньої торгівлі товарами між Україною та країнами Європи з питомою вагою 23,1 % від загального обсягу (Таблиця 1). Товарообіг між Україною та Польщею склав 12 млрд 147,3 млн дол. США, що на

19,2% або на 1957,4 млн дол. США більше обсягів торгівлі товарами за 2021 рік. Обсяг експорту українських товарів до Польщі склав 6 млрд 655,6 млн дол. США та збільшився на 27,3% у порівнянні з 2021 роком, обсяг імпорту збільшився на 10,7% та склав 5 млрд 491,7 млн дол. США. Сальдо у торгівлі товарами за цей період позитивне для України і складає 1 млрд 163,9 млн дол. США [4].

Культурна взаємодія між Україною і Польщею є важливим елементом взаємних відносин. Обидві країни мають багату історію, культурні традиції та спільні елементи, які сприяють обміну ідеями, мистецтвом та культурою. Мають багату літературну спадщину, яка включає твори відомих письменників і поетів. Обидві країни мають свої унікальні мови, але також мають спільні корені у слов'янських мовах, що створює сприятливі умови для культурного обміну. Музика та фольклор мають багатий арсенал традиційних мелодій, танців та інструментальної музики. Ці країни є домівками для багатьох культурних фестивалів та подій, які приваблюють увагу міжнародної аудиторії. Ці події включають фестивалі літератури, музики, танців, кіно та інші, які сприяють культурному обміну та розумінню між народами.

Таблиця 1

Показники двосторонньої торгівлі товарами

	2021	2022*	+/-	2022/2021, %
Товарообіг	10189,9	12147,3	+1957,4	119,2
Експорт	5227,4	6655,6	+1428,2	127,3
Імпорт	4962,5	5491,7	+529,2	110,7
Сальдо	+264,9	+1163,9	-	-

*(за даними Держстату України, млн. дол. США)
Оперативна статистика на час військового стану

Геостратегічні можливості (шанси) та виклики для партнерства

Українсько-польські відносини не є абстрактними, вони також існують в певному геополітичному просторі, який впливає на їх характер і може бути як сприятливим, так і загрозованим для кожної з держав.

Тренди до зміни геополітичного середовища відбувались не тільки в західній частині Європи, але і у самій Східній Європі. росія розцінила

таку трансформацію геополітичного ландшафту Східної Європи як «геополітичну катастрофу», оскільки вона втратила свій вплив на цей європейський регіон. Проте вона не втратила амбіцій повернути його під свій власний контроль. Отже, на початку XXI століття росія знову заявила про себе як про центр сили в Європі з претензією на свою сферу домінування. Так відродились старе геополітичне протиріччя між Заходом і росією, яке з часом переросло в геополітичне суперництво, в якому сама Центрально-Східна Європа стала його епіцентром. В такому разі Нова Східна Європа опинилася в ролі «буферної зони» між Заходом і росією.

Трансформація системи міжнародних відносин до багатополярності суттєво змінила розстановку сил в Європі і призвела до появи нових екзистенційних загроз європейській безпеці. Так, послаблення східного вектору зовнішньої політики Польщі та ЄС посилює амбіції росії. Це мало небезпечні наслідки не тільки для України, але й для безпеки всього регіону Центрально-Східної Європи. Невипадково пророчими виявились слова польського президента Леха Качинського, який в період 5-и денної російсько-грузинської війни, розв'язаної проти Грузії 2008 року, сказав: «Ми знаємо, що сьогодні Грузія, завтра Україна, післязавтра – Балтійські країни, а потім можливо і моя країна. Ми були переконані, що приєднання до НАТО і ЄС стримає російські апетити. Виявилось, що таке мислення було помилковим».

Сучасна геостратегічна ситуація яка склалась в регіоні Центрально-Східної Європи показала, що з військової точки зору Захід не зможе протистояти росії в захопленні нею «Нової Східної Європи» включаючи країни Балтії. Захід не зможе утримати статус-кво і повернутися до світового порядку, котрий склався в пост-біполярний період. У Заходу немає ефективної стратегії стримування росії і ресурсів для її реалізації. Тому на середньострокову перспективу найбільшим викликом для стратегічного партнерства Польщі та України можуть бути 2 сценарії розвитку геостратегічної ситуації у Центрально-Східній Європі.

1. Поділ Східної Європи на російську і європейську зони впливу, і утворення при досягненні консенсусу між росією і Заходом біполярної регіональної системи безпеки в Європі, яка втім не розв'яже ідеологічного протистояння між російським авторитаризмом з його імперським експансіонізмом та західною демократією. При таких умовах українсько-польське стратегічне партнерство виявиться неможливим, оскільки обидві країни опиняться в статусі розділеної периферії і в різних сферах впливу. В цій конфігурації вплив Німеччини і росії в Європі значно посиляться, а США послабляться.

2. Поглинання росією Нової Східної Європи і встановлення контролю над усією Центрально - Східною Європою за умови подальшого ослаблення Заходу. Такий сценарій небезпечний початком широкомасштабної воєнної інтервенції росії в країни Центрально-Східної Європи. В такому разі проєкт побудови «Великої і неподільної Європи» буде остаточно похоронений, а сама європейська безпека втратить свою цілісність і розпадеться на певні кластери [3].

При такій негативній перспективі Україна та Польща як і їх сусідні країни мають формувати власний регіональний комплекс безпеки (РКБ).

Висновки

Україна і Польща підтримують довговічні та стратегічні міжнародні зв'язки, які базуються на глибоких історичних, культурних та економічних зв'язках. Основними аспектами цих відносин є політичне співробітництво, економічна співпраця, культурний обмін та спільні ініціативи у сфері безпеки та оборони.

Політичне співробітництво між Україною і Польщею відображається у спільній підтримці демократії, прав людини та міжнародних стандартів. Обидві країни активно співпрацюють у міжнародних організаціях і на регіональному рівні для вирішення спільних проблем і викликів.

Економічна співпраця між Україною і Польщею відзначається зростаючим обсягом торгівлі, інвестицій та спільних проєктів у різних сферах. Польща є одним з найбільших торговельних партнерів України серед країн Європейського Союзу, що вказує на важливість економічних зв'язків між обома країнами.

Культурний обмін між Україною і Польщею сприяє взаємному розумінню, підтримці та зближенню народів обох країн. Обидві країни мають багату спільну історію та культурні традиції, які відображаються у літературі, мистецтві, музиці та інших аспектах культури.

Стратегічне партнерство між Україною і Польщею є важливим елементом стабільності та безпеки в Центральній та Східній Європі. Обидві країни співпрацюють у сферах безпеки та оборони, економіки, політики та культури з метою сприяння спільним інтересам та цілям.

Отже, міжнародні зв'язки між Україною і Польщею є важливим елементом регіональної та міжнародної політики, який сприяє розвитку та процвітанню обох країн, а також сприяє стабільності та мирному співіснуванню у регіоні.

Список використаних джерел

1. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Вип. 30: міжвідомчий збірник наукових праць. Відп. ред. С.В. Віднянський. Київ:

Ін-т історії України НАН України, 2021.

2. Польща та Україна - 30 років партнерства і дружби:
<https://www.gov.pl/web/ukraina-uk/polscha-ukraina-30-rokiv-pertnerstwa-druzhyby>

3. Міжнародна група з дослідження відносин Польщі та України. Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та України, 2022.

4. Doing Business in Poland 2022:
https://bpcc.org.pl/uploads/ckeditor/attachments/20873/Doing_business_in_Poland_2022.pdf

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

А. Шалунова
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро (Україна)

УКРАЇНСЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ

Присвячено дослідженню економічних та політичних особливостей українсько-італійських відносин. Досліджено ключові аспекти українсько-італійських відносин, історичні відносини двох країн, як ці відносини розвивалися, їх торгово-економічні партнерські відносини. Наведена статистика мігруючого населення з України до Італії. Визначено подальші дії італійської держави щодо фінансової допомоги Україні.

Ключові слова: українсько-італійські відносини, статистика, історичні відносини, мігруюче населення, фінансова допомога, торгово-економічні відносини

The article is devoted to the study of economic and political features of Ukrainian-Italian relations. Key aspects of Ukrainian-Italian relations, historical relations between the two countries, development of these relations, trade and economic partnership are studied. Statistics of population migration from Ukraine to Italy are given. Further actions of the Italian state regarding financial assistance to Ukraine have been determined.

Keywords: Ukrainian-Italian relations, statistics, historical relations, migratory population, financial assistance, trade and economic relations

Відносини між Італією та Україною охоплюють кілька десятиліть, відзначені дипломатичними обмінами, економічною співпрацею та культурними взаємодіями.

У XII-XIII століттях нашої ери в Києві з'явилися італійські купці, а у XII-XV століттях Венеція, Генуя і Піза мали комерційні зв'язки з землями Криму і Південної України. Значний італійський вплив був на українську літературу, живопис, архітектуру, музику доби бароко, рококо та класицизму. Водночас в Італії навчалися українські художники та композитори.

Під час Першої світової війни українці у складі австро-угорської армії воювали на італійському фронті. Тисячі людей утримувалися в таборах для військовополонених на острові Асінара та поблизу Кассіно та Арквати. Італійський депутат Енріко Інсабато намагався відправити їх в Україну для боротьби з більшовиками. Його зусилля зазнали невдачі

через спротив Франції, і вони були звільнені лише в 1921 р. та повернулися до Польщі.

У міжвоєнні роки в Римі проживало кілька українських політичних, культурних діячів та художників.

Під час Другої світової війни на Східному фронті в Україні воював італійський експедиційний корпус під командуванням генерала Г. Мессе. На військовому цвинтарі біля підніжжя гори поховано кілька десятків із двох тисяч українців у корпусі.

Наприкінці війни в 1945 р. в Італії опинилося близько 15 тисяч українців. Більшість з них були солдатами дивізії Galizien, які здалися британцям і були інтерновані в таборах для військовополонених поблизу Белларії, а потім біля Ріміні. Невелика кількість складалася з біженців у таборах для переміщених осіб поблизу Неаполя; згодом українські біженці з Югославії на короткий час перебували в таборі під Трієстом.

Італійсько-українські культурні та літературні стосунки тривали й у ХХ ст. Українські футуристи уважно стежили за діяльністю та творами своїх італійських колег.

За століття українська мова набула багато італійських слів і виразів. Багато є латинізмами, але інші були запозичені з сучасної італійської мови. Першими запозиченими словами були церковні та релігійні терміни; пізнішими були терміни фінансів, торгівлі, війни, мореплавання, мистецтва, музики, театру, архітектури та повсякденного життя.

На сьогоднішній день культурна дипломатія відіграє важливу роль у зміцненні відносин між Італією та Україною. Культурні обміни, включаючи художні виставки, кінофестивалі та академічні програми, сприяють міжкультурному розумінню та вдячності. Багата культурна спадщина Італії, яка охоплює мистецтво, музику та кухню, резонує з українською аудиторією, зміцнюючи узи дружби та солідарності.

Також Італія є найактивнішим партнером України всіх часів. Дружні та дипломатичні відносини між країнами існують з 1992 р., після того як Італія у 1991 р. визнала Україну незалежною країною. І по сьогоднішній день ці дружні відносини продовжують існувати.

Україна та Італія мають великий потенціал для спільних торговельних, інноваційних та фінансових ініціатив. Італія є значним гравцем на світовому ринку, і співпраця з українськими партнерами може відкрити нові можливості для імпорту та експорту товарів і послуг. Двосторонні відносини можуть зміцнити економіки обох країн і сприяти сталому розвитку. Співпраця та партнерство можуть бути найкращим способом забезпечення успіху та стійкості бізнесу під час війни.

Україна традиційно зацікавлена насамперед в економічному вимірі

та в отриманні підтримки Італії. Завдання української влади на даному етапі – підтримати динаміку та трансформацію політичних домовленостей у конкретні взаємоцікаві економічні проекти.

Економічні відносини – це сфера, де інтереси України та Італії здебільшого перетинаються. Італія та Україна є цінними ринками одна для одної. У 2006-2014 рр. товарообіг між двома країнами становив 4-5 млрд євро щорічно; у 2015 р. ця цифра впала до 3 млрд [1]. Крім того, Італія є одним з основних інвесторів в Україну, і Україна зацікавлена в інвестиціях. Для Італії Україна є стратегічно важливим ринком, особливо для банківського сектору.

На момент 2018 р. загальний обсяг товарообігу становив \$4,6 млрд. Експортними товарами з України в Італію є зернові культури, шкіра, взуття, чорні метали, рослинна олія тощо. Імпортні товари в Україну - це машини, лікарські засоби, вина, механізми тощо.

Економічні відносини між Україною та Італією важливі не лише через потенційні прибутки, а й з точки зору іміджу України в Італії. Бізнес і спорт дуже цікаві італійцям, і думка середньостатистичного італійського бізнесмена іноді важливіша за думку інтелігента чи культурного діяча.

Економічні зв'язки між Італією та Україною процвітають, двостороння торгівля охоплює широкий спектр секторів, включаючи машинобудування, текстиль, сільське господарство та енергетику. Італія є важливим торговим партнером України в Європейському Союзі, надаючи доступ до ринку та інвестиційні можливості. Спільні підприємства та бізнес-співпраця сприяють економічному зростанню в обох країнах.

На момент російського вторгнення в Україну у 2014 р. Італія не тільки засудила російську державу за анексію Криму, вона також приєдналася до зусиль ЄС кинути виклик російській державі за допомогою санкцій.

Уряд Маріо Драгі зайняв однозначну та тверду позицію щодо повномасштабного вторгнення російської держави в Україну 2022 р. На початку повномасштабної війни Італія почала наполегливо надавати Україні велику допомогу та цінну підтримку.

Після початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 р., на відміну від Німеччини та Франції, позиція Італії швидко збіглася з атлантистською та проукраїнською позиціями, висловленими як США, так і європейськими інституціями, і будь-які останні відчайдушні спроби запобігти кризі через урядовців, було остаточно відкинута.

Італія підтверджує свою непохитну підтримку незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в межах її кордонів, які

були міжнародно визнані з 1991 р. Італія готова співпрацювати з Україною для забезпечення якнайширшої міжнародної участі в реалізації «Української формули миру».

Так, з 24 по 28 лютого 2022 р. Італія прийняла три пакети економічних санкцій ЄС, які включали в себе: заборону російським літакам в повітряному просторі ЄС; заборона в ЄС російських державних ЗМІ *russia Today* і *Sputnik*; запровадження експортного контролю електронних та високотехнологічних товарів; виключення російських банків із глобальної платіжної системи SWIFT і заморожування депозитів російського центрального банку.

Однак співпраця Італії з ЄС і стратегія США щодо ізоляції росії та підтримки України виявилася складнішою у двох критичних секторах: енергетиці та обороні.

Необхідність диверсифікації енергопостачання через війну в Україні забезпечила вирішальну платформу для ребрендингу газу як «перехідного», а не викопного палива – тривожна подія з кількох сторін. По-перше, ця зміна призвела до підвищення міжнародної легітимності та політичної життєздатності таких багатих на газ держав, як Єгипет, незважаючи на їхній авторитарний режим і жахливий стан прав людини. По-друге, цей розвиток знову зміцнив владу нафтових компаній, таких як Епі, фактично зупинивши більш радикальний поворот до відновлюваних джерел енергії. Таким чином, нагальна потреба знайти швидке вирішення проблеми дефіциту енергії явно переважила довгострокові, стійкі рішення енергетичної кризи, які уряд Драгі, однак, зобов'язався досягти.

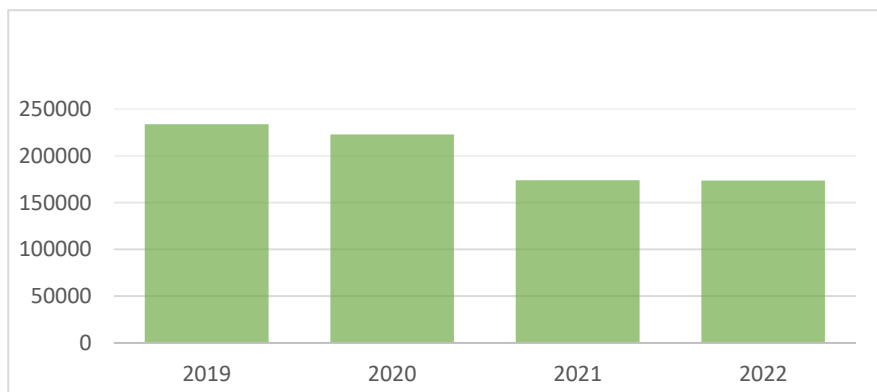
Інші члени ЄС дотримувалися подібних стратегій з виробниками газу по всьому світу, щоб зменшити залежність від енергоносіїв росії. Азербайджан і Алжир знаходяться на передовій серед постачальників, які бажають збільшити експорт газу до Європи, включаючи Італію. Крім того, у червні 2022 р. президент Європейської комісії Урсула фон дер Ляен та прем'єр-міністр Італії Драгі поїхали до Ізраїлю, щоб обговорити постачання газу з ізраїльськими офіційними особами. Це відкрило шлях для підписання меморандуму про взаєморозуміння між ЄС, Єгиптом та Ізраїлем, згідно з яким ізраїльський газ зріджується на єгипетських переробних заводах перед відправленням до Європи.

Різними способами Італія виявилася вразливою до наслідків вторгнення російської держави в Україну. Італія приєдналася до інших західних столиць у введенні санкцій проти російської держави, забезпеченні Києва зброєю та гуманітарною підтримкою біженців.

Українська діаспора в Італії утворює активну спільноту, яка робить внесок у соціальну та економічну структуру країни. Останніми роками міграційні потоки між Італією та Україною зросли через можливості

працевлаштування, освіти та возз'єднання сімей. Ці особисті зв'язки служать мостами між двома націями, сприяючи обмінам на низових рівнях і сприяючи почуттю причетності через кордони.

За даними ООН, Італія прийняла понад 14 млн [2] українців з моменту повномасштабного російського вторгнення. Це робить країну важливим прикладом для розуміння української діаспори в Італії. На рис. 1 наведені дані про те, скільки мігруючих українців зараз проживають в Італії за останні чотири роки.

Рис.1. Динаміка кількості мігруючих українців в Італії [3]

Але тим часом багато італійських підприємств балансують на межі банкрутства та закриття через зростання вартості енергії та процентних ставок. А інфляція становить 11,9%. Проблеми, з якими стикається італійський бізнес, також типові і для українського бізнесу, а саме: корупція, бюрократія, штучні перешкоди. Особливий інтерес в Україні для італійського бізнесу припадає на розвиток нерухомості, харчовий сектор, енергоефективність, відновлювана енергетика.

Україна має деякі стратегічні пріоритети щодо Італії. А саме:

- 1) підтримка Італією євроінтеграційних прагнень України;
- 2) підтримка Італією єдності в ЄС щодо територіальної цілісності України в контексті вирішення російсько-українського конфлікту на сході України та деокупації Криму;
- 3) реалізація інтересів української громади в Італії тощо.

Незважаючи на міцні, тривалі та двопартійні відносини з росією, Італія значною мірою приєдналася до євроатлантичної спільноти, хоча й стикається з більшими проблемами в реалізації цієї стратегії в таких

секторах, як енергетика та військова допомога. Однак суворе узгодження з міжнародними очікуваннями, що випливають із багатосторонніх зобов'язань Італії, створило проблеми для уряду Драгі, який намагався компенсувати ці труднощі політично та дипломатично. Таким чином, мирний план Італії, запропонований Міністерством закордонних справ Італії, здебільшого відповідав на внутрішню потребу продемонструвати прихильність уряду пошуку вирішення конфлікту, а не був спрямований на сторони конфлікту. Стабільність уряду Драгі була підірвана збільшенням дистанції між громадською думкою та урядом у питанні України, а також розбіжностями всередині правлячої коаліції, які виникли на основі цього розриву, що зростає.

Італія та Україна розробили деякий ряд домовленостей, який зможе дати безпеку (в усіх значеннях цього слова) та неабияку допомогу Україні, наприклад:

1) Італія співпрацюватиме зі своєю оборонною промисловістю та Україною, щоб сприяти розвитку оборонно-промислової бази України, розробляти дорожню карту стратегічного співробітництва в оборонній промисловості та визначати можливості для тіснішого партнерства та співпраці в оборонній промисловості. Італія співпрацюватиме з Україною, щоб визначити найбільш ефективні сфери інвестування, посилити зусилля для зменшення існуючих бар'єрів для співпраці, а також заохочувати та підтримувати свою оборонну промисловість до інвестування, зокрема, вивчаючи можливості для спільного виробництва.

2) Італія готова бути частиною міжнародних зусиль, як на двосторонній основі, так і з партнерами, щоб підтримати Збройні сили України. Італійська оборонно-промислова база також готова взаємодіяти з українською промисловістю, щоб підтримати її у відновленні або консолідації вітчизняних виробництв обладнання, матеріалів, боєприпасів.

3) Італія також забезпечить тренінги з підготовки інструкторів для правоохоронних органів, таких як Національна гвардія України та Державна прикордонна служба, а також продовжить матеріальну підтримку партнерських відомств у правоохоронній сфері. Разом з цим Італія також надаватиме підтримку медичній підготовці та протезуванню.

4) Україна просуватиме оборонні реформи та модернізацію, зокрема, шляхом зміцнення демократичного цивільного нагляду за сектором безпеки та підвищення ефективності та прозорості в установах безпеки та оборони України, оборонній промисловості.

5) Італія продовжуватиме надавати підтримку Україні в гуманітарних потребах, у швидкій відбудові зруйнованої критичної та

соціальної інфраструктури та засобів існування, а також у створенні найкращих умов для відбудови соціально-економічної структури країни.

б) Італія співпрацюватиме з Україною для визначення джерел фінансування, включаючи приватний сектор, відновлення критичної інфраструктури в різних секторах, включаючи енергетику, транспорт, продовольство і т.д.

Італія разом з міжнародними організаціями та партнерами налаштована брати участь у відновленні та відбудові України. Важливо закласти основу для амбітної та довгострокової співпраці, яка створить можливості та дозволить українському народу відновити свою країну. Залучення всіх відповідних партнерів, включаючи приватні компанії та міжнародних донорів, з метою забезпечення фінансової підтримки, інвестицій та необхідних знань є важливими критеріями для забезпечення процвітаючого майбутнього для України.

Незважаючи на позитивну траєкторію італійсько-українських відносин, проблеми залишаються, зокрема геополітична напруженість у регіоні та економічна невизначеність. Однак ці виклики також створюють можливості для поглиблення співпраці, особливо в таких сферах, як розвиток інфраструктури, відновлювана енергетика та передача технологій. Використовуючи свої сильні сторони та ресурси, Італія та Україна можуть вирішити спільні виклики та відкрити нові можливості для зростання та процвітання.

Відносини між Італією та Україною характеризуються взаємною повагою, спільними цінностями та відданістю зміцненню миру та процвітання в Європі. Завдяки дипломатичному співробітництву, економічному співробітництву та культурним обмінам дві країни створили міцну основу для співпраці на багатьох фронтах. Орієнтуючись у складності сучасного світу, Італія та Україна залишаються непохитними партнерами, працюючи разом, щоб побудувати світле майбутнє для прийдешніх поколінь.

Список використаних джерел

1. gov.ua. Державні сайти України. Посольство України в Італійській Республіці, в Республіці Мальта та в Республіці Сан Марино (за сумісництвом). URL: <https://italy.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/3155-trade/torgovelnno-ekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrayinoyu-ta-italiyeyu>

2. VSN. Волинська служба новин. URL: <https://vsn.ua/news/druga-richnitsya-povnomasshtabnogo-vtorgnennya-v-ukrayinu-ponad-700-dniv-nezlamnosti-38954>

3. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1>

97%D0%BD%D1%86%D1%96_%D0%B2_%D0%86%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%97

4. European Union. URL:
<https://data.europa.eu/en/publications/datastories/ukrainian-diaspora-italy>

5. European Union. URL:
<https://data.europa.eu/en/publications/datastories/ukrainian-diaspora-italy>

6. International Rescue Committee. URL:
<https://www.rescue.org/eu/article/ukraine-italy-two-sisters-rediscover-life-after-displacement>

Науковий керівник: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ ФРАНЦІЇ

Проаналізовані основні інвестиційні тенденції країни, сильні та слабкі сторони економічного середовища Франції, а також рейтингова оцінка за індексами (Глобальний індекс інновацій, Індекс економічної свободи). Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій до Франції за останні роки. Виділено сильні та слабкі сторони інвестиційного клімату. Досліджено основні чинники, які формують інвестиційну привабливість Франції у сучасних умовах.

***Ключові слова:** інвестиційний клімат, економічне середовище, Франція, глобальний індекс інновацій, індекс економічної свободи, сильні сторони, слабкі сторони, стратегічне розташування, інфраструктура, податки, трудові режими, конкурентоспроможність, економічний розвиток*

Постановка проблеми. У зв'язку з постійними змінами у глобальній економіці та посиленням конкуренції між країнами за приваблення інвестицій, аналіз інвестиційного клімату стає важливим інструментом для оцінки привабливості та конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку. Франція, як одна з ключових економік Європейського союзу, також стикається з необхідністю оцінки свого інвестиційного клімату для залучення нових інвестицій та збереження існуючих. Проте, наявність різноманітних факторів, що впливають на інвестиційний клімат, може створювати складнощі у визначенні його справжнього стану та потребує комплексного аналізу.

Мета даного дослідження полягає у проведенні аналізу інвестиційного клімату Франції з метою з'ясування його поточного стану та ідентифікації основних факторів, які впливають на привабливість країни для інвесторів.

Виклад основного матеріалу. Франція приваблює значні обсяги іноземних інвестицій завдяки своєму відкритому підходу до бізнесу та великому спектру ключових активів. Серед них варто виділити добре освічене населення, високорівневі університети та кваліфіковану робочу силу. Крім того, в країні існує сучасний діловий клімат, розвинені фінансові ринки та ефективний захист прав інтелектуальної власності. Франція славиться своєю винятковою інфраструктурою, яка включає в себе високошвидкісні залізниці, морські порти, добре розвинену мережу

доріг і громадський транспорт, а також широке покриття високошвидкісного мобільного зв'язку, включаючи технологію 5G у багатьох містах [3].

Незважаючи на ці переваги, іноземним інвесторам доводиться стикатися з деякими труднощами у Франції, включаючи високі витрати на робочу силу, складність в законодавстві про працю, соціальні вимоги та адміністративні обмеження. Проте привабливість країни для інвесторів підсилюється її інноваційним потенціалом, дослідницькими можливостями, активною політикою підтримки бізнесу та ініціативами уряду з екологічного переходу.

Хоча іноземне володіння компаніями у Франції піддається деяким обмеженням, зокрема у критичних секторах, пов'язаних з національною безпекою, а також у разі придбання дочірніх компаній, що займаються критичними технологіями, нові правила регулювання, запроваджені урядом у 2023 році, додатково розширюють контроль над іноземними інвестиціями, зокрема у секторі низьковуглецевої енергії та фотоніки.

У 2022 році, згідно з даними ЮНКТАД, Франція посіла десяте місце за обсягом прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що становило загальну суму 36,4 мільярда доларів США [1]. Це було на 17,9% більше, ніж у попередньому році. Франція також зайняла друге місце в Європі за обсягом ПІІ. Цей зріст в основному був зумовлений значними угодами у сферах транспортування та зберігання, інформації та зв'язку, а також фінансів і страхування, зокрема за участю великих угод M&A (від 4,6 млрд дол. США до 31 млрд дол. США) [1].

Проекти нового виробництва, оголошені у Франції, сягнули 20 мільярдів доларів США порівняно з 14 мільярдами доларів США у 2021 році. Обсяг прямих іноземних інвестицій у Францію у 2022 році досяг 896,8 мільярдів доларів США, що становить приблизно 32,2% ВВП країни. Країни, які здійснювали найбільші інвестиції, включають США (18,3%), Швейцарію (13,4%), Німеччину (12,3%), Великобританію (11,5%), Люксембург (9,4%) і Бельгію (6,7%) [1].

Згідно з даними Банку Франції, у розрізі галузей інвестиції переважно спрямовані у виробництво (29,1%), фінансову та страхову діяльність (25,7%), операції з нерухомим майном (21,3%), оптову та роздрібну торгівлю (7,4%), наукову, технічну та спеціалізовану діяльність (4,9%) [2].

У табл. 1 представлено динаміку ПІІ Франції протягом 2020-2022 рр. Динаміка прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у Франції в період з 2020 по 2022 р. свідчить про помітне зростання. За даними, поданими у таблиці, можна побачити, що внутрішній потік ПІІ зріс із 11,359 мільярда доларів США у 2020 р. до 36,413 мільярда доларів США у 2022 р. Це

показує значну збільшення іноземних інвестицій, що надходять в країну.

Таблиця 1

Динаміка ПІІ Франції, 2020-2022 рр.

Прямі іноземні інвестиції	2020	2021	2022
Внутрішній потік ПІІ (млн дол. США)	11,359	30 885	36,413
Фонд ПІІ (млн дол. США)	952,937	944,763	896,806
Кількість нових інвестицій*	590	595	614
Вартість нових інвестицій (млн. дол. США)	15 852	13 956	20,238

Джерело: [1, 3].

Також слід відзначити, що фонд прямих іноземних інвестицій зазнав певного зменшення, з 952,937 мільярда доларів США у 2020 р. до 896,806 мільярда доларів США у 2022 р. Проте це може бути пов'язано з розпорядженням фондами у певних секторах економіки або з їхнім перерозподілом.

За розміром та кількістю нових інвестицій також спостерігалось зростання. Кількість нових інвестицій збільшилася з 590 у 2020 р. до 614 у 2022 р., в той час як вартість нових інвестицій зросла з 15,852 мільярда доларів США у 2020 р. до 20,238 мільярда доларів США у 2022 р.

Отже, загальна тенденція демонструє позитивний розвиток іноземних інвестицій у Франції протягом розглянутого періоду, що може свідчити про впевненість інвесторів у потенціалі французької економіки та бізнес-клімату в країні.

Як щодо рейтингової оцінки, то Франція розташована на 11 місці серед 132 економік за Глобальним індексом інновацій 2023 року. Це свідчить про високий рівень інноваційної активності та здатність країни створювати та впроваджувати нові ідеї, технології та продукти. Таке досягнення вказує на сильну економічну базу, інвестиційну привабливість та потенціал для майбутнього розвитку [4].

За Індексом економічної свободи 2023 р. Франція займає 62 місце серед 184 країн. Цей індекс вимірює рівень економічної вільності в країні, враховуючи такі аспекти, як правова держава, ефективність управління, відкритість ринків та рівень регулювання. Позиція Франції на цьому індексі вказує на те, що в країні існує певний рівень економічної свободи, проте можливо є певні обмеження або проблеми, які впливають на її економічний розвиток [5].

У табл. 2. розглянемо сильні та слабкі сторони інвестування у Францію. Сильні сторони Франції, включаючи стратегічне географічне розташування, розвинену інфраструктуру, висококваліфіковану робочу

силу та диверсифіковану економіку, створюють сприятливе середовище для залучення іноземних інвесторів та розвитку бізнесу. Проте країна стикається з низкою викликів, таких як високі податки, складність податкових та трудових режимів, а також високий рівень безробіття та нерівності.

Таблиця 2

Сильні та слабкі сторони інвестування у Францію

Сильні сторони	Слабкі сторони
Франція займає важливе місце у серці Західної Європи, що робить її привабливим місцем для бізнесу та інвестицій.	Висока ставка корпоративного податку в Франції створює додаткові фінансові та адміністративні витрати для бізнесу.
Франція має розвинену туристичну і промислову галузі, а також сильний сільськогосподарський сектор, що створює широкий спектр можливостей для інвесторів та розвитку економіки.	Високі витрати на працю у Франції можуть зменшувати конкурентоспроможність бізнесу та знижувати його прибутковість.
Франція славиться своєю високоякісною інфраструктурою та комунальними послугами, що створює сприятливі умови для бізнесу та підтримує ефективність виробництва.	Складність податкових та трудових режимів ускладнює управління бізнесом та може створювати додаткові адміністративні навантаження.
Франція має висококваліфіковану та продуктивну робочу силу, яка є однією з найбільших у Європі, що сприяє ефективному виробництву та забезпечує стабільність економічного зростання.	Високий рівень безробіття у Франції може погіршувати економічну ситуацію та впливати на соціальну стабільність.
У Франції існують сприятливі умови для інвестицій завдяки стабільній та прозорій правовій системі, що забезпечує захист інвесторів та сприяє розвитку бізнесу.	Зростання нерівності може підірвати соціальну коесію та стабільність у Франції.
Франція має різноманітну економіку, що включає в себе широкий спектр гравців від великих корпорацій до інноваційних стартапів, що створює сприятливі умови для розвитку та конкурентоспроможності.	Великі державні витрати можуть створювати фінансові труднощі та підвищувати державний борг.

Джерело: [1, 3].

Інвестиційний клімат в Франції за останні роки постійно розвивається: вдосконалюється система оподаткування, зменшується бюрократичні зволікання. Загалом країна має один з найпривабливіших інвестиційних режимів серед розвинених країн світу.

В цілому, при належному управлінні та проведенні необхідних реформ можна максимізувати переваги Франції та зменшити вплив її слабких сторін. Необхідно приділяти увагу розвитку малих та середніх підприємств, сприяти їхньому зростанню та інноваціям для забезпечення стійкого економічного розвитку. Подальші реформи у сферах

оподаткування, працевлаштування та соціальної політики можуть сприяти покращенню економічного клімату та залученню нових інвестицій у Францію.

Список використаних джерел

1. UNCTAD. World Investment Report 2023. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2023_en.pdf
2. Banque de France. URL: <https://www.banque-france.fr/>
3. France: Foreign investment // Santander URL: <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/france/foreign-investment>
4. Wipo. Global Innovation Index 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/fr.pdf>
5. 2023 Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/pages/country-pages/france>

Науковий керівний: А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор

THE ROLE OF DEMOCRACY AND AUTOCRACY IN ECONOMIC DEVELOPMENT

This paper studies the link between governance and development. Its purpose is to analyze the peculiarities of work within democratic and autocratic governments and to understand how different mechanisms of the government system influence various economic entities. It means that it delves into the theory underlying democracy and autocracy, their history, and the contrasts between their systems of governance. Ultimately, this paper will explore the impact these forms of government have on economy, innovation, and entrepreneurship.

The role of the Marshall Plan in post-World War II Europe and how current economic policies in China and the UAE operate within this realm to illustrate the complex dynamics at play is fascinating. Additionally, it seeks to discuss challenges that democracies around the world are facing presently. Furthermore, where some institutional hurdles seem to be pushing down electoral integrity and democratic standards; it also prescribes strategies for making a democracy more resilient. This analysis sheds light on the influence exerted by different factors over economic development under democratic or autocratic conditions.

Keywords: democracy, autocracy, economic development, governance

Introduction

The relationship between the influence of governance systems on economic development is always one of the main topics in political and economic discourse. A democratic country often establishes an environment that can promote economic development by following policies based on innovation and resource distribution in a just way. This style of government protects human rights and laws through participatory decision-making; however, autocracy may have some other weaknesses as it does not ensure citizens' liberty, especially where it involves limited public participation, while still offering challenges such as over-centralization leading to loss or mismanagement of resources.

This paper is based on cases studies of the Marshall Plan, its effect on the European economies during the post-war period, as well as the influence of South Korea and Taiwan democratizations. All these cases are examined by this study to include that of autocratic countries such as China and the UAE on their economic growth. Using these case studies, the aim of this paper is to

explain and illustrate how different political systems have an impact on the economy. Moreover, it takes into account challenges that face democracy today by examining factors contributing to such threats, which include disorganization in the elections process and the widespread dissemination of fake news through social media; therefore, assessing their ramifications for economic development. The purpose of this paper is to provide an inclusive understanding of interactions among democracies and autocracies relating to economic advancement while giving insights into possible ways for nations to navigate through such a contentious landscape about government versus growth ideas.

Democracy is a type of governance in which power is vested in the hands of the people. They either use power themselves or through representatives elected during free and fair elections. This is the essence of democracy, rule by the people where people have a say in decision-making that affects their lives and thus can participate in determining how they will live their lives.

Elements frequently linked to democracy include respect for core human rights, the rule of law, the division of powers, and checks and balances. Most democracies are keen on creating an open atmosphere that facilitates free discussions among people, where decisions such as making policies and laws that affect them are formed through a popular or consensus understanding, bearing in mind the less privileged freedom of expression, association, and religion (*Democracy* 2024).

Democratic justifications, like Condorcet's Jury Theorem, state that given ideal circumstances, a democracy will generally make better political choices more accurately than other kinds of systems can. This is a result of including diverse opinions and information, leading to a well-informed citizenry which in turn makes decisions based on collective wisdom. Apart from this, democratic processes also have the potential to influence the nature of people by fostering autonomy, reasonableness, industriousness, and morality; in participating within them individuals need to consider what is beneficial for society at large and justify their actions before others (Christiano & Bajaj, 2022).

In autocracy, power is concentrated in a single authority, dictator, king, or any elite group. Yet, there is not much to say about the people's involvement, their active participation in power-sharing, and their accountability for the way things are done. Under autocracies, decision-making is highly centralized, and only a select few people in society can play a role when it comes to matters that affect everyone. In an attempt to control political speech, dissident views are systematically suppressed; freedom of expression, assembly, and media usually face strict restrictions.

The political systems have been established to proclaim that they run a

governance system that is workable as it plays a role in decision-making and maintaining the stability of a nation. On the other hand, autocratic leadership without checks and balances might lead to the misuse of power, corruption, and human rights abuses, among other issues (*Autocracy* no date).

The position that democracies can be developed and grow in an environment of the rule of law, where property rights are protected, and freedoms of speech and competition exist is rooted in the belief that democracies foster the establishment of a context in which economic development is encouraged. Furthermore, at least to some degree, the allocation of resources through measures such as social welfare policies contributes positively towards ensuring a fair distribution of wealth not just for economic development but also with regards to sustainable development. While the advantages associated with autocracy come from control over decision-making which results in fast economic development during industrialization periods based on prioritization, resource exploitation efficiency, government stability required for sector-booming growth that would compensate for lost social freedoms should not be underestimated.

To understand the contrast between two systems, it is better to examine key examples from both systems, providing a historical context with evaluation of their impact on nations.

The Marshall Plan and its role in European recovery is one of the most evident examples to examine the impact of democracy. As in the aftermath of the Second World War, Europe experienced a level of devastation previously unknown; its economies were laid waste and devoid of infrastructure. The Marshall Plan, officially known as the European Recovery Program but commonly referred to as the Marshall Plan after Secretary of State George C. Marshall, was introduced in 1948 by the United States to prevent any further spread of communism by helping to rebuild the European economies. This plan symbolized Western democracy unity and support, through which almost \$13 billion was disbursed to 16 European countries over four years (Steil, 2022).

Economic revival of Europe, establishment of political stability, and laying the foundations of the European Union are attributed to the Marshall Plan. Through this initiative, democracies worked together for their mutual interest, contributing to world peace and prosperity.

Another example is South Korea and Taiwan, because they have managed to transition from authoritarian rule into flourishing democracies, as well as develop their economies to levels we can note and carry out social reforms. South Korea's transition started in the late 1980s and finally culminated in free elections through which democratic governance was installed. In a similar way, Taiwan started to move away from martial law towards democracy between the years 1980-1991.

One of the two states has achieved its initial point of financial well-being and so has emerged as an economic giant, with its technological industries brimming with major global trade. The case stories exemplify that democratic governance can usher in a way of development and innovation leading to progress among the citizens (*Korea and Taiwan Democratization compared no date*).

Moving on on the examples of autocracy, at the end of the 20th century, Deng Xiaoping's policies and measures paved the way for China's economic explosion. The transformation of China into an economic powerhouse can be traced back to Deng Xiaoping's reforms at the end of the 1970s and early 1980s. Deng abandoned Maoism and created policies that opened the economy and reduced government interference, allowing investment from outside and the practice of market principles. These changes brought with them unprecedented growth in the Chinese economy, which saw China become second only to the USA in terms of size. Though an autocratic state in many respects, through its policy-making framework, its adherence to market-based incentives bears out how autocracies can help drive development by harnessing market mechanisms (Vogel & Deng, 2013).

Another example led by its ruling families, the UAE is making efforts to diversify its economy and break away from dependence on oil revenues. The strategy has included major spending in sectors like renewable energy, tourism, aviation, and technology. A paradigm of this transition is manifested in the metamorphosis of Dubai into a global city with world-class skyscrapers and a tourism industry, not forgetting to mention that Dubai has the busiest international airport on earth. The autocracy that prevails in the UAE permits it to swiftly implement its projects and set long-term strategies. The UAE Vision 2021 is an illustration; this plan aims at making the UAE one of the best countries on the globe. On another note, there is a very coherent strategy from the government to promote innovation, such as spending a great amount of money on technological developments that would eventually make this country an artificial intelligence center (*Dr. Aradhana Talwar 2022*).

Turning back to current days, it is expected in 2024 that countries like India are listed with a growth rate of GDP at 6.3%, showing immense improvement in the economy (Figure 1). The Philippines, another democratic nation, is forecasted to attain a GDP growth rate of 5.9%, which is a sign of vitality in their economic health and development. These examples indicate that states have the ability to foster an environment where economic growth takes place; hence it can be attributed to certain factors such as higher governance, transparency, and the rule of law for promoting investment and economic activity, among others that come along with it (*GDP growth by country 2024*).

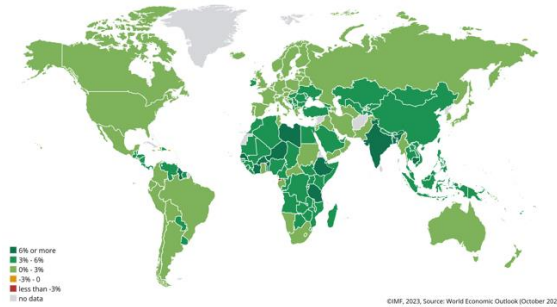

Figure 1. Real GDP growth (Annual percent change, 2024)
 Source: *World Economic Outlook (October 2023)*

In a less democratic or autocratic regime, China is projected to grow at 4.2% for the year 2024. Though still growing, this figure is lower than that witnessed by a number of fast-developing democracies. A GDP growth rate of 2.6%, which is significantly low when compared to the growth rates achieved in the democratic instances referred to, is expected for Russia, another autocratic country (*GDP growth by country 2024*).

Based on these numbers, authoritarian regimes could achieve growth, but that may not reach the level of some democracies. It is crucial to observe that the relationship between governance and economic performance is multifaceted; this can depend on various variables like natural resources, the world economic situation, and how a particular policy was chosen.

Nevertheless, democracies today are faced with challenges that threaten their functioning and weaken their values. One of the significant problems is how to pass laws that ensure electoral integrity while at the same time limiting voting rights. Despite these many barriers, there is an ever-growing number of pro-democracy forces that are working towards stronger state laws across the United States. This shows the resilience and adaptability of democratic systems under such unfavorable conditions. Noteworthy legislation in 2023, like Minnesota's expansive set of pro-voter reforms encompassing automatic voter registration, provides hope for progressive changes within democratic structures (Maciolek, 2023).

Also, it should be noted that democratic regression is not a significant problem at the moment, although it still remains a considerable issue. The United States of America and India demonstrate that they are well-established democracies. The liberal democratic fabric has been torn by partisan pressures, judicial system issues, and problematic immigration policies in the United States. Similarly, India's position is also grim due to discrimination and violence against minorities, as well as suppression of journalistic freedom and

NGO freedom, making its transition from a full democracy to an electoral autocracy (Bartels et al., 2023).

The year 2024 brings a set of distinct difficulties in front of democracy, which includes the threat of fostering autocracies through elections, widespread digital disinformation, and increased attention aimed at reporters and activists. Meanwhile, elections to be held in more than fifty countries across the globe will put an unprecedented test on the landscape of democracies around the world— not only in South Asia—especially when certain regions foresee that democratic procedures could soon be overtaken by totalitarian methods (Sohela Nazneen & 9 others et al., 2024).

In order to focus on strengthening the rule of law as a foundation for democracy, The 2024 Challenge by the World Justice Project has been introduced. It particularly asserts that the rule of law is very significant in ensuring accountability, representation, equality, and participation within democratic societies. Due to rising authoritarian trends and weak justice systems, the global recession of the rule of law and democracy makes it necessary to apply strategic and efficient measures to increase democratic resilience. They, therefore, base their efforts on supporting endeavors that aim at promoting the rule of law since this would be rekindling the structures that support flourishing democratic institutions and processes (*World justice challenge 2024: The rule of law foundation of democracy* no date).

Conclusion:

The study examined the equilibrium, forms of governance – democracy and autocracy, and their impacts on economic development in depth. The contribution made by history and the contemporary world is demonstrated where democracies, as main supporters of innovations, human rights, and even distribution of resources, have kept them consistently developed, as an example seen from Europe after the Marshall Plan. With a direct link, South Korea along with Taiwan have shown themselves to be thriving due to positive effects from the democratic system based on a free market economy, resulting also from political reforms in these countries. Meanwhile, India serves well similarly, with a positively functioning setup under its democratic regime towards good economic growth sustained healthily without government corruption leading to its downfall. This way, the Philippines illustrates measures that need to be taken up by nations less open politically to tackle corruption, ensuring a smoother flow of their economies.

The counter-trend can be noticed in autocracies such as China and the UAE, which are able to demonstrate their power in maintaining the economic pace through centralized and efficient leadership in policy-making. However, this capability also poses a threat from misuse by authorities for personal interests or violation of civil rights in other cases.

Emphasizing that governance systems can be major players in helping to develop economies, the article noted that while both governance systems can give rise to economic growth, the durability and fairness of this growth heavily depend on the quality of governance, respect for human rights, and citizen participation. In addressing contemporary global challenges, adaptability and resilience are two elements that these systems must possess in order to ensure long-term prosperity as well as welfare. The analysis comparison underscores the importance of understanding the complexity of the interaction between governance and development, noting that control is used in various nuances instead of mere dominance for lasting economic progress.

References

Democracy (2024) Encyclopædia Britannica. Available at: <https://www.britannica.com/topic/democracy> (Accessed: 09 March 2024).

Christiano, T. and Bajaj, S. (2022) Democracy, Stanford Encyclopedia of Philosophy. Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/democracy/> (Accessed: 09 March 2024).

Autocracy (no date) Education. Available at: <https://education.nationalgeographic.org/resource/autocracy/> (Accessed: 09 March 2024).

Steil, B. (2022) The marshall plan: Dawn of the Cold War. Oxford University Press, USA.

(No date) Korea and Taiwan Democratization compared. Available at: https://www.kjis.org/journal/download_pdf.php?doi=10.14731/kjis.2018.04.16.1.29 (Accessed: 09 March 2024).

Vogel, E.F. and Deng, X. (2013) Deng Xiaoping and the transformation of China. Cambridge, MA: Belknap Press of Harvard University Press.

Almezaini, K.S. (2014) The UAE and foreign policy: Foreign aid, identities and interests. London: Routledge.

Dr. Aradhana Talwar et al. (2022) Dr. Aradhana Talwar, Diplomacy Beyond Plus. Available at: <https://diplomacybeyond.com/from-oil-to-diversification-of-the-uae-an-economic-perspective/> (Accessed: 09 March 2024).

IMF. Available at: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/CHN/IND/JPN/USA/EU?year=2024 (Accessed: 09 March 2024).

GDP growth by country 2024. Available at: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/gdp-growth-by-country> (Accessed: 09 March 2024).

Maciolek, A. (2023) The good news about democracy in 2023, Brennan Center for Justice. Available at: <https://www.brennancenter.org/our->

work/analysis-opinion/good-news-about-democracy-2023 (Accessed: 10 March 2024).

Bartels, L.M. et al. (2023) 'The forum: Global challenges to democracy? perspectives on Democratic backsliding', *International Studies Review*, 25(2). doi:10.1093/isr/viad019.

Sohela Nazneen & 9 others, Ruhil Iyer & 3 others and .image-person_other {width: 36px; height: 36px; border-radius: 50%; margin-right: 6px;} body.single-post .c-basic-single-meta_item--authors.image-person_other {width: 60px; height: 60px; margin-right: 18px; (2024) Elections 2024: Challenges for democracy, civic space and digital disinformation, Institute of Development Studies. Available at: <https://www.ids.ac.uk/events/elections-2024-challenges-for-democracy-civic-space-and-digital-disinformation/> (Accessed: 11 March 2024).

World justice challenge 2024: The rule of law foundation of democracy (no date) World Justice Project. Available at: <https://worldjusticeproject.org/world-justice-challenge/world-justice-challenge-2024-rule-law-foundation-democracy> (Accessed: 11 March 2024).

*Scientific supervision by R.M. Kliuchnyk, PhD in Political Science,
Associate Professor*